

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun. Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Madžarska in Romunija

Nekaj tednov po tem, ko si je Sovjetska zveza 52.000 km² romunskega državnega ozemlja, se je po nasvetu držav oziroma v Turnu Severinu ob Donavi sestala komisija zastopnikov Romunije in Madžarske, da se sporazume o madžarskih zahtevah do močno okrnjene Romunije. Posvetovanja so se dolgo vlekle, ni pa prišlo do nobenega sporazuma. Nato je Romunija v polnem zaupanju na prijateljska čustva, ki jih je upala najti v Berlinu in Rimu, in zlasti, ker je Angležem demonstrativno obrnila hrbet, predložila obema veleislama svoj spor z Madžarsko v razsodišče. Nemčija in Italija sta razsodišče res tudi takoj sprejeli in v dunajskem pravdoreku naklonili Madžarski 50.000 km² romunske Transilvanije. Romunija, ki je že prej polna zaupanja izjavila, da sprejme razsodišče obeh velesil, kakršno že bo, je morala molče pristati na dunajsko odločitev. Toda doma v Romuniji je val silovitega ljudskega ogorčenja že v nekaj dneh odnesel ne le vlado, ampak tudi kralj Karol se je moral umakniti in prepustiti prestol svojemu sinu Mihaelu.

Močno okrnjena Romunija, ki je tudi Bolgariji morala odstopiti 7000 km² Dobruže po sporazumu, ki je bil sklenjen v Craiovi, je po teh operacijah bila podobna bolniku, ki so mu posekali ude in je izgubil veliko krvi. Po volji oziroma je prišla na oblast »Železna garda«, Romunija je dobila naslov legionarske države in se je zunanje politično kar moč tesno naslonila na Nemčijo in Italijo.

Toda vsi problemi za Romunijo s tem še niso bili končani. Madžari so se samo trenutno zadovoljili s polovico Transilvanije, ki jim je pripadla po naklonjenosti Nemčije in Italije. Toda apetit raste z jedjo in skoraj so pričeli madžarski listi pisati še o drugem delu Transilvanije, »ki še ni združena z domovino«. Madžarsko časopisje je pričelo strahovito kampanjo proti Romunom, češ da Železna garda in pravoslavna duhovščina izvajata nezasišano nasilje nad madžarskim prebivalstvom, ki je ostalo še pod Romunijo. Dan za dnem je bilo mogoče čitati v budimpeštanskih listih, da vlada v Romuniji, in posebno v zapadnih predelih, prava anarhija, nečloveški teror, kjer je madžarska manjšina postala brezpravna raja. Romunskim oblastem se je očitalo, da iztrebljajo preostali madžarski živelj in da ga sistematično tudi gospodarsko uničujejo. Časnikarsko razburjenje, ki ga je dirigirala spretna propaganda, je doseglo svoj višek pretekli teden v grožnji, da Madžarska nikakor ni razpoložena, da bi čakala še druge razsodbe oziroma, ampak bo sama v najkrajšem času v vsej Transilvaniji napravila red. Pri tem je madžarsko časopisje namigavalo, da državi oziroma prav dobro veda, da se na Madžarsko vsak čas lahko popolnoma zaneseta in da se prav gotovo ne bosta pomišljali in ne bosta ovirali Madžarske, da do konca izpelje vlogo, katero ji je oziroma v Podonavju zapalo.

Na očitke in grožnje iz Budimpešte seveda tudi Bukarešta ni molčala. »Universul« je pričel priobčevati seznam romunskih izobražencev iz zasedene Transilvanije, ki so bili od maržarskih oblasti mučeni in pobiti ter je prišel do številke tri sto. Romunsko časopisje je očitalo Madžarom imperializem in teženje zavzeti spet vodilno vlogo v Podonavju ter na Balkanu na škodo nasledstvenih držav nekdanje podonavske monarhije. Romunija, tako so pisali bukareški listi, ni nikdar preganjala drugih narodnosti, kar je poseben dokaz dejstva, da Madžari iz Bukovine, ki so jo zasedli Sovjeti, niso želeli priti pod Madžarsko, ampak pod Romunijo.

Ta medsebojna borba je za Romune postajala od dne do dne bolj dramatična tudi zaradi tega, ker so med tem nemške in italijanske čete prišle v Romunijo in je tudi zaradi tega romunsko ljudstvo od Železne garde zahtevalo odgovor. Železna garda na to ni mogla drugače odgovoriti, kakor s tem, da je uradno objavila, da ni bila Železna garda tista, ki je poklicala nemške in italijanske čete v Romunijo, ampak da je to storila že prejšnja vlada, ki pa je seveda že pred tedni zginila s političnega površja. Da vsaj nekoliko olajšajo položaj Železne garde, ki v romunskem narodu nima velike zaslombe, so v zadnjem hipu Nemci očitno pritiskali na Madžare, naj bodo nekoliko potrpežljivejši in naj prav v tem trenutku nikar ne izsiljujejo s svojimi zahtevami, ko je notranji položaj v Romuniji že itak dovolj napet. Madžari svoje zahteve ob prvi priliki spet ponovili in zahtevali vso Transilvanijo, čeprav je med tremi milijoni prebivalcev komaj nekaj tisoč Madžarov. Madžarska se po dunajski razsodbi čuti vojaško močnejša kot Romunija, ki ima sedaj komaj 13 milijonov prebivalcev, a v vojaškem pogledu povsem nemogoče meje. Po dunajskem pravdoreku smo zapisali, da razvoj v pogledu Romunije nikakor še ni končan. Sedanji dogodki, pa tudi še drugi, ki se pripravljajo, pričajo, da smo v tem delu Evrope v resnici še pred zelo važnimi dogodki.

Na jugovzhodu pričakujejo v kratkem pomembnejše dogodke

Diplomatična posvetovanja med vsemi državami od Turčije in Grčije tja do Afganistana — V Romuniji je že 20.000 nemških vojakov

Curih, 14. okt. b. »Basler Nachrichten« poročajo iz Budimpešte, da tako madžarski radio kakor tudi večina madžarskega tiska napovedujejo, da se bodo v prihodnjih 14 dneh odigrali na Balkanu dogodki daljnosežnega pomena.

Po informacijah madžarskih listov je pričel turški generalni štab z obširnimi obrambnimi ukrepi.

Grški ministrski predsednik Metaxas je imel zadnje dni številne razgovore s turškimi poslaniki zaradi napetega položaja.

Dalje poudarjajo da je italijanski poslanik v Atenah poslal vsem Italijanom, ki živijo v Grčiji opomin, naj se takoj vrnejo v Italijo.

Presoja v Rimu

Rim, 14. okt. b. »La Stampa« pravi, da je položaj na Balkanu zelo napet in da hoče Anglija z letaki izzvati nemire. List pravi, da je položaj na Balkanu nejasen zaradi sovražnega stališča Grčije in sumljivega zadržanja Turčije. Turčija hoče skleniti sporazum s Sovjeti, vendar pa v tem ne bo uspela.

Bolgarski dopisniki italijanskih listov poudarjajo v svojih poročilih, da v balkanskih državah z velikim zanimanjem spremljajo stališče Grčije in Turčije do ostanitve velesil. Ti krogi poudarjajo, da sta Grčija in Turčija izgubljali dragoceni čas za prilagoditev politike novemu nestalnemu evropskemu položaju, pri čemer se nista mogli otevre vpliva angleške propagande in nista spremenili svoje politike v smislu novih potreb ne le na jugovzhodu, temveč v vsej Evropi.

Razgibanost v Moskvi

Curih, 14. okt. b. Associated Press: Kakor poročajo iz Ankare, je imel tudi sovjetski poslanik v Ankari dolge razgovore s turškimi ministrskimi predstojniki. V začetku tega tedna so se pričeli v Moskvi tudi razgovori s sovjetskim komisarjem za zunanje zadeve Molotovim ter turškim poslanikom v Moskvi. Vojni ukrepi se v Turčiji izvajajo z največjo naglico. Sovjetski list poroča iz Moskve, da bo v teku tega tedna prišlo do izredno močnega diplomatskega delovanja. Gre predvsem za razgovore med turškim poslanikom v Moskvi in sovjetskim ministrskim predstojnikom in zunanjim ministrom Molotovom. Prihajajo pa poročila, da sta obisk Kremlju napovedala tudi ameriški in nemški poslanik.

Iz Berlina je prišla v Moskvo trgovinska delegacija, ki bo izročila predloge za izpremembo cele vrste obstoječih pogodb. Poučeni sovjetski krogi zatrjujejo, da se te pogodbe ne nanašajo le na nemško-ruski promet, temveč tudi na številna balkanska vprašanja.

Kako gledajo položaj v Turčiji

Obsežni posveti z Iranom, Irakom, Afganistanom in Sovjeti

Curih, 14. oktobra. b. Associated Press. Tukajšnji listi poročajo iz Ankare, da se v Iranu, Iraku in Afganistanu pojavlja veliko vznemirjenje. Te tri države, ki so podpisale nenapadalen pakt v Saadabadu so sedaj vznemirjene zaradi dogodkov na jugovzhodu Evrope in so se ču-

tile prisiljene, da izvršijo nagle vojaške ukrepe za zavarovanje svojih meja. V Iranu in Afganistanu so bili storjeni tudi ukrepi v slučaju nastopa notranjih težav, ker se bojijo, da bo tuja propaganda dosegla z hujškanjem gotove uspehe. V Iraku z največjim zanimanjem in napetostjo pričakujejo dogodke v Siriji, zlasti veled tega, ker bi pri napadu Turčije, ki ga smatrajo za zelo verjetnega, pripadel Siriji važen vojni položaj. Po razumevanju diplomatskih opazovalcev imajo petrolejski izvir v Mosul velik pomen tudi za Sovjetsko Rusijo, ki bo brez dvoma imela daljnosežno vlogo pri sedanjem razvoju dogodkov. Zaradi tega tukajšnji krogi z velikim zanimanjem in nestrpnim pričakovanjem gledajo na Moskvo, ker pričakujejo, da bo Kremelj moral spregovoriti odločno besedo. Pomnož Turčije Iraku bo pa vsekakor odviena od sovjetsko-turških odnosov, ki so se po obisku Saradzogla v Moskvi sicer znatno zboljšali, vendar pa še vedno ni nastopila popolna jasnost.

Turški parlament sklican

»Basler Nachrichten« poroča iz Ankare, da je predsednik republike Ineni sklical za 1. novembra turško narodno skupščino. Na tej seji bo obrazložila turška vlada svoja temeljna načela glede zunanje politike v posebni spomenici. V medčasu pa proučuje turški generalni štab nastali položaj ter je izvedel celo vrsto varnostnih ukrepov za vsak primer, če bi prišlo do nenadnega razvoja mednarodnih dogodkov. Za izredno važno smatrajo izjavo, ki jo je v soboto zvečer po turškem radiu dal napovedovalec in za katero poučeni krogi trdijo, da poteka iz vrst glavnega generalnega štaba turške vojske.

Grško-turška posvetovanja

Atene, 14. okt. b. V ponedeljek je prispelo semkaj turško vojaško odposlanstvo, ki bo obiskalo tudi predsednika vlade Metaxasa. O nameri tega obiska ni bilo ničesar sporočenega.

Turško-sovjetski razgovori

Ankara, 14. oktobra. b. Sovjetski poslanik Vinogradov se je dolgo razgovarjal s turškim predsed-

Madžarsko-romunski spor v italijanski luči

Italija bo imela odslej bolj tesne stike z Romunijo

Rim, 14. oktobra. AA. DNB: Bivši romunski zunanji minister Manoilescu je obiskal danes dopoldne italijanskega zunanji ministra grofa Ciana. V zvezi s temi njunimi prvimi razgovori poudarjajo v italijanskih krogih, da so Manoilescu v Rimu najpristrajše sprejeli, čeprav njegov obisk nima uradnega značaja. V Rimu prevladuje prepričanje, da bo današnja izmenjava misli, ki se je nanašala vsekakor na italijansko-romunske odnose, koristna za obe strani.

Isti krogi poudarjajo, da Italija, odkar je general Antonescu prevzel oblast, ne sma-

nikom vlade o novih dogodkih. Turški poslanik v Moskvi je obiskal v soboto sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova, s katerim se je dolgo časa razgovarjal.

Nemški general Hansen obiskuje vojne grobove Nemško vojsko bo vzdrževala Romunija sama

Bukarešta, 14. oktobra. AA. DNB: Voditelj nemškega vojaškega odposlanstva v Romuniji general Hansen je v spremstvu častnikov svojega odposlanstva položil venec na grob Neznane vojak. Romunska častna četa je pri tej priliki izkazala čast. General Hansen je zatem odšel na nemško vojaško pokopališče, kjer je počastil spomin na nemške vojaške, ki so padli v pretekli vojni.

Curih, 14. okt. b. Iz Bukarešte poročajo, da so tudi v teku večeršnjega dne prispeli v Bukarešto močne okrepitve nemških vojakov, večinoma motoriziranih. Med letali, ki je bilo prav tako poslano v Bukarešto, se nahaja več eskader težkih bombnikov. Uradni krogi pravijo, da je sedaj v Romuniji že 20.000 nemških vojakov. Potrjujejo, da bo Romunija sama nosila stroške nemških čet v Romuniji ter je v ta namen vlada že določila znesek 14 milijonov lejev kot prvi obrok.

Angleži odhajajo

Bukarešta, 14. oktobra. AA. Reuter. Danes je vojaški odposlanec angleškega poslanstva s pomorskim odposlanecem ter z osebjem zapustil Bukarešto. Angleško poslanstvo bo za zdaj vodil veleposlanik sir Reginald Hoare. Mislilo, da bo 20 oseb, članov britanskega poslanstva edinih, ki bodo v Romuniji ostali po enem tednu. Skupina britanskih državljakov, ki je danes dopotovala iz Bukarešte, se bo nočjo vrnila v Konstantino na ladjo in se odpeljala v Carigrad.

Bukarešta, 14. oktobra. AA. DNB: Večja skupina Angležev kakor nekaj članov angleškega poslanstva je zapustilo danes Bukarešto.

tra Romunije samo za prijateljsko državo, pač pa tudi za državo, ki je svojo politiko prilagodila politiki držav osi. Glede na to ne bo moglo nikogar iznenaditi, če bo zdaj prišlo do tesnejšega stika med Italijo in Romunijo, kot pa doslej.

V ostalem pripominjajo rimski krogi, da je obisk bivšega romunskega ministra Manoilescu v duhu dunajske razsodbe, s katero sta državi osi na eni strani rešili hudo zemeljsko vprašanje, na drugi strani pa sta si prizadevali, da istočasno ustvarita tudi podlago za mirno sodelovanje med Romunijo in Madžarsko. To mirno sodelovanje med obema državama je glavni cilj držav osi vprav nasprotno manevrom in nameram Velike Britanije. Samo po sebi se razume — poudarjajo v rimskih krogih, da Nemčija in Italija pričakujejo, da se bo dunajska razsodba popolnoma izvedla ne samo po besedah, pač pa tudi po svojem duhu, ki gre za tem, da se zavaruje in ohrani mir v Podonavju.

Vojna na Kitajskem

Čungking, 14. okt. AA. Reuter: Po brzotjavkah, ki so prispeli z bojišča, so kitajski mobilni topovi uničili japonska letala, ki so bila na letališču Ičang ob reki Jangce, in sicer po reditem topniškem ognju. Potem, ko je zavzela na skrivaj nove postojanke v bližini letališča Ičang, je kitajska artilerija iznenadila Japonce ter začela nenadno streljati na letališče samo. V tem trenutku je bilo na letališču 29 japonskih letal. Le 15 od njih se je posrečilo odleteti. Ostala so bila uničena. Kitajske čete so zavzele vojaško važne točke, med njimi Matang. Zdjaj zasedajo griče naokrog, da bi se na njih utrdili pred zavzetjem tega mesta. Kitajska vojska je na takšnih postojankah, da lahko preseka japonske zveze ob reki Jangce. Zdi se, da je japonsko prodiranje v zapadnem Peganzu odbito. Poudarjajo, da je 6000 Japoncev pod varstvom 36 japonskih letal 8. oktobra naskočilo Linganu, ki so ga Japonci naslednji dan tudi zavzeli. Kitajci pa so takoj izvedli protinapad ter 10. oktobra zavzeli Lingan.

Čungking, 14. okt. AA. Reuter: Po bojih ob južni obali reke Jangce, bojih ki so trajali šest dni, so Kitajci spet zavzeli v vojaškem oziru važno mesto ob Jangceju, Matang, ki leži na pol poti med Sanghajem in Hankuom.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in hladneje.

Zemunska vremenska napoved: Povečini bo oblačno vreme, ponekod dež. Košava v Podonavju bo postopno odnehala. Temperatura bo še padla.

Naloga nemških čet v Romuniji

Nemška, italijanska in angleška službena pojasnila

Nemško službeno pojasnilo

Berlin, 12. okt. AA. DNB. Ob priliki prihoda nemških čet v Romunijo piše »Diplomatische Politische Korrespondenz«, da se je Nemčija zavedala, da je istočasno prevzela posebno nalogo, ko se je odločila v sporazumu s fašistično Italijo, da bo jamčila za Romunijo. Želja Nemčije je bila, da se Romunom da občutek varnosti po velikih razočaranjih, ki jih je Romunija doživela, kakor tudi občutek, da bodo od sedaj naprej mogli Romuni živeti in delati v miru na gospodarski in socialni obnovi države. To je v interesu Nemčije in Romunije. Nemčija je hotela konsolidirati tudi romunsko vojsko. Zato so odšli v Romunijo nemški vojaški, da v duhu garancij in kot simbol pripravljenosti nemškega sodelovanja z Romunijo stavijo romunski vojski na razpolago svoje tehnične in vojaške izkušnje. Samo tako se bo mogla ustvariti močna romunska vojska. Stališče angleške vlade glede tega spominja na lepe čase dobe Titulescu, ko je hotel London Romunijo pognati v vojno proti Nemčiji. Romunija se je priklopala do pojma evropske solidarnosti in onemogočila sabotažo angleških agentov. Morda so v Londonu sedaj prišli do tega, da je Nemčija vedno pripravljena odbiti angleško rušilno delavnost.

Italijanska pojasnila

Rim, 13. oktobra. AA. Stefani: Ob priliki prihoda nemških vojaških inštruktorjev v Romunijo rimska agencija Aroi pravi, da je ta korak naletel na »solidarno razumevanje v Rimu. Članek pravi, da bodo ti inštruktorji varovali romunsko industrijo pred angleško sabotažo. Agencija opominja na po-

žare v romunskih rafinerijah in petrolejskih napravah, ki so velikega pomena za vojno sil osi, kakor tudi za Romunijo samo. Agencija dalje poudarja, da morajo nemške vojaške sile v popolnem soglasju v Romunijo obnoviti romunsko vojsko. Tako bo vzpostavljeno aktivno vse vojaško sodelovanje med Nemčijo in Romunijo. Na koncu članek pravi: Cisto brezpredmetno je, če hoče sovražna propaganda prepričati svet, da je po sredi okupacija ali napad. S takimi besedami se ne more očitati dejstva, ki je bilo sporazumno dogovorjeno v vseh podrobnostih in ki je koristilo za interes obeh na polju lojalnega sodelovanja.

Angleška ugibanja

London, 14. okt. t. Associated Press: V angleških službenih krogih menijo, da pomeni prihod nemških čet v Romunijo istočasno tudi prelomitev napada na angleške otoke do prihodnje spomladi, ko bodo nekatera nadaljnja vojna sredstva pripravljena. V istih krogih so mišljenja, da bosta velesili oziroma napadli angleške postojanke na sredozemskem področju, v prvi vrsti v Egiptu. Mnoga so ugibanja, kako mislita velesili oziroma izvesti svoj naer. Nekateri so mišljenja, da bosta hoteli dobiti nadoblast nad Dardanelami, kar bi bilo potrebno, če bi njun napad veljal uničenju angleškega brodomorja, ki bi se mu zaprla pot v zatišje Črnega morja. Toda tudi za prehod suhozemskih čet iz Evrope na sirijska bojišča je nadzorstvo nad Dardanelami potrebno. V Londonu jemljejo v poštev dve možnosti. Ali bosta velesili oziroma izvajali pritisk na Turčijo kar naravnost z romunskimi področji, ali pa si bosta najprej oskrbeli nekatera letalska oporišča v Grčiji, nakar bi sledil obsežno zasnovan napad na angleške sredozemsko brodovje.

Vedno hujša vojna z bombami

Nemški letalski napadi trajajo noč in dan in postajajo vedno bolj srditi in obsežni — Hudi boji na Sredozemskem morju

Napadi na Anglijo

Letalski napadi na Anglijo so trajali neprenehoma od sobote zvečer pa do sinoči. O nočnih napadih od sobote na nedeljo poročata oba tabora, da so veljali Londonu, okolici, južni in srednjahodni Angliji. Trpel je posebno Liverpool. V nedeljo je bilo čez dan več napadov, toda manjšega obsega, in so se razvile bitke v zraku. V noči od nedelje na ponedeljek pa je bil napad izredno hud. V Londonu je bilo porušeni samo nekaj hiš. Nekoč nemško letalo je letalo tako nizko, da je s strojnimi streljalo po ulicah. Večja škoda pa je bila napravljena spet v Liverpoolu, kjer sta bila ponoči dva silna napada. Ena tovarna pohištva je uničena, veliko hiš pa porušeni. Je tudi več smrtnih žrtev. Nad vzhodno Anglijo se je ponoči razvila huda bitka v zraku med nemškimi bombniki in angleškimi letali. Značilno pri teh bojih je, da je bilo le malo letal sestreljenih na obeh straneh in da so številke za ene in za druge skoraj enake.

Nemška poročila

Berlin, 13. oktobra. AA. (DNB.) Vrhovno poveljstvo poroča:

Napadi nemških letalskih enot na London, kakor tudi na mnoga druga mesta angleškega otočja, so se včeraj podnevi in ponoči nadaljevali. Učinek teh napadov je bil velik.

V Londonu je bil glavni cilj napada nemških letalskih sil okraj severno od pristanišča Temze in doki Indija. V okraju vzhodno od Viktorij-nega parka je bilo opaziti točne zadetke. Bombe so zadele železniško postajo Waterloo tako, da bo prišlo v prometu do velikih motenj. Nemške letalske eskadrole, ki so ponoči napadale London, so opazile od daleč velike požare, ki so nastali pri dnevnem bombardiranju središča angleške prestolnice.

V Južni Angliji so posamezna letala napadla dve taborišči črt in povzročila veliko škodo. Letala so letela zelo nizko. Cilji nemških napadov sta bili dve pristanišči v Južni Angliji. V Hastingsu so bombe uničile železniške naprave in povzročile požar v tovarni za plin ter porušile več poslopij. Močni letalski oddelki po ponoči napadli razne tovarne za orožje v Severni Angliji. Močne eksplozije in veliki požari so pokazali učinek bombardiranja.

Nemška podmornica je potopila 5 obo-roženih sovražnih trgovskih ladij v skupni to-nazi 25.741 ton. Druga podmornica javlja, da je potopila 16.300 ton sovražnega trgovskega bro-dovja.

Podnevi sovražnik ni napadal Nemčije. Šele ponoči se mu je posrečilo na več krajih prodreti nad Nemčijo in je med drugim priletelo nekaj angleških letal nad Berlin. Bombe, ki so jih an-gleški letalci metali, so povzročile majhno gmotno škodo. Nekaj oseb, ki se niso zatekle v zakloni-šče, je bilo ranjenih. Napadi angleških letalskih enot na razne industrijske naprave v zapadni in severni Nemčiji so stali brezuspešni. Bombe so prizadejale škodo samo nekaterim hišam in ene-mu skladišču. Pri tej priliki je bilo na žalost ne-kaj mrtvih in ranjenih. Veliko angleških bomb je padlo na razna holandska mesta, ki pa niso po-vzročile škode vojaškim napravam, ampak stano-vanjskim hišam, ki so jih precej poškodovale. Da-nes je sovražnik izgubil v letalskih bitkah 21 lov-skih letal. 7 nemških letal še ni vrnilo.

Berlin, 14. oktobra. AA. (DNB.) Vrhovno poveljstvo poroča:

Lahki in težki oddelki bojnih letal so na-da-ljevali včeraj in preteklo noč z povračilnimi na-padi na London, kakor tudi na druge važne cilje v Južni in Severni Angliji, in sicer z velikim učin-kom. Nemške eskadrole so letale val za valom čez dan zavarovane z lovskimi letali, tako naglo dru-ga za drugo, da so bili med posameznimi napadi samo kratki premori. V Londonu so izbruhnili zlasti severno od palače Timesa, v prostoru do-kov Victoria in India veliki požari, ker so te cilje zadele bombe srednjega in težkega kalibra. Ti požari so se videli ponoči z angleške obale. Po napadu na neko električno centralo so se pokazali veliki ognjeni zublji in gosti oblaki dima.

Drugi močnejši napad je bil izveden na pristaniske naprave in vojaške tovarne v Liverpoolu. Tudi tu so bombe povzročile hude eksplozije in velike požare.

O priliki napada na razne vojne cilje v Sred-nji in Južni Angliji sta bili med drugim uničeni dve taborišči črt. Ob izlivu reke Temze je mostvo nekega bojnega letala izvedlo posebno drožen na-pad, ko je letelo zelo nizko nad nekim močno za-varovanim konvojem 18 obo-roženih trgovskih la-dij. Ker letalo ni imelo več bomb, je konvoj na-padlo s strojniškim ognjem ter zanelo požar na krovu ladje. Čeprav se je sovražnik v glavnem izmikal boju z našimi lovskimi letali, je vendar na več krajih prišlo do letalskih spopadov, ki so se končali uspešno za nemške letalske oddelke.

V vodah zahodno od Cadixa je nek nemški bombnik, ki lahko leti na velike razdalje, uničil obo-roženo trgovsko ladjo (3-4000 ton). Zadel sta jo dve bombi.

Podnevi sovražnik ni izvedel napadov na nemško ozemlje in na kraje, ki so jih Nemci za-sedli. Dve britanski ogledniški letali, ki sta le-tele posamično, sta naletela že na francoski obali na ogenj protiletalske artilerije. Ponoči je sovražnik letel nad Severno in Zahodno Nemčijo. Bombe, ki jih je metel brez načrta, so povzročile samo manj-šo škodo na zasebnih hišah, niso pa zadele niti

enega vojaškega cilja ali naprave, ki bi bila važna za izvajanje gospodarske vojne.

Včeraj je sovražnik izgubil skupno 13 letal, od teh 12 pri spopadih v zraku, eno pa je zbila na tla protiletalska artilerija. Ena nemško letalo še ni vrnilo.

350.000 kg v 24 urah

Berlin, 14. oktobra. AA. DNB: V zadnjih 24 urah so nemški letalci vrgli na London, Liverpool in druga angleška mesta skupno 350.000 kg bomb. V istem času so angleški letalci vrgli okoli 6 do 8 tisoč kilogramov bomb na Nemčijo ali na ozemlje, ki ga je Nemčija zasedla.

Angleška poročila

London, 13. oktobra. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za javno varnost sta ob-javila poročilo, ki pravi, da je bilo včeraj na An-glijo izvršenih največ letalskih napadov ponoči. Po polnoči so začeli napadi nemškega letalstva popuščati in so prenehali v zgodnjih jutranjih urah. Napadi so veljali zlasti Londonu in neka-terim krajem v srednji Angliji. Poleg tega so nem-ška letala vrgla bombe na dve mesti v jugozahodni Angliji in na nekatere točke v vzhodni in juž-nih grofijah. Porušeni in poškodovanih je bilo nekaj poslopij. Neka bomba je padla na neko pod-zemno železniško postajo. Število žrtev je bilo pri tem mnogo manjše, kakor pa se je sprva misli-lo. V drugih londonskih krajih ni bilo mnogo žrtev. V nekem mestu v srednji Angliji so bombe po-vzročile manjšo škodo. Trpela so poslopja in dru-ga naprave. Bilo je tudi nekaj požarov. Gasilci so pokazali mnogo požrtvovalnosti in spretnosti. Do prvih jutranjih ur so bili požari pogaseni. Ranjenih in mrtvih je bilo precej. V drugih napadenih kraj-ih je bilo mnogo škode, žrtev pa malo. Naknadno je ugotovljeno, da se ni vrnilo s sobotnega po-leta še eno angleško letalo.

Angleški film o letalski vojni

14. oktobra. t. Reuter. Danes je bil v USA iz Anglije po zraku pripeljan prvi angleški film, ki prikazuje prav verno napade nemških bombnikov na London. Film je prispel z Cliperjem. V filmu so posneti napadi ponoči in podnevi, bitke v zraku, kakor tudi padanje in zadetki bomb, požari, padanje letal, ruševine in vse ostalo, kar je v zvezi z zračnimi napadi. Film prikazuje tudi od-hod angleških bombnikov nad Nemčijo in bitke s sovražnimi letali nad Nemčijo, bombardiranje in uspehe bombardiranja nemške prestolnice itd. — Najprej bo film prikazan v Zedinjenih državah Severne Amerike, tam bo razmnožen in poslan v latinsko Ameriko, Kanado, potem pa po an-gleškem cesarstvu in ostalem svetu.

Napadi na Nemčijo

Angleška poročila

Angleški bombniki so v noči od sobote na nedeljo ponovili svoj napad na razne cilje v Nem-čiji. Glavni napad je veljal Kruppovim tovarnam v Essen, kjer je bombardiranje trajalo dve uri. Angleški bombniki so metali doslej še neuporab-ljene bombe najtežje težine in so napadali v več skupinah, od katerih je imela vsaka nalogo, da bombardira svoj določeni del tovarne. Razen tega je bilo v tej noči napadenih še 40 drugih krajev, med njimi tudi Berlin in Leipzig. V noči od ne-delje na ponedeljek je bil napad spet ponovljen in je veljal tovarnam tekočega goriva, elektrarnam, petrolejskim skladiščem in rafinerijam. Napaden je bil tudi kanal Dortmund-Ems, ki je neraben. Obe noči so angleški bombniki napadli tudi pristanišča na francoski in belgijski obali Rokavskega zaliva. Z obeh poletov so se vrnila vsa letala.

Nemci zanikajo angleške trditve o uspehih bombardiranja nemških krajev

Berlin 14. okt. DNB: Poročila nemškega vr-hovnega poveljstva poudarjajo zadnje dni stalno, da angleška letala čez dan niso na stori proti Nemčiji in da samo ponoči napadajo nemško ozem-lje. V zvezi s tem naglašajo v nemških krogih, da je očitno, da morajo ti nočni napadi povzročiti le sorazmerno majhno škodo. V nasprotju s tem po-roča Reuter, da je bil cilj angleških letal pri njih-ovih napadih v Nemčiji uničenje petrolejskih re-zervoarjev. Po istih poročilih so se pripetile hude eksplozije v rezervoarjih tekočega goriva v Ham-burgu, požari pa so nastali v Hanovru, Kölnu, Magdeburgu, Gelsenkirchenu in Leuni. Londonska poročevalska agencija trdi, z njo pa tudi organi Duffa Coopra, da je stanje nemških bencinskih zalog zelo neugodno in da bo nemškim letalom v kratkem začelo manjkati bencina. V nasprotju s tem ugotavljajo v pristojnih nemških krogih.

1. Uradna angleška poročila v uspešnem raz-dejanju nemških rezervoarjev tekočega goriva so izmisljena.

2. Bencinske zaloge v Nemčiji popolnoma za-dočajo za vojskovanje in so danes za milijon ton večje kakor v začetku vojne. Pogoste britanske bombe napade na nizozemska mesta, ki nimajo vojaškega značaja, slikajo v Londonu kot neob-hodno potrebno akcijo proti »nemški invaziji«. Toda vsakemu Nizozemcu je znano, pravijo dalje v pristojnih nemških krogih, da je mnogo hiš uniče-nih in ubitih na stotine Nizozemcev.

Vojna v Sredozemlju

Na italijansko-angleških bojiščih je bil čez ne-deljo najbolj važen dogodek pomorska bitka pri Malti. O njej objavljamo spodaj posebna poročila. Uradna poročila ne poročajo o nobenih suhozem-skih dogodkih v Afriki, pač pa navajajo obojestransko delovanje letalstva.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 13. oktobra. AA. Stefani: Poro-čilo št. 128 glavnega generalštaba italijanske obo-rožene sile se glasi:

Naše torpiljerke so v noči med 11. in 12. ok-tobrom izvršile napad na večje angleške pomorske sile blizu Malt. Potopljena je bila sovražna kri-žarka, ki je bila verjetno tipa »Neptune«. Druge ladje so bile poškodovane. Sovražne pomorske sile so se umaknile. Pri tej akciji so naše pomorske sile izgubile dve torpedovki po 700 ton in rušilec 1400 ton. Večji del posadke se je rešil. Davi so naše letalske skupine zasledovale nasprotno pomorske edinice. Ko so jih dohiteli, so jih začele bombar-dirati. Kljub močnemu streljanju teh ladij in kljub angleškim letalom, ki so odletela z letalonosk, so naše letalske sile zabeležile pomembne uspehe.

Sovražno nosilko letal je zadela bomba težkega kalibra. Prav tako je bila zadeta neka križarka. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni. Ena naše letalo se ni vrnilo v svoje oporišče.

V Severni Afriki so naše motorizirane kolone napadle sovražne oddelke blindiranih avtomobilov 30 km od Sidi el Barania. Sovražne oddelke smo odbili. Naše letalstvo je bombardiralo letališče v Maten Bagumu in vojaške naprave pri Babi z do-brim uspehom. Vsa naša letala so se vrnila. Sovraž-na letala so bombardirala Bardiju, Derneka in Tobruk. Škoda je majhna.

V Vzhodni Afriki so naše patrole odbile na-pad sovražnih oddelkov na eritrejski meji. Naše letalstvo je bombardiralo Lodvar in neki konvoj v Rdečem morju. Sovražno letalstvo je bombardiralo Gurum Negeli, Asmaro in Eluak.

Nekje v Italiji, 14. oktobra. AA. 129. poročilo italijanske vojske se glasi:

V Severni Afriki so oddelki sovražnih oklop-nih avtomobilov prešli v napad jugovzhodno od Sidi el Barania. Naša artilerija je te oddelke od-bila. Naši letalski oddelki so napadli angleško le-tališče pri Fuki in pri Eldabe z dobrim uspehom. Tri sovražne vojne ladje so obstreljevale naše po-

stojanke v vojaškem področju pri Sidi el Barani. Škode ni bilo. Sovražni letalski oddelki, ki so iz-vedli napad na Tobruk, so naleteli na močan odpor naših protiletalskih baterij. Zaradi tega sovražni zadetki niso bili točni. Zadeta je bila ena baraka ter pretrgane telefonske žice. Življenje je izgubil en vojak.

V Vzhodni Afriki so naše letalske sile bom-bardirale Lodval, kjer so izbruhnili požari. Izveden je bil tudi letalski napad na pristaniške naprave v Perimu ob Rdečem morju, kjer so izbruhnili pre-cejni požari.

Sovražna letala so bombardirala Djavelo, Ma-dži, Guro in Tozeli. Škode je malo. Tudi žrtev ni bilo. Sovražna letala so napadla tudi pristanišče Portolago na otoku Lerosu v Dodekanesu, kjer so zadela katoliško cerkev in nekaj zasebnih hiš. Ubi-tih je bilo 25 oseb, ranjenih pa 20. Vojaških ciljev sploh niso zadeli. Sestreljeni sta bili dve sovražni letali.

Prehranjevalni ukrepi v Italiji

Atene, 14. oktobra. AA. Stefani: Kmetijsko mi-nistrstvo je dalo podrejenim organom potrebna na-vodila za izboljšanje kulture krompirja, češ da je ta ukrep nujen potreben za neovirano prehrano prebivalstva. Po drugi strani se je pa izvedelo, da so tovarne in trgovci, ki prodajajo glicerol ali ga pa imajo na zalogi, dobili poziv, da v osmih dneh prijavijo državnemu podtajniku za oskrbo države vse količine blaga, s katerim razpolaga. Prodaja in uporaba glicerina je ukinjena. Podtaj-ništvo za oskrbo prebivalstva tudi razglasa, da so kavne zaloge zelo majhne in da je šele v janu-aru pričakovati uvoza novih količin kave. Zato se narod poziva, da varčuje s kavo, pri tem pa po-darjajo, da je konzum kave omejen tudi v več drugih državah iz vzrokov, ki so neodvisni od dr-žavne uprave.

Angleška poročila

Kairo, 14. okt. t. Reuter: Vrhovno vojno povelj-stvo uradno poroča, da so angleški bombniki na-padli Bardijo v italijanski Libiji. Bombe so bile vržene tudi na El Aden, na Darni in na Tobruk, kjer so izbruhnili požari. Na ladjah so nastale eks-plozije, povzročene od bomb. Angleški bombniki so bombardirali tudi Asmaro v italijanski Vzhodni Afriki, Guro v bivši Abesiniji ter razne druge cilje. Vsa letala so se vrnila v oporišče.

Roosevelt o ameriški politiki

V prvem svojem volivnem govoru je Roosevelt označil obseg ameriške obrambe in razloge, zakaj Amerika podpira Anglijo

V nedeljo je imel predsednik Združenih držav Severne Amerike Roosevelt svoj prvi veliki govor v Daytonu, v katerem je opre-delil politiko Združenih držav Severne Amerike v zvezi z vojnimi dogodki. Iz tega govora, ki so ga objavili delno že ponedeljske izdaje listov, posnemamo za tiste bralce, ki na ponedeljske li-ste niso naročeni, naslednje glavne misli:

»Ni samo slučajno, da moj današnji govor prenašajo ne samo severnoameriške, ampak tudi vse srednje in južnoameriške države. Obletnica odkritja Amerike po Kristoforu Kolumbu je naj-boj primeren dan, da se vsa Amerika združi v proslavi tega velikega dne. Vsi Amerikanci se pridružujejo Italijanom pri proslavljanju tega dneva. Italijani so prišli semkaj, da položijo te-melje za novo življenje, ker so s seboj prinesli vse znanstvene in umetnostne tekovine svoje ve-like domovine. Po odkritju tega kontinenta so za Italijani prišli drugi naseljenci ter si tukaj usta-novili nove domove in živijo tukaj v polni svobodi, ki je doma niso živeli. Naseljenci niso pri-hajali semkaj, da osvajaajo. V svojih domovinah so zapustili vse zle stvari kot maščevanost, so-vraštvo in drugo. Tudi Španci in Portugalci so prinesli s seboj svojo kulturo in se pri vsaki pri-liki spominjajo vrednot svojih domovin. Prišli so tudi številni drugi, Germani, Slovani, da živijo kot svobodni državljani na novem svetu. Ne ču-tijo se kot anglosaksonske ali italijanske ali ger-manske ali slovanske Amerikance, marveč kot državljani svobodne države. Poskušajo se in se še poskušajo, da bi se ti mirni državljani med seboj razprli.«

»V starem svetu obstajajo ljudje, katerih že-lja je, da s sovraštvom uničijo svobodo in prija-terstvo na tem svetu. So, ki dnevno dajejo ob-ljube, toda njihove obljube imajo pred oči samo ta cilj, kako bi moge s sovraštvom zrušiti edinstvo med raznimi narodi. Ta bojna poskus je v Evropi uspel. Toda v Ameriki ne bo uspešen. Znali se bomo boriti proti tej podtalni taktiki, ki je predvsem naperjena proti Ameriki. Ta pro-paganda pravi, da je demokracija spačena oblika vladavine, ki spada med staro šaro. Toda na to mi odgovarjamo, da mi zastopamo bodočnost, kajti vse drugo, izven demokracije, ni noben na-predek. Plamen svobode, ki jo mi zastopamo, je gorel že v dobi San Martina, Juazeira in Wa-shingtona in gori še danes v naših središčih. Ta po-skus, da bi nas od zahoda in vzhoda obkolili, bomo mi razbili, kajti mi ne dovoljujemo, da se porušita naša svoboda in naša demokracija.«

»Ko sem že načel vprašanje obrambe Ame-rike, potem ne mislim samo na Severno Ame-riko in na otčija, ki ji pripadajo, marveč na ves ameriški kontinent, ki ga objemata z obeh strani Atlantski in Tihi ocean. Ta naša tradicionalna politika je dosegla svoj višek l. 1898, ko smo morali ugotoviti, da je naša trgovina ogrožena po morskih roparjih, ki so se skrivali v zahodno-indijskih okoliščih ter so ogrožali Ameriko. Zato smo morali zgraditi svoje vojne brode, s ka-terim smo morske roparje uničili. Obramba Ame-rike je prvi porok za nedotakljivost našega kon-tinenta. Zaradi tega mora tudi še danes ostati v veljavi geslo: Eden za vse, vsi za enega.«

»Naš del zemeljske oble ne želj vojne proti nikomur. Mi imamo samo en cilj in eno željo, da namreč v miru opravljamo svoj posel. Upo-rabiti hočemo vse svoje sile, da se ohrani mir v Ameriki in da se obnovi v ostalem svetu, kakor je bil moj trud tudi že doslej. Za ohranitev mi-ru delam, za ohranitev miru tudi molim. Toda potrebno je, da se za ohranitev miru tudi nade-lje obo-rožujemo, da izpopolnimo naše vojne bro-dove in naše letalske sile. Tako bomo mogli braniti naše obale proti vsakemu neprijatelju. Na-še obo-roževanje bomo pospešili in zaradi tega smo zbrali vojaške zastopnike 21 ameriških držav, med tem ko poveljniki njihovih suhozem-skih in pomorskih sil stojijo neprestano v nepo-srednih stikih s četi našega suhozemskega, letal-skega in pomorskega orožja. Tudi izmenjavanje misli na tem polju bo še pospešeno tako, da se bo tudi tukaj uresničilo geslo: Vsi za enega, eden za vse.«

»Od Anglije smo prevzeli nekatera oporišča od Nove Fundlandije do Gvajane. Ta oporišča ne bodo služila samo obrambi Severne Amerike,

ampak skupni obrambi vseh držav, ki žive na ameriški polovici sveta. Anglija, ki predstavlja danes edino državo v Evropi, ki se bori za tisto svobodo, ki je tudi naše delo, bo še v bodoče dobivala vso pomoč iz Amerike, kar pa seveda še ne pomeni, da mi stopamo v vojno. Če poma-gamo Angliji, branimo tudi svoje ideale.«

»Kadar govorimo o obrambi te naše polovice zemlje, ne mislimo samo a Severno, Srednjo in Južno Ameriko in otoke, marveč tudi na obrambo Atlantskega in Tihga morja, ki ju prav tako vključujemo v sistem naše obrambe. Mi v Ame-riki smatramo, da ta dva oceana spadata k na-šemu delu sveta, da sta v bitnem sestavu naše obrambe in jih potemtakem smatramo kot prvo postojanke, napad na katere bi smatrali že za napad na naše celine in naše države. Pri tej priliki še enkrat slovesno podčrtavam, da naj nihče ne dvomi v to našo odločitev, da bomo tak-šno politiko nemoteno vodili tudi naprej v bo-dočnost.«

»Da, Amerika se pripravlja na vojno, ker je to najboljša pot, ki vodi k miru. Na nas Ameri-kance ne bo vplivala nobena sila, nobeno zastra-ševanje, nobene grožnje. Diktature nas ne bodo nikdar prisilile, da jim sledimo. Nobena kom-binacija diktatorskih držav v Evropi in v Aziji nas ne bo ustavila na našem polju, kajti to je pot, ki smo si jo sami izbrali, ker je to pot de-mokracije. Nobene kombinacije nas torej ne bo do-prisilile, da bi odgovorili pomoč narodu, svo-bodnemu narodu v borbi, ki jo on sam vodi za ideale, ki so tudi naši.«

»Ponavljamo še enkrat, da nobenim obljubam ne bomo verovali, ampak da se bomo v nevar-nosti, ki se v današnjem obsegu za Ameriko v zgodovini še ni pojavila, nadaljevali z obo-rože-vanjem, dokler ne bomo imeli obutja polne polne varnosti.«

Roosevelt je svoj govor zaključil z besedami: »Naša pot je jasna. Naša odločitev je padla. Na-daljevali bomo z obo-roževanjem in podpirali bo-mo one, ki se borijo za to, da sovražnika od-vrnejo od naših obal. Naj si nihče ne dela utvar glede tega, da nam preti nevarnost z druge stra-ni oceana. Anglija je možno pokazala, da se ho-če junaško braniti in bo ta junaška obramba bo-dočim rodovom služila kot zgled ljubezni do de-mokracije in svobode. Živela demokracija!«

Razmere v bivšem poljskem „hodniku“

Gdansk, 13. okt. AA. DNB: V narodnem gledališču v Gdanskju je danes nemški pokra-jinski vodja Forster poročal o obnovitvi oblasti v Gdanskem in v zahodni Prusiji. Po-krajinski vodja je poudaril, da si je v začetku svojega dela zadal sledeče naloge:

Osvobodeno mesto Gdansk in okoliške po-krajine morajo dobiti nemški značaj. Vsi Po-ljaki morajo oddati orožje in radijske apa-rate. Vse poljsko premoženje, ne glede na po-reklo, se mora takoj zapleniti in dati Nemcem. Poljski nezaposleni delavci se morajo zapo-seliti in ukreniti vse potrebno za obnovo polj-skih del. Škoda, ki je nastala zaradi vojne, se mora odstraniti. Merodajne osebe nemške narodnosti morajo sodelovati pri obnovitvi tega dela. Pokrajinski vodja je rekel: »K tem našim delom se prešči na vseh poljih javnega in zasebnega življenja. Ne samo, da smo odpra-vili nezaposlenost, ampak tudi številni Nemci iz baltičskih držav so našli tukaj prostora. Po vojni bodo imeli bojevnik: svoja polja. V nem-ških rokah je danes 12 milijona ha zemlje, ki je bila prej poljska. Tudi dni se bo tukaj naselilo 3000 nemških rodbin iz Litvanske in 100.000 iz Besarabije. Velik napredek smo do-segli tudi pri gospodarstvih drugih. Okrog 1700 ha zemlje smo pogozdili in 200.000 ha jo bomo še. Obnovili smo 20.000 novih stanovanj, novih pa smo zgradili 8000. Zgradili smo tudi 38 bolnišnic. Naša želja je, da s tem delom nadaljujemo še z večjim naporom in ljube-nijo. Vsak posameznik mora storiti svojo dolžnost.

Pomorska bitka pri Malti

Prvi del italijanskega službenega vojnega poro-čila štev. 128, ki tiče pomorske bitke pri Malti (osta-li del objavljamo na drugem mestu) se glasi:

»Naše torpedovke so v noči med 11. in 12. ok-tobrom izvedle napad na večje angleške pomorske sile pri Malti. Potopljena je bila ena angleška kri-žarka vrste »Neptune« (2770 ton). Druge angleške ladje pa so bile poškodovane. Sovražne pomorske sile so se umaknile. Pri tej borbi so naše pomorske sile izgubile dve torpedovki po 600 ton in enega rušilca po 1400 ton.«

Nekje v Italiji, 14. oktobra. AA. Stefani: Po-sebni dopisnik Stefanija poroča tele podrobnosti o pomorskem spopadu na Sredozemskem morju:

11. septembra smo opazili večjo skupino britan-skih vojniških ladij v Sredozemskem morju. Skupina je plula proti zahodu. Ponoči 11. na 12. oktober je neka flotilja treh italijanskih rušilcev opazila to skupino vzhodno od Malt. Poveljnik flotilje je skle-

nil takoj napad. Neka 600 tonska torpedovka se je približala na 700 metrov neki križarki in oddala tri torpede, ki so zadeli sovražnikovo ladjo. Angleška ladja se je začela potapljati. Malo flotiljo italijan-skih rušilcev, ki je bila napadla mnogo večje so-vražniške sile, so med tem opazile angleške ladje, ki so jo začele obstreljevati s topovi težkega ka-li-bra. Poveljnik flotilje je, čeprav nevarno ranjen, vo-dil napad do poslednjega trenutka. Preden se je njegova ladja potopila, je odredil, da se posadka reši v čolne in vkrca na drugi italijanski rušilec. Nato se je skupaj s svojo ladjo potopil. Toda bitka se je nadaljevala. Sovražnik je dobil nova ojačenja. Po izjavah prič so poleg potopljene sovražnikove ladje znatno poškodovane tudi druge enote britan-ske vojske mornarice. Potopljena križarka je an-gleške vrste »Neptune« (2770 ton) z 800 možmi posad-ke. Neki drugi italijanski rušilec (1400 ton) je bil tudi težko zadet. Posadka ga je potopila. Angleške pomorske sile so se 12. oktobra jutraj umaknile.

Velika patriotična slavnost na jugu naše države

Predsednik vlade in vojni minister sta imela usmerjačoe rodoljubne govore, ki so globoko odjeknili po vsej državi

Skopje, 13. okt. AA. Južna Srbija je danes doživela lepo narodno slavnost. Danes je bilo krščenih 12 novih jadranskih letal, ki jih je zgradila skopljanska jadranska šola. Ob tej priliki je bil prirejen prvi jadralski zbor v Jugoslaviji. Slovesnosti so se udeležila razna društva. Nj. Vel. kralja Petra II. je zastopal letalski podpolkovnik Zdenko Gorjup. Iz Belgrade so prispeli z letalom tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, vojni in mornariški minister general Milan Nedić, minister za telesno vzgojo naroda Dušan Pantić, letalski poveljnik general Bora Mirković in predsednik Aerokluba Sondermayer. Prvo jadrarno letalo je krstil predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki so ga ob tej priliki srčno pozdravljali. Predsednik vlade je krstil svoje jadrarno letalo na ime »Babuna«, po planini, kjer so naši četniki vodili hude boje.

Ko se je pokazal minister Nedić, je zbrana množica začela vzklikati naši hrabri vojski. Minister Nedić je svoje jadrarno letalo krstil na ime »Obilič«. Minister za telesno vzgojo naroda Pantić je svoje letalo krstil na ime »Kraljević Marko«. Poveljnik letalstva general Bora Mirković na ime »Kozjak«, planina, ki ima isti zgodovinski pomen kakor Babuna, predsednik Aerokluba Sondermayer na ime »Sar planina«.

Govor vojnega ministra

Po krstitvi letal je imel minister vojske in mornarice sledeči govor:

Prišel sem na klasični jug, kjer je vse, kar imamo, vzvišeno in veliko in kjer je naša najslavnejša zgodovina. Kamor koli greste, je vsaka ped zemlje namočena z najplemenitejšo krvjo srbskega naroda. Njegovi največji junaki so delali tukaj in delajo. Junaki preteklosti, sedanosti in

bodočnosti, ki so ustvarili visoki kult srbskega naroda. V tej klasični zemlji so vznikale najvzvišene ideje, s katerimi se je srbski narod hranil in očeval skozi stoletja. Spomnite se obljube carja Lazarja na Kosovem, spomnite se svetega nauka, ki ga daje mati kraljevića Marka: Ne po teli, ne po stricih, ampak po pravičnosti resničnega Boga. Srbski narod je pravičen, neče tujega, toda ne da svojega. V tem se srbski narod razlikuje od drugih: Nikdar in od nikogar ni pričakoval da bi mu kaj podaril. Vse to si je priboril s sabljo in svojo krvjo. Mi nismo bogati z blagom, bogati pa smo z našo slavo, našo svobodo in našo pravico, da živimo. Mi smo pripravljeni, da za vse te dobrine umrjemo. Jaz sem vam to hotel in moral povedati brez oklevanja. (Burno ploskanje.) Tudi to lepo modro nebo, ki ga vsak dan gledamo, tudi to je naše in je dokaz naše pravice in dedščine naših žrtv. Tudi to nebo mora biti svobodno, ker je to nebo najlepše nebo v Evropi. Da ga res ljubite kakor svoje življenje in da ga hočete narediti za našega, ste zgradili celo jato letal, da ga boste branili s svojimi prsi in s krili letal. Za to veliko narodno delo vam dajem priznanje v imenu vrhovnega zapovednika državne oborožene sile Nj. Vel. kralja Petra II. (Burni in dolgotrajni vzkliki: Zivel kralj, živel vojska!) Moja želja je, da eno letalo nosi ime najprijetnejšega junaka na jugu, nestorja našega ponosa in hrabrosti ter žrtve za domovino, ime Miloša Obilića. Naj na modrem nebu vlada Obiličev duh in njegovo ime naj krepí srce in mišice novih Obiličevih naše mladine, naše nade, kakor je tudi njegovo ime skozi stoletja navduševalo srbske rodove: Da hrabri Srb živi, da je junak! Naj bo slavljenje srečno!

Govor ministra Milana Nedića je množica sprejela z burnimi vzkliki kralju, knezu namestniku, Jugoslaviji in naši hrabri vojski.

Govor predsednika vlade

Opoldne je v dvorani župniškega doma porajinski odbor kr. aerokluba v Skopju priredil svečano kosilo na čast svojim visokim botrom. Med kosilom je spregovoril predsednik kr. vlade in zastopnik notranjega ministra Dragiša Cvetković, ki je med drugim dejal:

Današnji dan smo posvetili našemu nebu in to tu na jugu v prestolnici Dušanovega carstva, tu v teh krajih, kjer se je odigravala naša zgodovina. Mi smo z vzhitjenjem danes gledali našo mladino z globoko vero, da imamo pred seboj mladino, ki je pripravljena v danem trenutku, ko bi domovina zahtevala, žrtvovati se do zadnjega branika in varovati naše narodno nebo. Mi verujemo, da bo naša mladina na tej poti uspešna in dala tisto, kar so rodovi prejšnje mladine s skupnimi žrtvami dali domovini v časih njenega ustvarjanja. Na tej poti moramo doprinesiti skrajne žrtve ter storiti vse, da bo naša narodna obramba močna, trdna in odločna. (Burno odobravanje in vzkliki: tako je!)

Toda še nekaj je, kar razen osebnih hrabrosti, razen tehnične opreme, razen tistega, kar more po materialnih žrtvah služiti državni obrambi, še nekaj je, kar je neobhodno potrebno, to pa je naša učinkovitost, silna in odločna. Potrebno je predvsem duhovno zedinjenje naroda. Potrebno je sodelovanje vseh nacionalnih sil. Potrebno je predvsem na znotraj ustvariti popolno konsolidacijo državi, zadovoljnost vseh državljanov, zadovoljnost vseh krajev.

Na tej poti smo storili zelo odločen in velik korak tedaj, ko smo pred poldrugim letom ustvarjali podlago sporazumu Srbov in Hrvatov za skupno življenje v naši lepi jugoslovanski domovini. Naglasili smo tedaj začetek nove dobe, konsolidacije vseh naših notranjih razmer v državi. Če smo se za trenutek ustavili in nismo do konca izvedli one velike politike, ki naj bi prinesla po-

polno ureditve naših notranjih razmer, zadovoljnost vseh državljanov, vseh pokrajin, smo to storili samo za trenutek, ker smo smatrali, da je v današnjih razmerah predvsem treba obvarovati notranji mir, opustiti vsa notranja vprašanja in posvetiti vso skrb temu, da ohranimo to, kar smo si s težko muko pridobili, da ohranimo našo neodvisnost, da ohranimo našo domovino.

Danes moramo predvsem računati na to, da bo narod zadovoljen, država pa trdna in močna. Današnje razmere imperativno zahtevajo, da gospodarske in socialne reforme dajo narodu popolno zadovoljnost. Uspoštovati moramo, da je danes največje in najtrdnije orožje občutek državljanov, da je na svoji lastni zemlji zadovoljen, občutek, da je to njegovo, da mora to varovati in braniti. Vsem drugim vprašanjem, vsem drugim koristim, vsem drugim željam bomo lahko zadovoljili, če imamo to, kar je temeljno — svojo domovino. (Navdušeno ploskanje.)

Tu na jugu se je ustvarjala naša zgodovina. Hrbtenica Jugoslavije so ti kraji. Mi smo po nešteti žrtvah tolikokrat na političnem, diplomatskem in vojnem polju reševali in odločali usodo teh krajev. Ti kraji so bili naši. Tu so živeli naši dedje. Od tu smo črpali vse svoje nacionalne navedbe. V teh krajih smo se borili, v teh krajih smo umirali. V teh krajih, kjer je naša zibelka, kjer je naša zgodovina, kjer stoji množični spomeniki in govore o naši kulturi in nacionalni moči, moramo storiti vse, kar je potrebno, da oni pridejo do popolnega izraza, do popolne zadovoljnosti. Tu na tem našem jugu se bomo mi skupno borili, domačini in tisti, ki so prišli po osvobojevanju, da bo naš jug v bližnji bodočnosti kraj slave in veličine kulturnega in gospodarskega napredka, kakor je bil.

Moja mati je doma tu iz teh krajev. Tu je

moja domovina prav v toliko, v kolikor je moj rojstni kraj. Tu ne more biti nikakih različnih čustvovanj, nobene razlike v pravicah in dolžnostih. Pričakujem zlasti ono, kar sem večkrat naglašal, pričakujem, da vprav sinovi teh krajev v interesu njihove sreče, boljše bodočnosti, v interesu naše skupne domovine store vse, in pridejo do popolnega izraza. Naša preteklost, naša zgodovina sta polni žrtv velikih prizadevanj sinov od Vardarja, Bregalnice, Kosova, Morave in naše digne Sumadije. Danes, ko se polagajo temelji novemu redu, je naš narod poln discipliniranosti, poln časti in ponosa, ekonomsko in gospodarsko močan, socialno uravnotežen in zadovoljen in more pričakovati, da v tem novem redu dobi ono mesto, ki mu po njegovi življenjski sili pripada.

Mir na znotraj, mir na zunaj, to sta temeljni smernici naše politike. Gospodarska povezanost s sosedi v teh težkih časih gospodarskih pretresljev v Evropi mora biti podlaga v vseh področjih našega narodnega gospodarskega življenja. V tej smeri se skrajno prizadevamo, ker smo pripravljeni, da nam to narekujejo naši najvišji interesi. Pri teh prizadevanjih računamo tudi z življenjskimi koristmi našega juga, čigar usoda je tako tesno zvezana s splošnim stanjem in napredkom vse naše domovine. Sinovi teh krajev so poklicani, da store vse, poklicani so k skrajnim naporom pri teh splošnih in skupnih narodnih prizadevanjih, kajti samo v skupnosti, v skupnem delu in v veliki jugoslovanski domovini je moči zagotoviti boljše blagostanje, boljše dni in boljše življenje vsem nam.

Ko je predsednik vlade končal svoj govor, so ga navzoči še dolgo pozdravljali in vzklikali.

Niš, 14. oktobra. m. Po današnjem sestanku banovinskega odbora JRZ v vardarski banovini je min. predsednik Cvetković odpoval z letalom v Niš. Na letališču ga je sprejel in pozdravil ban moravske banovine Krasojević. Z letališča se je Cvetković odpeljal v Niško banjo.

Resolucija vardarskega banovinskega odbora JRZ

Skopje, 14. okt. m. Po sestanku banovinskega odbora JRZ za donavsko banovino, se je danes sestel v Skopju banovinski odbor JRZ za vardarsko banovino. Predsednik Cvetković je v enournem govoru podal obširno poročilo o notranjem in zunanji političnem položaju kakor tudi o ukrepih, ki jih vlada izdaja za gospodarsko in socialno zboljšanje razmer v državi. Vsi navzoči so njegov govor sprejeli z velikim navdušenjem.

Po govoru Cvetkovića je bila sprejeta tale resolucija:

1. Banovinski odbor JRZ za vardarsko banovino je ugotovil, da je zunanja politika kr. vlade v polnem soglasju z interesi dobre notranje politike. Na gospodarskem polju izreka polno priznanje kr. vladi, in to tem prej, ker se notranja in zunanja politika v splošnem narodnem življenju ne moreta ločiti.

2. Kr. vlada je poskrbela a svojo politiko, da v teh hudih dneh usodnih dogodkov ohrani zaželjeni mir, kar je bilo mogoče samo z osebno poštvovalnostjo in neprestanimi naporji. S svojim delom in svojo politiko je kr. vlada obvarovala hudo preizkušeno kraljevino Jugoslavijo ter ji zagotovila v mednarodnem življenju tisti položaj, ki ji pripada.

3. Uspoštvovalč velike interese naroda in domovine, se kr. vlada ni bala mnogih državniških ukrepov, ki v našem političnem in narodnem življenju pomenijo važen datum. Da je kr. vlada dosegla tak rezultat, je posledica notranje politike in sporazuma ter sodelovanja vseh nacionalnih in konstruktivnih vrednot Srbov, Hrvatov in Slovencev. Z letom dni sporazumnega dela je država izšla iz hudih notranjih težkoč. Za vedno so onemogočeni notranji pretresi in bratski nesporazumi.

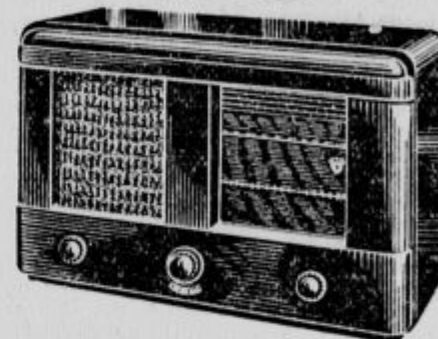
4. Razen zunanjih in notranjih politik je vlada g. Cvetkovića stalno posvećala svojo pozornost tudi gospodarskim in socialnim vprašanjem. Na tem polju, če gledamo na rezultate lahko ugotovimo popolno zadovoljnost glede hudih razmer, v katerih živimo. Toda rezultati se lahko ocenijo tedaj, če se gleda nanje skozi prizmo splošnega gospodarskega in socialnega položaja, ki vlada danes na svetu, predvsem pa v Evropi.

5. V zvezi s tem kr. vlada narodnega sporazuma posveća posebno skrb prehrani prebivalstva in zavarovanju boljših življenjskih pogojev delavstva. Z ustanovitvijo raznih ustanov in izdajanjem uredb socialnega značaja je zagotovljena ustreza-joča nagrada vsem tistim, ki s svojim delom služijo kruh in ustvarjajo naše nacionalno dobro. V tem pravcu naj kr. vlada samo nadaljuje svojo delavnost ter naj z novimi ukrepi preskrbi in zagotovi delo vsem nezaposlenim delavcem.

6. Napori kr. vlade, da z vodilnimi gospodarskimi krogi vzdržuje stike in zagotovi njihovo sodelovanje, iskreno pozdravljamo vsi iz teh krajev. Nadejamo se pa, da bo tudi v bodoče prišlo do sodelovanja do popolnega še boljsega izraza. Na ta način bo kr. vlada mogla v tej razvahljanih gospodarskih odnosih v svetu, čuvajoč edinstvo gospodarske zgradbe naše države, skupno s podporo vseh gospodarskih činiteljev našemu narodu zagotoviti nacionalno gospodarstvo, uspešen razvoj, intenzivno proizvodnjo in njeno polno stabilnost.

7. Banovinski odbor JRZ tudi ob tej priliki izpoveduje kot načelo, da normalni razvoj političnega življenja v teh krajih imperativno zahteva, da se mora politično življenje zasnovati na principih absolutnega sodelovanja z življenjem brez zablod in predsodkov ter je iz tega principa treba izvajati vse logične sklepe v okvirju življenjskih, državnih in nacionalnih interesov. Banovinski odbor je prepričan, da bodo nastale srečne posledice v vsakem pogledu, če se bo politično življenje v teh krajih navdihovalo z osnovnim načelom, ker bodo v svojem jedru pomenile zaključitev tistega zgodovinskega razvoja, s katerim je srbski vojak v osvobodilnih vojnah, pričenši od leta 1912, udaril granitni temelj.

8. Banovinski odbor JRZ vardarske banovine posebno poudarja, da je vardarska banovina odločno na strani z Belgradom kot nacionalnim središčem politične in nacionalne ideologije vseh srbskih krajev in samo v tem sklopu zahteva rešitev vseh svojih gospodarskih, socialnih, kulturnih in političnih problemov. Povezanost vseh teh

najmodernejši, tehnično najpopolnejši 4-elektronski super sprejemnik

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7
RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinska ulica 13
LJON BREMEC, CELJE, Miklošičeva ulica št. 2
R. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška cesta št. 11

krogov v preteklosti naše skupno življenje, naša nacionalna zgodovina in najstarejše kulturne zveze jasno pričajo, da naš klasični jug odločno veže svoje usode, svojo bodočnost na veliko Jugoslavijo, ki je edina jamstvo za boljše bodočnost vseh tistih, ki v njej žive.

9. Banovinski odbor JRZ ceni vse dosedanje delo kr. vlade in izreka polno priznanje svojem šefu, predsedniku stranke Dragiši Cvetkoviću ter ga naproša, naj nadaljuje izvajanja iste politike, katere delo je pokazalo, da je taka politika danes edino mogoča tako za narod in državno stališče kakor tudi za splošne narodne interese.

Resolucija je bila soglasno sprejeta, na kar je bila seja banovinskega odbora JRZ za vardarsko banovino zaključena.

Tenis v Zagrebu

Zagreb, 14. okt. b. Danes se je nadaljevala teniška tekma med Madžarsko in Hrvatsko. Igra, ki je bila prekinjena v soboto, se je nadaljevala danes pred 200 gledalci in se je končala z 2:6, 3:6, 6:1, 6:2, 6:0, s čimer je bila Hrvatom zagotovljena zmaga. Punčec je dal danes svojo najboljšo letošnjo igro ter je bil deležen viharnega odobravanja. Stanje po tej igri je bilo 3:1 za Hrvatsko.

Nato se je pričela igra v dvoje, in sicer Punčec-Palada in Azbóth-Gabori. Po treh zaporednih gemih so prešli Hrvati v vodstvo s 4:1. Madžari so nato znižali na 4:2 in 4:3. Naša igralca sta nato povišala zopet na 5:3, nakar so Madžari dosegli 5:4, dokler nista Punčec in Palada dosegli izid 6:4 v prvem setu. V drugem setu se je igra prav tako nadaljevala v korist naših igralcev in se je drugi set končal s 6:1. Tretji set so dobili Madžari s 6:2, četrtega pa naši s 6:4.

Končni izid teniškega dvoboja Hrvatska : Madžarska 4:1.

Osebnosti

Belgrad, 14. okt. m. S kr. ukazom je napredoval v 4-1 Karel Pleiweis, sodnik okraj. sodišča v Ljubljani. Odlikovan je z redom sv. Save IV. stopnje Sahovski klub v Celju. Na glasbeni akademiji v Ljubljani so postavljene za redne profesorje 4-1 Angela Trost, Anton Ravnik, Jan Slajs. Upokojena sta dr. Josip Tombak, sodnik okrajnega sodišča 3-2 v Murski Soboti, in Josip Zgone, administrativni uradnik 9. skup. v državnem zdravilišču v Topolščici. Pri ravnatelstvu državnih železnic v Ljubljani je postavljen za kontrolorja Janez Maraž, za višjega prometnika pa Leopold Zavarav.

Belgrajske novice

Cetinje, 14. oktobra. AA. Srbski patrijarh dr. Gavrillo je zapustil predčerašnjim samostan Ostrog in se odpeljal v Belgrad. Z njim je odpoval v Belgrad tudi ban Božidar Krstić, ki bo na pristojnih mestih razpravljal o celi vrsti vprašanj, ki se nanašajo na zetsko banovino, kakor tudi o delovnem načrtu, ki je bil izdelan in ki se mora v prihodnjem letu izvesti. V Belgradu bo ban Krstić ostal nekaj dni.

Belgrad, 14. oktobra. AA. Trgovinski minister dr. Andres je sprejel danes dopoldne v svojem kabinetu predsednika nemške gospodarske delegacije dr. Bergemana in imel z njim daljši razgovor. Novi Sad, 14. oktobra. m. V Novem Sadu so stopili v stavko vsi natakariji in osebe, zaposlene v hotelih, kavarnah in restavracijah. Do stavke je prišlo zaradi zahteve gostinskega osebja o izboljšanju plač.

Belgrad, 14. oktobra. m. Zadnje dva dni je imel plenarno sejo glavni odbor Jugorasa v Belgradu, ki ji je prisostvoval zastopnik predsednika, tajnik Delavske zbornice Mitić. Na seji je odbor sprejel resolucijo, v kateri so našeta dva aktualna vprašanja, ki se tičejo delavskih interesov. Resolucija bodo predložili merodainim činiteljem.

Zagreb, 14. okt. b. Večera popoldne je v nekem zagrebškem baru v Petrinjski ulici 2 neznanec izvršil drzen vlom v blagajno. Odsesel je 140 tisoč dinarjev.

Jasna opredelitev Japonske

Novo izjave zunanjega ministra Macuoke

Tokio, 14. okt. AA. Stefani: Agencija Domei piše o govoru predsednika USA Roosevelta ter poudarja med drugim, da se japonska politika ne bo spremenila in da jo bodo še dalje navdajala načela trojnega pakta, to pa zaradi dosege potrebnih pogojev z blagostanje velikega daljnega azijskega prostora po izjavah ministrskega predsednika kneza Konoja in zunanjega ministra Matsuoka.

Tokio, 14. okt. AA. DNB: Zunanji minister Matsuoka je imel na nekem zborovanju govor, v katerem je razen drugega dejal, da trojna zveza, sklenjena v Berlinu, ni naperjena proti drugim državam. Ta pogodba — je dejal Matsuoka — je bila sklenjena med Japonsko, Nemčijo in Italijo zaradi tega, da se onemogoči razširitev vojnega poročja na svetu. Skupna volja držav osi in Japonske je, da se ustvari nov red na svetu in da se mir čimprej zagotovi. Japonska mora biti pripravljena za vsak primer, toda ona tega pakta ni sklenila zato, ker da želi »igrati na karto, ki dobi zate, pač pa zaradi tega, da sodeluje pri vzpostavitvi novega reda.

Sovjetsko-japonski pakt?

»Sovjetska Rusija bo nadaljevala svojo politiko nevtralnosti«

Curih, 14. okt. b. Dopisnik »Sunday Express« iz Stockholma poroča, da v Berlinu še niso opustili upanja, da bo prišlo do sklenitve sovjetsko-japonskega pakta. Isti dopisnik iz zanesljivega vira čuje, da so bili v Moskvo poslani že konkretni predlogi, da se spravi v sklad tudi sovjetsko-nemški interesi na Balkanu in v severni Evropi. Trdijo tudi, da sta osišeni velenili ugodili sovjetski želji, da ne pošiljata v Bolgarijo nemških in italijanskih čet. »Daily Telegraph« poroča iz Kaira, da so tamkajšnji poučeni krogi prepričani, da se vodijo važna pogajanja med Londonom, Ankaro in Atenami.

Moskva, 14. okt. t. (Associated Press.) »Nevtralnost bo stal temeljni kamen sovjetske politike,« tako so spet začeli pisati sovjetski listi v

zvezi z najnovejšimi dogodki. »Izvestja« pišejo v članku, kjer zavzemajo stališče do trozveze Bim-Berlin-Tokio, da bo sovjetska vlada nadaljevala svojo nevtralnostno politiko. Tudi »Pravda« piše enako v članku, ki gre čez štiri cele stolpce. »Pravda« je enako objavila skoraj čez celo stran razlago o Bismarkovih spominih, češ da med Sovjetsko Rusijo ne obstojajo nobena načelna nasprotja. Tudi zgodovinskih razlogov ni za obstoj takšnih nasprotij.

Glede zadnjih dogodkov v Romuniji je bil sovjetski tisk bolj molčeč in je zadnje dni objavljaj samo poročila ameriških agencij, svojega lastnega mnenja pa ni izrazil. Tudi kakšnega migljaja na to, da imajo Sovjeti na Balkanu kakšne interese, ni nikjer.

Rooseveltov govor objavljajo listi v celoti, vendar mu ne dodajajo nobenega komentarja.

Obrambni pakt USA—Amerika

Washington, 14. okt. Stefani: Dozava se, da med Združenimi državami in Mehiko potekajo pogajanja za sklenitev obrambnega pakta, podobnega ameriško-kanadskemu paktu.

Oporišča USA v Južni Ameriki

Newyork, 14. okt. b. »Newyork Times« poroča iz Buenos Airesa, da sta Brazilija in Čile pripravljali odstopiti Združenim državam nekaj pomorskih in drugih oporišč. Položaj Brazilije še ni znan, smatrajo pa, da bodo Združene države dobile oporišča tudi blizu Valparaisa, ki ga bo odstopila republika Čile, medtem ko bo Brazilija odstopila dve pomorski oporišči v bližini Para. Vsa oporišča bodo utrdile Združene države na svoje stroške.

Washington, 14. okt. b. Ameriško brodogoj, ki je bilo zasidrano ob Havajskem otočju, bo jutri pod vodstvom admiralske ladje »Colorado« odplulo na velike manevre v Tiho morje. Eskadra sestoji iz nosilke letal, več križark lažje in težje kategorije, številnih eskader torpedovk in podmornic.

Gospodarstvo

Organizacija našega izvoza lesa

Že 24. febr. 1939 smo priobčili članek, v katerem je bilo opozorjeno na spremembe v svetovni zunanji trgovini ter je opozarjal na potrebo organizacije naše lesne produkcije in izvozne trgovine. Sedaj se je to uresničilo in doživljamo sedaj organizacijo naše zunanje trgovine.

Poudarjalo se je v tem članku, da je naša lesna izvozna trgovina zelo neorganizirana, da naj bi obstajala posamezne panoge narodnega gospodarstva. Prihajajo sedaj spoznanja, da ne bo mogoče vzdrževati liberalnega gospodarstva, in da je potrebno povezati vse gospodarstvo v službo državi in skupnosti, četudi na škodo posameznika.

Glede organizacije teh zajednic dosedaj še nismo mnogo čuli. Prinašamo osnutek, ki je bil v zgoraj navedeni številki obravnavan, in ki se krije z intencijami urada za zunanjo trgovino. Vprašanje nastaja, kakšne naj bodo te zajednice in posebno ona za lesno proizvodnjo.

Ozira se na razčlenjenost slovenske lesne proizvodnje, katere je po svojem zgodovinskem razvoju dobila prav svojstveno obseležje, izvirajoče iz dejstva pretežno male posesti gozda in pretežno male industrije. Pri novi organizaciji moramo to lastnost lesnega gospodarstva v Sloveniji posebno upoštevati, storiti potrebno, da se ta svojstvenost ohrani, potrebno pa ukrene, da se odpravijo nedostatki.

Prvo, kar je potrebno, bi bilo, da se združi v eno celoto vsa naša proizvodnja, in to tako, da se prodaja produkciranega lesa združi v eni roki, in to na način ustanovitve enotne prodajne centrale, da se pritegne do sodelovanja sleherni, še tako mala proizvodnja, in omejitve dela tujih agentov. Prodajna centrala naj bi razpolagala z celotno proizvodnjo ter za njo iskala na raznih tržiščih kupce, sklepala v ožgled izdatnih količin, s katerimi bi razpolagala, obsežne in dolgotrajnejše pogodbe, in tako z izključitvijo vmesne trgovine dosegala ugodnejše cene.

Po razdelitvi zaključenih količin bi se moralo postopati zelo previdno in do skrajnosti korektno. V dosegu tega cilja naj bi se lesna produkcija Slovenije razdelila na produkcijska okrožja, in to na podlagi njihovih produkcijskih in izvoznih kapacitet. Vsakemu okrožju bi se dodelil kontingent prodanih količin, ki bi bil stalen. Ta posamezna okrožja bi pa zopet v svojem delokrogu izvedla razdelitev na posamezne industrije, kar bi bilo vse, kakor ugodnejše, kakor pa razdelitev na posamezne produkcije direktno iz centrale.

Tako bi producent dobil dodeljeno neko količino lesa, katerega bi izdelal za izvoz. Spo-

ročilo bi se vsaki produkciji ime kupca in pogoje sklepa, ter nanj odpadajočo količino blaga. Ves nadaljnji razvoj kupcije bi bil potem v rokah producenta, on sam bi odpremljal, faktural in tudi prejel plačilo. Tako bi se ohranila samostojnost podjetij, odpadlo bi pa zbiranje blaga za odpremo, kontrola centr. urada in vprašanje financiranja.

Potrebno bi pa bilo tudi doseči prilagoditev produkcije kakovosti zahtevam svetovnih trgov, ter enkrat končati z našimi lokalizmi. Samo tako bo dosežen sloves našega lesa, in lahko bi potem dosegli tudi poznavanje našega lesa na tujih tržiščih kot »slovenskega«.

V dosegu tega cilja bi bila potrebna tudi kontrola produkcij po centr. uradu. Združenje lokalnih produkcij v eno produkcijsko okrožje bi pa prineslo tudi druge koristi. Nakup surovin bi se poenotil, dovozne prilike bi se izboljšale, lahko bi bilo tudi mogoče, da bi večje objekte bili prevzeli v skupno izkoriščanje, ter bi se v tem primeru tudi izvedle transportne naprave, ker bi imelo kot cilj pocenitev dovoza.

Mnogokrat se slišijo neprijazne besede glede tujih agentov, pri tem pa se ne pomisli, da smo sami krivi, da smo ustvarili take pogoje, da najdejo ti tuji trgovci torišča pri nas. Z organizacijo naše proizvodnje in izvoza bi ti trgovci takoj postali nepotrebni.

Pozdraviti je samo intencijo ravnanja za zunanjo trgovino, od naše lesne produkcije pa s pravico pričakujemo živahnega sodelovanja in razumevanja. Marsikaj bo potrebno, da se pri nas spremeni, novi časi zahtevajo nove ureditve in tudi nove ljudi.

Ivog.

Prva obvezna organizacija uvoznikov

V soboto je trgovinski minister podpisal prvo uredbo o kontroli uvoza, ki se nanaša na parafin. Parafin bodo torej od sedaj lahko uvažale samo one tvrdke in osebe, ki so registrirane pri ravnanju s parafinom za zunanjo trgovino ali pri organih, katere ona pooblašča. Uvozna potrdila bo izdajalo ravnanje, na področju banovine Hrvaške pa banska oblast v Belgradu. Vsi dosedanjí uvozniki parafina morajo v roku 5 dni predložiti prošnjo ravnanju, odn. bankski oblasti v Zagrebu s potrebnimi listinami o tem, da je tvrdka registrirana, da lahko opravlja posle po obrtnem zakonu in da je v teku zadnjih dveh let uvozila najmanj en vagon parafina letno. Kavcija, ki jo polaga vsaka tvrdka kot garancijo, da se bo držala vseh navedb, znaša 30 tisoč dinarjev. Naredba ima tudi kazenske določbe, ki bodo uporabljene proti onim tvrdkam, ki se ne bodo držale predpisov. Oblasti imajo pravico, da ji v primerih težkih prestopkov vzamejo pravico uvoza parafina posameznim tvrdkam.

Kontrola izvoza klavničnih proizvodov. Z naredbo trgovskega ministra od 12. t. m. je uveljavljena kontrola izvoza klavničnih proizvodov. Z njo se uvaja kontrola izvoza masti, mesa in mesnih izdelkov.

Omejitev avtomobilskega prometa

V ponedeljskem »Juturnem listu« čitamo v članku nekega strokovnjaka zanimive podatke o potrošnji bencinske mešanice pri nas. Iz članka posnemamo, kar dokazujejo tudi statistični podatki, da omejitve avtomobilskega prometa niso izvale omejitve potrošnje bencinske mešanice. Če so bili doseženi prihranki, je bilo to v prvi vrsti pripisovati vremenskim razmeram. Za prvo dobo, ko je bila omejitev drugačna kot v drugi, odpada naslednji konzum v tonah v primeri z ustrežajočimi meseci prejšnjega leta:

	1938-1939	1939-1940
november	3.156	3.008
december	2.618	2.653
januar	2.247	2.030
februar	2.372	2.074

V drugi dobi, ko je bilo uvedeno racioniranje, je znašala potrošnja v tonah:

	1939	1940
marec	2.799	1.867
april	3.393	3.522
maj	3.882	2.932
junij	3.036	2.369
julij	4.723	3.481
avgust	4.501	3.355

Iz tega sklepa strokovnjak, da je sistem bencinskih kart najbolj omejil potrošnjo in bi bil efekt še boljši, če bi se onemogočilo kupovanje bencinske mešanice na črnih borzih. To bi se moglo doseči z odvzemanjem kart onim lastnikom, katerim so bila vozila rekvirirana itd.

Končno govori pisec tudi o konkurenci železnice in avtomobila. Avtomobilizem in železnica se ne smeta smatrati za konkurenta, temveč za dva faktorja, ki morata sodelovati.

Zahteve prevoznikov

Na sestanku katerega je sklicalo Združenje prevoznikovih obrtov v Mariboru, ki je bil v nedeljo, dne 13. oktobra, v Mariboru in katerega so se udeležili člani avtoprevozniki in avtoizvozniki s področja mesta Maribor, Celje Ptuj ter okrajev Maribor levi in desni breg, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Dol. Lendava, Dravograd, Slovenj Gradec, Slov. Konjice, Šmarje pri Jelšah, Celje in Goranji Grad, so bili sprejeti soglasno važni sklepi z naročilom upravi, da jih predloži na merodajna mesta. Sestanek je vodil predsednik združenja g. Sluga, referiral pa je tajnik združenja g. Krepek, ki je posebej opozarjal na trdote nove uredbe, ki so potrebne spremembe, odnosno ukinitve, in da stan prevoznikov z motornimi vozili gospodarsko popolnoma ne propade. Dalje je poročal o ukrepih, ki so se tozadevno že podvzeli, in navajal škodo, da oblastva izdajajo naredbi, ne da bi zaščitila mnenja prevoznikovskih združenj in zbornice, zaradi česar nastajajo naravnost katastrofalne škode, ki ogrožajo obstoj prevoznikov z motornimi vozili.

1. Naredbo št. 4 o omejitvi prometa z motornimi vozili z dne 2. okt. 1940, II. štev. 35.763 bi bilo treba spremeniti v naslednjem: čl. 1, točki 3 in 5, glede krajevne omejitve za avtoprevoznike in avtoizvoznike z obrtno pravico se naj črtata.

2. Čl. 11 naredbe navaja, da se ta naredba ne nanaša na motorna vozila, ki imajo pogon na do-

mače gorivo metanski plin, oglje itd. Da bi pa si mogli avtoprevozniki preurediti svoja motorna vozila na pogon z domačimi sredstvi, pa je težko izvedljivo, ker ne razpolagajo z zadostnimi denarnimi sredstvi za preureditev. Država sama bi morala podpreti prevoznike z motornimi vozili pri preureditvi vozil na domače gorivo bodisi s preskrbo potrebnih motorjev in še bolj s preskrbo zadostnega števila jeklenih cilindrov za metan, katerih sedaj primanjkuje, dalje za uvedbo potrebnega števila zalog, odnosno postaj, kjer bi se lahko prazni cilindri zamenjali za polne z metanom, da bi tako ne bil oviran promet avtoprevoznikov.

Dodeljena količina bencina, ki pa je bila s 1. oktobrom t. l. znižana, naj se zopet zviša na prejšnjo količino, kot se je prejemale do konca meseca septembra t. l.

Popolnoma se naj ukine prodaja, odnosno dobava bencina prevoznikom z motornimi vozili, ki vozijo brez obrtnega dovolila.

Pri prodaji bencina se naj prvenstveno upoštevajo upravičeni prevozniki z motornimi vozili, to je oni, ki posedujejo dovolilo za obrt avtoprevoznika, odnosno avtotaksije.

Prodaja bencina se naj strogo nadzoruje, da bodo pri prodajalcih izključene vsake zlorabe in onemogočena vsaka prodaja brez bencinskih kart in po višji, verizniški ceni.

Navzoči prevozniki z motornimi vozili so še zlasti navajali, da ako se upravičenim zahtevam ne bi ugodilo, zlasti če se ne ukine čl. 1, odst. 3 in 5 že navedene naredbe, da bodo primorani obrt ustaviti iz enostavnega razloga, ker ne bodo mogli več odplačevati obrokov za motorna vozila, ki so jih večinoma kupili na obročno odplačevanje. Drugi bodo zopet primorani prodati ali vsaj posamezne dele, zaradi česar bodo postala številna motorna vozila neuporabna, vsled česar tudi državna obramba ne bo mogla računati na intaktna vozila. Dalje so sledila brezposelnost prevoznikov z motornimi vozili, šoferjev, sovozačev in delavcev, kakor tudi mehanikov ter družinskih članov prej navedenih, ki bodo prav tako hudo prizadeti. Dolžnost državne uprave bi tudi bila, da preskrbi zadostnih količin surove gume, da se doma predelajo v bandaže za motorna vozila, katerih sedaj primanjkuje in se še tu pa tam prodajajo po naravnost neverjetnih cenah, ki presegajo gospodarsko moč prevoznikov.

Inozemski delavci v Nemčiji

Že pred vojno je obstojala v Nemčiji velika potreba delavstva, tako da so morali biti k delu v Nemčiji na osnovi sporazumov z raznimi državami pritegnjeni inozemski delavci. Po uradnih cenitvah je sedaj v Nemčiji zaposlenih okoli 950.000 inozemskih delovnih moči, od tega okoli 550.000 v kmetijstvu, okoli 400 tisoč pa v industriji in obrti.

Novi položaj Nemčije je še nadalje zahteval veliko število inozemskega delavstva. Nemški listi posebej navajajo, da dela trenutno v Nemčiji okoli 90.000 italijanskih delavcev v kmetijstvu in industriji. V zadnjem času namreč Nemčija delavske moči tudi na Danskem, v Holandiji in Belgiji.

Izkušnje, ki jih je imela Nemčija z inozemskimi delavci, so dobre. Izkušnje so dobre ne samo strokovno, temveč tudi politično dobre, ker se s skupnim delom povzdiguje razumevanje med narodi. Nevarnost pa je, če bi se nekateri poklici s preveliko udeležbo inozemskega delavstva smatrali v Nemčiji za manj vredne. Tako podvrednotenje je treba pobijati z vsemi sredstvi, ker bi se lahko pokazala škoda pri naraščanju. Tudi v bodoče naj bi delali v kmetijstvu in rudarstvu pretežno nemški delavci. Seveda je vse odvisno od pametne zaposlitve in vodstva inozemskega dela. Po vojni bo treba na novo urediti mezde v kmetijstvu, rudarstvu ter industriji kamenja in zemlje, da se prepreči prevelike motnje tudi pri vpeljavi naraščanja v te poklice.

Državne finance v avgustu

Poročali smo že na kratko o državnih financah v avgustu. Iz sedaj objavljenega pregleda v »Službeni hnovinah« je posneti, da so znašali državni dohodki avgusta 1940 1.140.65 milij. din, avgusta letos pa 1.306.27 milij. din. Vsi dohodki so bili večinoma znatno višji kot lani avgusta, zlasti pa dohodki železnice, ki so narasli od 232.45 na 316.4 milij. din, nadalje so narasli dohodki od posebnih neposrednih davkov od 72.0 na 108.8 milij. din, trošarin od 71.86 na 110.94 in monopolov od 197.7 na 235.2 milij. din. Tudi dohodki od taks so narasli od 106.05 na 125.1 milij. din. Nasprotno pa so se zmanjšali dohodki od neposrednih davkov od 249.7 na 180.4 milij. din.

Izdatki so znašali avgusta 1939 1.022.1, avgusta 1940 1.101.0 milij. din.

Skupno so državni dohodki narasli od prvih 5 mesecev proračunskega leta 1939-40 na prvih 5 mesecev 1940-41 od 4.944.4 na 5.879.1 milij. din. dočim so izdatki porasli od 4.028.66 na 5.086.44 milij. din. Tudi tu se opazja, da so znašali dohodki od splošnih neposrednih davkov v prvih 5 mesecih letošnjega leta 552.4 milij. din, dočim so znašali v odgovarjajočih mesecih lanskega proračunskega leta 724.04 milij. din.

Končana pogajanja z Bolgarijo. Pretekli teden so bila v Soliji končana naša pogajanja z Bolgarijo. Za našo državo je vodil pogajanja g. Kosta Ljubisavljevič, ravnanje Narodne banke. Pri pogajanjih je šlo predvsem za to, da nam Bolgari plačajo tranzit skozi našo državo, ki je zelo narastel in predstavlja znaten vir dohodkov za naše državne železnice. Ta dolg bo Bolgarija plačala v najkrajšem času. Nadalje je bil dosežen sporazum, po katerem nam bo Bolgarija za potrebe državnih železnih dobavila do konca marca l. 1941 80.000 ton črnega premoga iz premogovnika Pernik. Nadalje bo naša država izvažala v Bolgarijo žvepleno kislino, modro galico in kavstično sodo, dočim nam bo Bolgarija dobavljala bombažno seme in ostale oljarice, kakor tudi dobavila že prej zaključene količine pšenične moke.

Zasedanje jugoslovansko-nemškega lesnega odbora. V ponedeljek se je na Dunaju sestal jugoslovanski odbor za les. Našo delegacijo vodi g. dr. Dragoslav Mihajlovič, načelnik izvoznega oddelka ravnanjstva za zunanjo trgovino, v delegaciji pa so še Ivan Dubravčič, šef gozdnega odseka, ki je podpredsednik delegacije, nadalje inž. Branislav Niković, delegat gozdnega ministrstva, Mihovil Pečina, delegat banske oblasti iz Zagreba, Milan Kečić, naš trgovinski ataše v Berlinu, dr. Adol. Golia, glavni tajnik Zveze industrijcev v Ljubljani, nadalje g. Adolf Cuvaj in Svetozar Delić iz Zagreba, Nikola Bolf in Ivan Premru s Sušaka, Roko Andričević iz Sarajeva. Delegaciji je dodeljeno še pet ekspertov iz vrst lesne industrije.

Organizacija tekstilne industrije in uvoza. V kratkem je pričakovati, da bo poleg skupnosti tekstilnih uvoznikov ustanovljena tudi skupnost tekstilne industrije, o čemer bo dne 17. oktobra konferenca tekstilne industrije v Belgradu.

Plačilo kmetijskih anuitet. Po uradnih podatkih Priv. agr. banke so dolžniki-kmetje plačali v prvih 7 mesecih letos na anuitetah za kmetijske dolgove 33 milij. din, od tega na področju Belgrada 17.7, Zagreba 2.5, Ljubljane 11.8 in Sarajeva 1 milij. din. Nekateri se zavzemajo za to, da bi se pri izterjevanju teh anuitet postopalo bolj strogo.

Za kaj bo šel donos sklada za izdelavo vstopnic, ostalih takšnih obrazcev in nočno revizijo. Na osnovi izpremembe in dopolnitev pravilnika o knjiženju, upravljanju in trošenju dohodkov iz sklada za izdelavo vstopnic, ostalih takšnih obrazcev in nočno takšno revizijo, se bodo lahko iz dohodkov tega sklada nabavljali tudi službeni potniški avtomobili ministrstva financ, finančnih ravnanjstev, nadalje bodo služili ti dohodki še za nabavo inventarja za takšne odseke in referate pri finančnih ravnanjstvih in davčnih upravah.

Predovč, d. d. v Belgradu. Za 18. oktober je sklican izredni občni zbor delničarjev, na katerem bodo razpravljali o ustavitvi dela v klavnicu družbe.

Promet z nordijskimi državami. Kot znano je bil septembra meseca letos ustavljen prejem in prevoz pošiljatev za nordijske države po prelazu Sanitzhafen-Trellenberg. Sedaj pa je ta promet delno vpostavljen in lahko se v naši državi na vsak delovni dan sprejme 8 vagonovskih pošiljatev za ta postajni prelaz, ki so namenjene za nordijske države.

Brezearinski uvoz tovornih avtomobilov na Madžarsko. Dne 30. septembra je potekel že enkrat podaljšan rok za uvoz tovornih avtomobilov in šasil na Madžarsko brez carine. Takega uvoza je bila dovoljena količina 1500 voz. Ker pa je bila doslej uvožena komaj polovica tega, bo ta brezearinski uvoz podaljšan še nadalje.

Odkupne cene za oljarice v prihodnjem letu. Trgovinski in kmetijski minister sta skupno odredila za oljarice naslednje cene čistega semena za leto 1941: banaska drobna repica 500, debela zelj. nara repica 520, sončnično seme 350, beli mak 640, sezamovo seme 750, bučne koščice 400, bombažno seme 210, laneno seme 650 in ricinusovo seme 715 dinarjev. Te cene mora dobiti producent.

Naš pomorski promet v avgustu je znašal 1.106.403 tone, dočim je lani avgusta znašal 2 milijona 146.452 ton. Julija 1940 je znašal promet 1.047.999 ton. Največ prometa je bilo v pristaniščih: Split-Vranjice 98.119 ton, Dubrovnik 86.573 ton, Šibenik 47.210 ton, Sušak 41.138 ton in Metković 22.790 ton. Izmed inozemskih mornaric vozi v naša pristanišča le še italijanska: 22.152 ton, nemška 8115 ton in albanska 1907 ton, dočim je ves drugi inozemski promet popolnoma zastal.

Švicarska zunanja trgovina. V septembru letos je znašal uvoz v Švico 91.5 (avgusta 1940 80.1), septembra lani 98.4) milij. frankov, izvoz iz Švice pa 97.6 (112.1, 57.9) milij. frankov. Skupno je v prvih 9 mesecih v primeri z lanskim letom narasel uvoz za 178 na 1444.3 milij., izvoz pa se je zmanjšal za 88.2 na 928.4 milij. in je zaradi tega pasivnost švicarske trgovinske bilance narasla za 216.2 na 515.9 milij. frankov.

Brezobrestna posojila za izboljšanje zemlje v Bolgariji. Bolgarska kmetijska in zadružna banka bo dajala občinam 5-10 letna brezobrestna posojila, ki naj bi služila pospešitvi komasacije in v zvezi s tem izboljšanju kmetijskih tal.

Borze

Ljubljana, dne 14. okt.

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Denar

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7.127.080 din, na belgrajski borzi 8.123.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 372.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaj:

London, 1 funt	177.27—180.47
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva, 100 frankov	1028.11—1038.11

Ljubljana — svobodno tržišče:

London, 1 funt	219.46—222.66
Newyork, 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva, 100 frankov	1270.45—1280.45

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin, 1 marka	1792.00—1792.00
---------------------------	-----------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	65 denar
-----------------------------	----------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	67.50—68.35
Sofija, 100 din	91.20—91.80

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.925, London 17.00, Newyork 431.50, Milan 21.80, Madrid 40.00, Berlin 172.75, Stockholm 102.85, Budimpešta 85, Atena 130.00, Carigrad 2.80, Bukarešta 2.25, Helsingfors 8.75, Buenos-Aires 103.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 441 —443

v Zagrebu 441 denar

v Belgradu 444.50—446

Ljubljana. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97—99, agrarji 54—56, vojna škoda promptna 441—443, begl. obveznice 77—78, dalm. agrarji 70.50—71.75, 8% Bler. pos. 100—102, 7% Bler. pos. 95—97, 7% pos. Drž. hip. banke 100—103, 7% stab. posojilo 92—93. — Delnice: Nar. banka 6.500—6.800, Trboveljska 330—345, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 441 denar, za konec oktobra 441 blago, begl. obveznice 77 blago, dalm. agrarji 71 blago, 6% šumske obveznice 70.50 blago, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 337—340 (340), Gutman 55 blago, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Osijek 240—245, Osj. livarna 165 denar, Isis 60 blago, Oceania 700—750, Jad. plova 400 denar, Vukovarska konoplarna 635—645 (640).

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100.50 denar, agrarji 54 denar, begl. obveznice 78 blago, dalm. agrarji 70—71 (70.75, 70.50), 6% šumske obveznice 70—71, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.50 denar (101). — Delnice: Narodna banka (6.500).

Žitni trg

Novi Sad. Moka št. 0, 660—680, 0g Ogg in krušna moka neizpremenjena. — Tendence neizpremenjena. — Promet srednji.

Živinski selmi

Živinski sejem v Rajhenburgu dne 10. oktobra 1940. Dogon: volov 301, krav 235, telic 53, juncev 109 in 1 bik. Skupaj 698 komadov. Od teh je bilo prodanih: volov 24 od 7—8.50 din kg. Krav 9 od 2000—4000 din komad, in 4 junci od 6—8 dinarjev kilogram. Kupčija je bila prav živahna. Svinjski sejem v Brežicah dne 10. oktobra t. l. Dogon: 552 komadov, prodanih tujim trgovcem 211 komadov. Cena je bila: špeharji 12—14 din, pršutariji 10—13 din kg in mladi pujski 6—10 tednov stari 75—200 din komad. Promet je bil zadovoljiv.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

v okraju Goranji grad dne 8. oktobra: Voli I. 10, II. 9, III. 8; telice I. 10, II. 9, III. 8; krave I. 8, II. 7, III. 6; teleta I. 9, II. 8; pršiči špeharji 11, pršutariji 9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 15—16, II. 12—14, III. 11—12; svinjina 18, slanine 22, svinjska mast 24, čisti med 24, volna neopran 25, oprana 30; surove kože goveje 13, teletje 12, svinjske 11 din za 1 kg. — Pšenica 300, ječmen 275, rž 300, oves 250, koruza 280, fižol 225, krompir 150, seno 125, slama 75, abolka I. 300, II. 275, III. 225, hruške I. 350, II. 300, III. 250, moka pšenična 550—900, koruzna 650, ajdova 750 dinarjev za 100 kg. — Trda drva 125 din za kuhični meter, jaseja 1.50 din komad, mleko 2 din liter, surovo maslo 25 din za 1 kg.

IZREDNO OGASNO SREDSTVO!

»Slovenčev koledar« bo na mizah nešteti slovenskih družin vse leto! ★ Ne odlašajte, ter čimprej naročite oglase v tem koledarju!

»Slovenčev koledar«, Ljubljana, Kopitarjeva 6

Atlas Slovenije

Ogromna in dragocena slovenska knjiga

Po prvih poročilih o pripravah za poseben Atlas Slovenije, ki jih je objavil naš list, je potrebno, da bralca spet obvestimo o načrtih in delu za to pomembno knjigo.

Z Atlasom Slovenije se bomo Slovenci tudi v kartografski stroki pridružili naprednim in visoko kulturnim narodom. Z njim bomo šele dodobra spoznali sami sebe, ker nam bo mnogo vprašanj, ki jih obravnavajo knjige, revije in časopisi, šele iz Atlasa pregledno razvidnih in jasnih. Pa tudi tuji narodi bodo z Atlasom dobili najboljše pripovednika o Slovencih, saj zemljevidi govore v vseh jezikih in so skoro neizčrpen vir spoznanj. Zato ni čudno, da se je mnogo narodov poslužilo posebnega atlasa, da pred vsem svetom ugotovijo svoj položaj in razmere. Tako so izdali že izborni atlanti raznih evropskih narodov, velikih in malih (češki, finski), pa celo posebni atlanti za posamezne dele narodnostnega ozemlja.

Uredniški odbor, ki ga sestavljajo gg. dr. V. Bohinec, dr. Sv. Ilesič, dr. R. Savnik in prof. R. Planina, se ob velikem pomenu Atlasa Slovenije zaveda svoje odgovornosti in skrbno presoja različne možnosti v celoti, kakor tudi o posameznih zemljevidih atlanta. Da bo delo čim temeljiteje, je razdeljeno med celo vrsto strokovnjakov. Vseh sodelavcev, ki zbirajo stvarino ali posamezno ali po več skupaj, je 64. Poleg tega pa so za nekatere karte naprošeni pristojni oddelki kr. banske uprave in nekateri zavodi. Atlas bo obsegal nad 300 kart na približno 100 straneh. Obdelana bo samo Slovenija v narodnostnih ali v političnih mejah. Najvažnejše karte bodo natisnane čez celo stran v velikosti 45x33 cm, od drugih bodo pa na posameznih straneh po štiri ali po devet. Vsakemu listu zemljevidov bo dodano besedilo v slovensčini in francoščini s potrebnimi pojasnili, pregledi, diagrami itd.

Na sprednjih listih bo prikazan položaj in pokrajina Slovenije. Sledile bodo reprodukcije starih zemljevidov, iz katerih bo razviden razvoj kartografske podobe slovenskega ozemlja od najstarejših poskusov dalje. Nato bodo izvršene karte o rudninskem sestavu in oblikah površja, o Kraju, podnebnih razmerah, rastlinstvu in živalstvu, pojavljanju letnih časov v prirodi, različne karte o naseljenosti, narodnosti, veri, o razdelitvah našega ozemlja, narečjih, rasah, izseljenstvu, poklicih, vrstah naselij in hiš, razvoju večjih mest itd. Stevilne karte bodo obravnavale gospodarske razmere Slovenije: posestno razdelitev, razne kulture tal, poljedelstvo, pridelke, sadjarstvo, živinorejo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, rudarstvo, toplice in vrelce, topilništvo, razna rudna okrožja, zaščito prirode, obrt, industrijo, vodne sile, elektrifikacijo, trgovino, promet vseh vrst, pošte, denarne zavode, zadrugarstvo itd. Nadaljnji zemljevidi bodo kazali naše kulturno stanje: zdravstveno organizacijo, socialno zavarovanje, šolstvo, društvene razmere in vprašanja ljudske prosvete. Potem bodo sledile karte o prazgodovini in zgodovini našega ozemlja, zgodovinskih in umetnostnih spomenikov, narodopisu, razvoju župnij, rojstnih krajev znamenitih rojakov ter upravni razdelitvi Slovenije.

Zemljevidi ne bodo nič upogojeni ali zloženi. Tiskani bodo v več barvah. Atlas s tako pestro vsebino in skrbno opremo bo res ena naših najbolj reprezentativnih in dragocenih knjig. V tej zavesti so predstavniki banovine, akademije in univerze prevzeli pokroviteljstvo nad pripravi in izdajo tega velikega dela.

Priprave za atlant so tako obsežne in za posamezne karte tako različne, da ni mogoče izdati tiskov atlasa in tudi ne posameznih kart po taki vrsti, kakor si bodo v atlantu sledile. Saj je treba za mnogo kart šele čisto nanovo zbirati podatke, za nekatere pa šele organizirati opazovanje in ugotavljanje. Ker pa javnost gotovo želi, da čimprej dobi vpogled v to ogromno delo, se je uredniški odbor odločil, da bo izdal Atlas Slovenije v več zaporednih zvezkih. Naročniki bodo tako prejeli po 20 do 25 kart s pripadajočim besedilom v posebnih mapah. Na koncu bo treba karte razvrstiti po označbi strani in zvezati v knjigo. Dodajamo pa, da bodo te mape dobili samo naročniki na celotni atlant, ne bo pa mogoče kupiti le posameznih map ali celo posameznih kart.

V prvem takem zvezku, za katerega so priprave v polnem teku, bodo izšle po sedanjem načrtu naslednje karte: topografska in hidrografska, historijske, kraška, podnebne in zoogeografske

karte, nekaj demografskih in narodnostnih, dalje rasne in nekaj gospodarsko-geografskih kart, zemljevid o elektrifikaciji, o zdravstvenih in higijenskih ustanovah, nekaj kart o prometu in šolstvu in karta župnij. Nekatere od teh imajo že risarji v delu, za druge se pa zbira stvarina.

Banovinska založba šolskih knjig in učil, ki je prevzela založništvo Atlasa Slovenije od prvotnega pripravljalnega odbora, kaže pri začetnih težavah veliko uvidenost. Na tehničnem oddelku kr. banske uprave je bil organiziran štab risarjev, ki so prevzeli vsa kartografska dela in že izdelujejo prve zemljevine.

V javnosti je zamisel o izdaji Atlasa Slovenije naletela na veliko razumevanje in vzbudila mno-

go zanimanja. Povsod, tudi v majhnih krajih se oglašajo naročniki. Čeprav se cene tiskarskim proizvodom dvigajo in bodo stroški za atlant ogromni, vztraja založnica pri prvotno določeni ceni. Kajti zaveda se, da je izdaja tega atlanta stvar naše kulturnosti in narodnostne afirmacije.

Da se široka javnost seznani z vsebino Atlasa Slovenije, je ljubljanska radijska postaja že povabila nekatere sodelavce, da v vrsti predavanj, ki so vsak ponedeljek od 6.40 do 7 zvečer, obravnavajo posamezna zemljepisna vprašanja Slovenije in s tem pouče poslušalce o svojih kartah, namenjenih za atlant. Zaenkrat je na programu dvajset takih predavanj, druga bodo pa še sledila.

F. P.

Belgrad postaja vlemesto

Pogled z velesjema na Belgrad.

Naša prestolnica leži na križiščih velikih vodnih in suhozemnih prometnih žil med srednjo in zahodno Evropo ter med Balkanom in Malo Azijo. Rimsko ime za Belgrad je Singidunum in je keltskega izvora. Ime Belgrad se omenja prvič v 9. stoletju. Starejša zgodovina mesta Belgrada je raztrgana. Mnogi narodi so si na opolici med preselejevanjem ustanavljali na različnih krajih blizu izliva Save in Donave svoja mesta in trdnjave. Današnji Belgrad je nastal šele v začetku 19. stoletja. Najstarejša ohranjena zgradba, konak kneza Miloša, je iz leta 1831. Okrog l. 1820 je bilo v Belgradu 5000 prebivalcev. Prebivalstvo ni bilo enotno. Največ je bilo Srbov, med njimi pa so bili pomešani Turki, Cincariji in Grki. Mesto je nato naglo naraščalo. Pred začetkom svetovne vojne je imel Belgrad že okoli 100.000 prebivalcev. Pri ljudskem štetju l. 1931 so našli 242.000 prebivalcev. Lani je bilo v Belgradu, Zemunu in Pančevu skupno 406.000 prebivalcev.

Belgrad se ponaša s slavno zgodovino. Mesto je hitro naraščalo. Dogodki so ga vedno prehiteli, tako da se nikdar ni mogel razvijati prav po načrtu. Zato je Belgrad mesto kontrastov skoro v vsakem pogledu. Nasprotja se ne kažejo samo v stavbah, ampak tudi v kulturi in miselnosti belgrajskega prebivalstva.

Prvo ostro nasprotje je med starim predvojnim in modernim Belgradom. V središču mesta je kakih 40% novih zgradb, ministrska in vilaska četrta sta sploh novi. Na stotisoče priseljencev je našlo zatočišče v novem Belgradu od najmodernejših trgovskih in stanovanjskih hiš ter uradov pa dolgi nizki barak tam od daljnih predmestij. Moderni mestni deli so zgrajeni v zahodnem evropskem stilu. Mesto je raslo preveč hitro, da bi moglo misliti na svojski lastni stil. V predmestjih pa naletimo pogosto na vzhodnjaške, na Carigrad spominjajoče ulice s prodajalci sadja, sladkarij, burek, z majhnimi kavarnami in s pesmijo lahko vzklíkneš, da se ti noga po kaldrmi vuče.

Srbski in jugoslovanski Belgrad

Veliko je nasprotje med starim, vase zaprtim srbskim in novim jugoslovanskim Belgradom. Stari, rojeni Belgrajčanovi je kakih 70.000. Ti so med sabo zelo tesno povezani, kakor na primer prebivalci manjšega podeželskega mesta. Med seboj se dobro poznajo, zahajajo v iste lokale, ohranili so skupne običaje in navade. V mestu pa je mnogo prebivalstva, ki je navrelo v prestolnico v povojnih letih in torej niso tam rojeni, ampak jim daje Belgrad le kruh in zaslužek. Belgrad je pa državna prestolnica, do zadnjega še strogo centralistično urejena država, za to ni čudno, če je vrelce vse ravno tja, kjer se kroji usoda cele države, kamor se vse, kar je malo važnejše, steka in od koder se zopet razteka po celi državi. Dvotretinsko večino imajo še vedno Srbi. Med nje pa so pomešani Hrvati, Slovenci, veliko število emigrantov, nekaj Nemcev in Madžarov. Če molimo Belgrad s te strani, vidimo, da je narodnostno, versko, jezikovno in kulturno najbolj pisana evropska prestolnica, ki pa je ob vsej tej pisanosti čudovito složna, mirna in gostoljubna.

Vzhod — Zahod

V naši prestolnici se stikajo tri kulture: vzhodno pravoslavna, zahodno katoliška in še muslimanska. Staro izključno srbsko mesto z bizantinsko vzhodno pravoslavnim izročilom se je kot politično središče nove države začelo v marsičem naslanjati na zahodno kulturo. Srbski, torej večinski del belgrajskega meščanstva je prišel v zahodno, ali naj še naprej goji starega srbskega duha in svojo, toda res samolastno kulturo, ali naj privzame tudi kulturne ustvaritve zapadnjaškega slovenstva in hrvatstva. Prave jasnosti o tem še danes ni. Nekateri so prepričani, da je treba zavreči vse staro in na vseh poljih sprejeti novega, jugoslovanskega duha. Zadnje čase se vedno močnejše uveljavlja druga misel, misel po okrepiju jugoslovanske države celote in skupnosti, v ostalem pa naj vsak narod ohrani svoj narodnost in svojo kulturo. V ta razvoj naj nihče ne posega umetno, saj bo v bodočnosti narava sama doprinesla svoje.

Belgrajske posebnosti

Belgrad je bil v preteklih dveh desetletjih tako zaposlen s političnimi in tehničnimi vprašanji, da ni imel časa za ustvaritev nečesa svojkega, res njegovega, za kar bi lahko rekli, to pa vidiš samo v Belgradu. Tujeu se zdi posebno in zanimivo to, da je nekaj narodovega življenja na deželi presajenega v vlemestno življenje, le da je na žalost večkrat močno izkvarjeno. To bi veljalo zlasti za »pevačice« v majhnih, tipičnih srbskih kavarnah. Mesto je znano tudi po tem, da boš le redko in za drag denar dobil jedi, na ka-

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

Predsednik prehranjevalnega zavoda za Slovenijo imenovan

Ljubljana, 14. oktobra.

G. ban dr. M. Natlačen je imenoval g. Frana Snoja, bivšega ministra, za predsednika novo ustanovljenega banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Obenem je g. ban imenoval za podpredsednika prehranjevalnega zavoda banovinskega svetnika in šefa kmetijskega oddelka inž. Lamberta Murija.

Tako predsednik kakor tudi podpredsednik prehranjevalnega zavoda sta službeni mesti že prevzela.

Nov kitajski slovar

Izšel je prvi zvezek doslej največjega kitajskega slovarja. Obsega 478 strani in vsebuje 11 tisoč različnih pomenov in pojmov besedice »yc«. Ko bo slovar končan, bo imel 40 zvezkov ter 60.000 znakov za 600.000 kitajskih izrazov. Obsegal bo 34 tisoč strani in ga bodo sestavljali 10 let. Pri prvem zvezku je sodelovalo 29 učenjakov eno celo leto. Vsi pripadajo slovitemu Sunyatse-novemu inštitutu. Ves slovar s štirimi zvezki registra vred bo založila in tiskala največja kitajska tiskarna »Commercial Press«. Doslej so obstojali le en zvezek obsegajoči kitajski slovarji. Najnovejši je star že 200 let. Priredili so ga po naročilu cesarja Kanghsija. Pripravljalo ga je trideset ljudi skozi pet let. Ima 40.000 besednih znakov, toda brez označbe, od kod te besede izvirajo. Kitajski jezik je zaradi poglobljenih stikov z Evropo narasel. Ker za nove pojme v kitajščini ni posebnih izrazov, si pomagajo z enostavnim zlaganjem že obstoječih kitajskih besed. Tako se reče po kitajsko besedi demokracija »ti-me-ka-l-a-sse«. Če to dobesedno prestavimo, dobimo: ravnoto, napredek, načrt, zapad. Železnico imenujejo »ognjeni voz«, avto »parno vozilo«. Besedica »yc« pomeni med drugim: ali, ena, nič in nekaj, vse po tem, s kakimi drugimi zlogi ali besedami je v zvezi. V 2500 letih se je izoblikovalo okrog 11.000 različnih zvez s to besedico. Doslej najboljši kitajski slovar je star 2000 let in ima 10.000 besed.

Indijski letalci v Londonu

Iz Londona poročajo: Štiri in dvajset indijskih pilotov je prišlo v London. Vsak je dobil posebno pismo letalskega ministra. Minister pravi v pismu, da je ponosen, da se bodo borili z Angleži ramo ob ramo indijski letalci.

Kako žive Francozi

Francoški državni tajnik za poljedelstvo Caziot je objasnili kasnikarjem korake, ki jih je moral podvzeti francoska vlada, da bi ublažila neznozne razmere, ki vladajo v pogledu prehrane.

Šele sedaj so se v vsej strahoti pokazale posledice vojne, pravi Caziot. Vlada hoče storiti vse, da bi premagala velike težave, ki jih mora trpeti prebivalstvo. Morali smo začeti s štednjo in načrtnim oblastvenim razdeljevanjem življenjskih potrebščin. Vojna vira je uničila posetve po vseh krajih, kjer je divjala. Prav tako je zmanjšala število živine, poljedelskega orodja in drugih sredstev. Strahovito je padla mlekarstva proizvodnja. Zetev v svobodni Franciji je slaba. Sladkorna proizvodnja je padla za dve tretjini.

Ta, že sam po sebi slab položaj, je poslabšala še blokada. Raznih masti in olj so v Franciji sami izdelali 7 kg na osebo, 10 kg pa so morali uvoziti iz kolonij ali iz drugih držav. Sedaj je domača proizvodnja padla na 5 do 6 kg na osebo, dovoz iz tujine pa je popolnoma onemogočila blokada. Blokadni je pripisati tudi pomanjkanje sladkorja, mesa in zelenjave. V Franciji je nastopilo popolno pomanjkanje riža in kave. Upamo, da bomo lahko z uvozom nadoknadili ta velikanski primanjkljaj, je rekel Caziot.

V zasedeni Franciji so se Nemci zavezali, da bodo rekvirirali samo toliko žitarice, kolikor je potrebno za kruh in nekaj mesa za vojaštvo. Mast, sladkor, krompir in drugo bodo dobili izključno iz Nemčije, kakor hitro bodo v Franciji racionalizirali živila. Tudi francoski ujetniki v Nemčiji padajo na breme nemškega prehranjevanja, je izjavil Caziot.

Iz vsega tega je jasno, da je nujno potrebno oblastno porazdeljevanje živil. Ako bi tega ne bilo, bi nastopile za ljudstvo velike težave, preden bi mogli začeti izkoriščati bodočo žetev. Karte na življenjske potrebščine bodo vsakemu zagotovile to, kar najnujnejše rabi, brez ozira na njegove premoženske razmere, karte bodo sicer

za vsakega težka preizkušnja, toda druge pomoči ni. Francozi naj jo dostojanstveno prenašajo. Vsakdo se mora pokoriti odredbam, ki bodo stopile v veljavo 23. t. m. za posameznike, 30. t. m. pa za gostilne. Prekrške bo vlada najstrožje kaznovala. Vsi državljani naj pokažejo sočustvanje s kmetiskim prebivalstvom, ki se mora na vse načine truditi, kako bi čim več pridelalo in odpravilo pomanjkanje katerega naroda prenašati vsi Francozi. Če se proizvodnja ne bo povečala, pravi Caziot, bo pomanjkanje prehrane škodovalo narodnemu zdravju in mladini.

Oblastno omejevanje in razdeljevanje hrane ter drugih neobhodno potrebnih življenjskih potrebščin se izvaja v Franciji že od začetka tega meseca za sladkor, testenine, riž in milo. Dne 23. t. m. bodo razširjeni ti ukrepi tudi na kruh, meso in masti (margarin, svinjska mast, olje, rastlinska olja in masti) ter na kavo. Le na karto bo v bodoče dobili navedene predmete. Na vsaki karti bo točno določena vsakemu pripadajoča vrsta in količina hrane. Karte so razdeljene na kupone. Tako služi n. pr. kupon št. 1 za nabavo kruha (350 gramov dnevno), kupon št. 2 za sladkor (500 gramov mesečno), kupon 3 za kavo (300 gramov mesečno), kupon 4 za testenine (250 gr mesečno), kupon 5 za riž (100 gr mesečno, samo za otroke), kupon 6 za sir (50 gr na teden), kupon 7 za mast (100 gramov na teden), kupon 8 za meso, klobase in mesne konzerve (360 gramov na teden) itd.

Hrana, ki se ne pokvari tako hitro, se dobi na karte vsak mesec, druga vsak teden, tretja pa vsak dan, kakor n. pr. kruh. Vedno je treba pokazati karto, ki velja tudi za neke vrste denar (dokler veljajo kuponi kot drobiž).

Trgovci morajo paziti, da dajo vsakemu res samo toliko, kot mu po karti pripada. Kupone in karte morajo dobro hraniti. Lepijo jih na posebne državne tiskovine in jih izročajo svojim dobaviteljem, ti pa z njimi dokazujejo nadzornim državnim oblastem, kam in kako so prodali svoje zaloge.

Bolgari zasedajo Dobružo.

Droble novice

Koledar

Torek, 15. oktobra: Terezija, devica; Avrelia, devica.

Sreda, 16. oktobra: Gal, opat; Gerard, m.; Florentin. Ščip ob 9.15. Herschel napoveduje dež, ob vzhodniku sneg.

Novi grobovi

† G. Matija Žnidaršič, bivši učitelj jahalne šole v Ljubljani, je izdihnil svojo dušo. Pokopali ga bodo v sredo 16. t. m. ob dveh popoldne z ljubljanskih žal — iz kapelice sv. Janeza. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim svojcem izrekamo svoje sožalje!

† Anton Pleško, v nedeljo zjutraj je umrl v ljubljanski bolnišnici član naše organizacije, tovarš Anton Pleško. Vabimo članstvo krajevne organizacije LKB, Ljubljana, da pospremi svojega člana in nekdanjega soborca na njegovi zadnji poti v torek, dne 15. t. m. Pogreb bo ob 15 z žal. Zbrališče za članstvo ob 14.45 pred žalnimi, izkažite zadnjo čast svojemu nekdanjemu soborcu, ki je z Vami sodeloval pri obrambi naše severne meje. — LKB, Ljubljana.

† V Okoslavcih je umrl na svojem posestvu Andraž Jurkovič, brat pokojnega ptujskega prosta Davorina Jurkoviča. Dočkal je lepo starost 93 let, ter bil do konca čil na duhu in telesu, samo vid ga je zapuščal. Bil je narodno-krščansko zaveden možak. Pokopali so ga v soboto 12. t. m. na pokopališču pri sv. Juriju ob Ščavcih, Svetila mu večna luč!

† Nagle smrti je izdihnil pri Demšarju v Planini pri Račniku tančarjski posestnik Anton Urbas iz Planine št. 15, zadela ga je kap. Bil je obče spoštovan mož, član občinske uprave in odbornik slovenskega odbora. Zapuščal ženo in dva sinova. Naj v miru počiva. Ostalim naše sožalje!

Nezanana vojak na Avalo itd. Spored potovanja je sledeči: Stroški: iz Ljubljane brzovlak do Belgrada in nazaj ter avtobus iz Belgrada—Avala—Oplenac in nazaj ter prenočišče III. razred 350 din, II. razred 100 dinarjev več. Iz Ljubljane odhod 25. oktobra 1940 ob 20. Dohod v Belgrad ob 7 zjutraj 26. oktobra 1940; na kolodvoru razdelitev prenočišč. Ob 8 zjutraj odhod z avtobusom na Oplenac na grob blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, med potjo poklonite na grobu Nezanana vojak na Avali, v Mladenovcu kratek postanek, ob 11.30 poklonitev na grobu blagopokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja, ob 14 odhod iz Oplenca preko Venčaca in Arandjelovca, ogled naprav Gospodarske zadruge v Venčacu in banovinskega zdravilišča v Arandjelovu (ki je sliho naši Rogoški Slatini). Ob 20 prijateljski sestank v Belgradu. 27. oktobra t. l. ob 9 ogled muzeja »Kneza Pavla« in »Vojnega muzeja« ter ogled znamenitosti Belgrada (Kalemegdan, Topčider, Dedinje, Zoološki vrt). 28. oktobra povratek iz Belgrada ob 23.10, dohod v Ljubljano 20. oktobra t. l. ob 9.23 zjutraj.

— VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ. Učni predmeti: Knjigovodstvo, korespondenca, računstvo, nemščina, stenografija, strojepisje itd. Prijave se sprejemajo vsak dan. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov. Informacije, prospekte daje trgovsko učilišče Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15. (Telefon 43-82).

— Razpisana cestarska služba. Banska uprava razpisuje pri okrajnem cestnem odboru v Brezicah službeno mesto banovinskega cestarja na banovni cesti II. reda št. 189 (Trbovlje — Zidani most — Sevnica — Videm) od km 21.200 do km 27.000. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredb o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

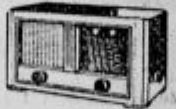
Kdor ljubi glasbo izbere MENDE RADIO

Za enkrat še vedno po starih cenah!

Okusna oblika — Izredno povoljna cena. Pogonska sigurnost. — Čistoča zvoka.

Zastopstvo za Ljubljano in okolico:

Radiotehnik ŠTINA Fr., Ljubljana, Domobranska 27, tel. 32-64

MODEL 1940-41

— Žrtvujte dinar za našo severno mejo! V nedeljo, 27. t. m., bo po Slovenskem nabirali dan za zimsko pomoč naši severni meji. Bratje in sestre, vsi vrlj Slovenci, darujte za naše brate na severni meji vsaj dinar! Slovenska straža.

— Redni občni zbor za »Jugoslovansko tiskarno in knjigarno« d. z. o. z. Ljubljana, bo 16. oktobra 1940, t. j. v sredo, ob treh popoldne v zbornici Jug. tiskarne.

— Društvo »JEGLIČ« ima svoj redni občni zbor, dne 23. oktobra t. l. ob pol 18 v zavodu svetega Stanislava v St. Vidu. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila odbornikov. 3. Poročila revizorjev. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. — Če bi ob napovedani uri občni zbor ne bil sklepčen, bo pol ure pozneje, drugi občni zbor z istim dnevnim redom ob vsaki udeležbi.

— »Zveza bojevnikov« v Ljubljani vljudo vabi svoje člane in njih sivoce, da se udeležijo društvenega potovanja na grob blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Oplenac, na grob

Zensko stališče.

»Nič žalega mu ne stori, možiček. Za predpostavljaj bi bil prekretek.«

„Niti sence uspeha ni dosegel!“

(Odgovor »Jutru« in vsem, ki so ga potrebnj.)

Niti sence!... Kdo tako pravi? »Jutro«, oziroma njegov »xy«. V dolgem skrupulu — kjer se bori proti dostojnosti in navdušuje za »nedolžna gola stegenca« mene in moj trud izpostavlja javnemu posmehu, piše z neprikrito škodoželjnostjo takole:

»Gospod Janez se že več kot 30 let bavi in ybada s širjenjem treznosti in abstinence. In glejte! Niti sence uspeha ni dosegel, pač pa je to zdravo misel kompromitiral tako zelo, da bo treba spet najmanj 30 let, da se nekoliko pozabi petat neodoljive komike, ki ga je temu koristnemu in plemenitemu pokretu vtisnil gospod Janez... Vsak javni nastop gospoda Janeza v javnosti je bomba, ki izliva krah. Prav nič drugega ni z njegovim zadnjim izpadom proti kultu nagote.«

Tako »Jutro«. To pa ni edini glas te muzike. So še drugi slični junaki v besedi in kritiki. Skoro ti ne začne nihče več pisati ali govoriti o alkoholizmu ali treznosti, da bi izza plota anonimnosti najprej ne vrgele kamna na tiste, ki so se dozdaj s trudom in znojem vzbudali s tem ne-hvaležnim pošlom, kako dvigniti naše ljudstvo iz

* To je bilo napisano, predno je »Jutro« včeraj napravilo nov naskok na ubogega »gospoda Janeza«, »Gospodov Janezov« je v člančiču toliko, kakor evehov v potoci. Nič manj kot 30 krat ga imenuje. Vidi se, da imajo »gospoda Janeza« pri »Jutru« zelo radi. Stvar postaja zanimiva. No, se bomo pa še kaj pomenili!

luže pijančevanja. »Vse to, kar so dozdaj delali, ni zanič! Treba je začeti vse drugače! Tako se navadno glasi ta muzika, ki sem je že kar navajen. To so vam junaki širokih ust, modrijani, ki nekaj vedo! Vedo, kako se ne sme delati!... Kako naj se pa dela, da bo bolj prav, tega pa še ni nihče povedal. Nikar da bi bil tak izmed teh ljubeznivih kritikastov z mazincem mignil pri tem »koristnem in plemenitem pokretu« in pokazal, kako se mora delati, da bo kaj uspeha!

Hiša gori. Ljudje pa s prekrizanimi rokami gledajo, kako plamen šviga, zajemlje in objemlje vedno več poslopja. En sam revež se trudi, da bi siloviti plamen pogasil in hišo rešil. Toda sovražen element je močnejši kakor je moč enega gasilca. Hiša pogori. Samo nekaj ožganih tranov je ostalo. — Za gledalce tega prizora je pa to velika zabava: Glejte ga, nerodnega! Nič ni dosegel! Hiša je pogorela! Gasiti gorečo hišo — koristno in plemenito delo. A on ga je čisto kompromitiral. Ljudje, krohotaše se in se vedla krohotaše. To je seveda zelo »plemenito« krohotaše.

»Kompromitiral!« S čim? Povejte, s čim?! Kaj najdete tako komičnega na mojem delu za treznost, da bo treba to komiko najmanj 30 let popravljaliti? »Jutro«, povej, s čim kompromitiral!

Bom pa sam povedal. Brez dvoma z abstinenco in s »sveto vojsko«. To je bil in je še predmet posmehovanja pri pivskih mizah, pri polnih in izpraznjenih litrih: Abstinence! Kalandova neumnost! Sveta vojska! Haha! Le vojskujmo se ž njim! Že davno nismo pili ga, pili ga, pili ga, zdaj pa zopet dejmo ga, dejmo ga, dejmo ga! Ex! Tu imaš Sveto vojsko! Haha! Splošen krah!

Kdo je abstinenco in Sveto vojsko, kdo ta »plemeniti pokret« kompromitiral, osmešil? Kdo?

povsod ni še posuta s kamenjem, radi tega ponekod visi. Dne 11. X. t. l. ob pol 18 je peljal s kranjske etrani čez most voznik Golč Jože iz Cundrova, občine Brežice. Ko je privozil že približno 5 m pred saviški most, se je voz nagnil veled zlomljene osi tako nizko, da je voznik padel čez železno ograjo na 2 metra globoki travnik. Srečo je imel, ker je padel do kolena v pesek.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim večje našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

— Nemščina, italijanščina in drugi tuji jeziki. Dnevni in večerni tečaji se pričnejo prihodnji teden na Christoforovem učnem zavodu Ljubljana, Domobranska cesta 15. Izбира predmetov poljubno. Posebni strojepisni tečaji. Informacije pri ravnateljstvu.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srea proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Po državi

* Zagrebška odvetniška zbornica, ki je imela te dni svoj občni zbor, šteje letos 749 članov, kar je za 70 manj kakor lanske leto. Vzrok tega padca je to, ker so letos odpadli iz področja zagrebške zbornice člani, kateri služijo na področju okrožnega sodišča v Sremski Mitrovici. Teh je bilo 63. Nekateri pa so umrli ali pa so prenehali izvrševati odvetniški poklic.

* Novi skupljanski škof dr. Smiljan Čekada, ki se je mesec dni mudil v Dalmaciji, je preteklo soboto skozi Zagreb potoval v Sarajevo, odkoder se vrača v Skopje.

* 40 vagonov sardel so vjeli ribiči zgolj v vohdah srednje Dalmacije. V soboto večer se je končaval lov te sezije, ki pa ni poglavitna. Vendar je bil lov tudi v tem času sila izdaten, ker so ribiči v sami srednji Dalmaciji letos nalovili nič manj kot 40 vagonov sardel. V severni Dalmaciji pa je bil letos lov nadvse slab. V srednji Dalmaciji je bilo letos toliko rib, kakor redkokdaj. Ko bi ribičem ne bil nagajal južni veter, bi bil uspeh še mnogo večji. Letos so bile sardele tudi precej večje kakor druga leta. Na eno kilo jih je prišlo letos 24 do 30 kosov, ponekod celo le po 20 kosov, med tem ko je druga leta na eno kilo prišlo najmanj 36 rib. Cene svežim ribam so tokrat bile od 6 do 7.50 dinarjev, ponekod tudi po 8.50 dinarjev. Slana riba pa je povprečno bila po 9 do 11 dinarjev. Največ so nalovili ribiči iz Solte, iz okolice Trogira, z Visa in Komiže. Precej uspešen lov je bil tudi okoli Makarske, v Veli Luki, na Hvaru in Braču. Zadnji »mrak« (lov na ribe) se začel okoli 20. t. m. Tega se bodo udeležili vsi ribiči, ker kaže, da je plave ribe še dovolj v naših vodah.

* Založna na savskem vlačiču. Pri Belgradu je na savskem bregu vsidran vlačič, ki je last nekega Beceljskega. Ta možak je vsak večer prihajal pijan domov, to se pravi na svojo ladjo, kamor je vedno le s težavo splezal. Doma mu je žena vsak večer zato brala levite, pa ni nič zaleglo. Oni večer je bilo spet tako. Pijani mož je postal surov, nakar sta se z ženo stlepa. V tem se je prebudila moževa sestra, ki je vstala in šla miriti. Pa je slabo našlela. Brat jo je tako sunil od sebe, da je zletela čez ograjo in padla v Savo. Zdal je bil možak na mah trezen. Brž se je slekel in planti za sestro v vodo. Zeu je med tem sklicala mornarje, ki so naglo spustili čoln v vodo. Sestra Darinka ni znala plavati in je naglo utonila, nesrečnega Beceljskega pa so njegovi mornarji rešili v čolnu.

Glede HIŠNE GOBE

in najrazličnejših škodljivcev v hiši, skladiščih, na njivah, na vseh rastlinah itd. daje pojasnila in navodila probi, agronom, inž. Prezolt, Wolfova ul. 3, tel. 34-73, Ljubljana.

* Smrt neprevidnega loveca. V Jelačičevu pri Bjelovaru je v petek proti večeru šel na lov kmet Ivan Miletič, ki je znan kot navdušen lovec. Naproti mu je prišel mlad srnjaček, kakršnih prav za prav lovec ne streljajo. Ta pa je v svoji lovski

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri film o poslednjem indijanskem uporniku in njegovi krvavi osveti proti belim in njegovi civilizaciji

GERONIMO

KINO SLOGA, tel. 27-30

Ljubljana, 15. oktobra

Gledališče

Drama

Začetek ob 20:

Torek, 15. oktobra: »Razvalina življenja«. Red

Torek.

Sreda, 16. okt.: »Kovarnstvo in ljubezen«. Red B

Cetrtek, 17. oktobra: »Pohujšanje v dolni šent-

florjanski«. Red A.

Petek, 18. oktobra: »Skrivalnice«. Red Premierski.

Opera

Začetek ob 20:

Torek, 15. okt.: Zaprtio (gostovanje v Celju:

»Jenufa«).

Sreda, 16. oktobra: »Fidelio«. Red Sreda.

Cetrtek, 17. oktobra: »Jenufa«. Red Cetrtek. Go-

stovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča.

Radio Ljubljana

Torek, 15. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05

Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih

zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Pleš in pesmica ve-

selja bosta tudi vas razvnela (plošče) — 12.30 Po-

ročila, objave — 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski

nkonzert Rad. ork. — 14 Poročila — 14.15 Šolska

ura: Spomini na Italijo (ga. Vida Viher) oddaja pre-

kinjena od 15 do 18 — 18 Plošče — 18.40 Vožna

poglavja iz ruske zgodovine (g. Fr. Teresglav) —

19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40

Objave — 19.50 Gospodarski pregled (g. Drago Po-

točnik) — 20 V narodnem vr elju. Spored sloven-

ske peemi in glasbe. Sodelujejo: gg. Andrej Jarc,

Tone Petrovič, Avgust Stanko (harmonika) in Ra-

dijski orkester — 21.30 Lahke solistične točke

(plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kvarlet

mandolin. — Konec ob 23.

Drugi programi

Torek, 15. oktobra: Belgrad: 20.25 Kom. kon-

cert. — Zagreb: 20 Lortzingova komična opera

»Car in tesar«. — Bratislava: 20.15 Slovenske pesmi.

— Praga: 21 Ork. konc. — Sofija: 20.30 Vok.

konc. — Beromünster: 19.40 Mozartov večer. —

Stockholm-Hoerby: Peterson-Bergerjeva opera

»Perokri«. — Rim-Florenca-Turin: 20.50 Ork. konc.

— Sottens: 20 Shakespearjev »Beneški trgovec«.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA,

YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini —

YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.50 Poročila v

slovenščini.

Prireditve in zabave

Naša operna in koncertna pevke gospa Franja

Bernot-Golobova je zadnja tri leta nadaljevala

svoje pevске študije pri najznamenitejših pevskih

pedagogih v Italiji. Po tem študiju bo prvič na

stopila na koncertnem odru v petek dne 18. t. m.

zvečer v veliki Filharmonični dvorani, ko sode-

luje na Pavčičevem večeru, ki ga bo priredila

Glasbena Matica v počastitev skladateljeve 70 let-

niče. Gospa Bernot-Golobova bo izvajala več Pav-

čičevih samospetov in par slovenskih narodnih

v njegovi koncertni prireditvi. Na nastop odlične

naše umetnice opozarjamo.

Predavanja

Univerzitetni profesor dr. Milan Vidmar nam

bo predaval v sredo ob 20 v mali filharmonični

dvorani o temu: »Človek in delo«. Predavanje se

vrši pod okriljem Prirodoslovnega društva in Ljud-

ske univerze. Člani obeh društev, kakor tudi vsi

dijaki imajo vstop prost. Za druge pa veljajo te

vstopnice: sedeži po din 2.—, stojišča po din 1.—.

Cerkvena glasba

Cerkev M. B. v Križankah. Danes ob 10 slo-

vesne obljube, pri katerih se izvaja: Missa in hon.

B. M. V. zložil A. Rihovsky z orkestrom. Veni

creator in veni st. Spiritus zložil A. Foerster. Gra-

duale: Locust iste zložil F. Zangl. Po ofert.: Ani-

ma Christi sanctifica me. zložil J. Schweitzer. Po

maši: Te Deum zložil p. H. Sattner.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr-

ševa 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Garts,

Moste, Zaloška cesta.

Poizvedovanja

V soboto je bila najdena denarnica z nanjšo

vsoto. Dob se pri A. Perkaus, Tržaška cesta 9.

Večja vsota denarja je bila najdena na živil-

skem trgu v soboto 12. oktobra t. l. Dobi se pri

Zabretu, Stari trg 2, Ljubljana.

strasti nameril svojo dvocevko v mlado živalco

in ustrelil. Mladič je padel. Ko je Miletič prišel

k svoji žrtvi, je videl, da je žival še živa. Zato

je obrnil puško ter hotel srnjačka s kopitom

ubiti, česar sicer ne bi storil noben lovec. Mož pa

je pozabil, da je druga cev puške še nabasana.

In res se je druga cev sprožila ter zadela kmeta

v prsi. Sele drugo jutro so našli kmetje njegovo

truplo zraven mrtvega srnjačka.

Vsem tem nasprotovanjem in zlobnim naga-

njem alkoholikov-bedakov se mora delavec za

treznost, ki je že samo po sebi dosti težko, boriti.

Potem pa pride »Jutro«, ki hoče biti resen list,

in to »piemenitost« prizadevanje in tistega, ki se ž

njim »vbadar«, javno zasmejuje in opljuje!

Jaz sem vedno želel, da bi tudi liberalce pri-

dobil za to »plemenito« delo, da bi korakali vstrie,

udarili pa »kupno. In če jaz tako nič ne znam, bi

vendar vi Jutrovec vzeli to »plemenito« delo v

roke in nam pokazali, kako se mora delati! —

Danes premiera odličnega izredno duhovitega nemškega filma

Brezupni slučaj

(Ein hoffnungsloser Fall)

V glavnih vlogah Jenny Jugo, ki s svojo duhovito igro v vseh filmih, v katerih je nastopala, povzročala salve smeha. Karl Ludwig Diehl, idealni tip zrelega moža in Hans Stelzer, karakterni igralec, ki si je pri nas pridobil vsled svojih igralskih vrlin mnogo simpatij!

Smeh, zabava in razvedrilo!

KINO UNION, tel. 22-21

Danes ob 16., 19. in 21. uri

LJUBLJANA

Lep praznik 70 letnega dela

Slovesnost ljubljanskih prostovoljnih gasilcev

Minulo nedeljo so ljubljanski prostovoljni gasilci praznovali 70letnico obstoja prostovoljnega gasilskega društva v Ljubljani. Odločili so se za prirčno slovesnost brez zunanje bučnosti. Že v soboto so imeli slovesno sejo, na kateri je predsednik g. Leopold Zupančič na kratko orisal delo društva v njegovih 70 letih. V nedeljo pa so priredili nekoliko vidnejšo slovesnost.

Ob 9 dopoldne so se zbrali pri sv. Florijanu vsi člani ljubljanske prostovoljne čete v uniformah, prav tja pa so prihiteli zastopniki in člani čet, večinoma ljubljanski župi. Po maši, ki jo je daroval župnik č. g. Barle za dušni mir in pokoj vseh pokojnih članov društva, so se vsi oddolžili spominu nekdanjih požrtvovalnih delavcev v društvu. Po maši so krenili gasilci, katerih je bilo okrog 200 v uniformah, ob zvokih koračnic, ki jih je igrala železničarska godba »Sloga«, čez šentjakovski most in Breg v Gosposko ulico. Sprejeli so krenil naprej čez Kongresni trg po Šelburgovi ulici in Dunajski cesti ter je zavil v Dalmatino in Komenskega ulico ter prišel po Resljevi cesti na Kerkov trg. Škoda, da je dež tako zelo nagajal in da so bile ljubljanske ulice ob tem času skoraj prazne.

Spominska plošča odkrita

Na Kerkovem trgu so se med tem zbrali zastopniki oblasti in organizacij. Tako je bil tam zastopnik bana g. dr. Fran Logar, ljubljanski župan dr. J. Adlešič, zastopnik divizijskega poveljnika in stalni delegat vojske pri gasilski zajednici polkovnik Ljubo Zivanovič, starešina Gasilske zajednice za dravsko banovino dr. Kodre, podstarešina ljubljanske gasilske župe Struželj, zastopnik banovinskega odbora Rdečega križa dr. Fetič, inšpektor gasilstva inž. Fr. Dolenc in številni drugi. Po strunem mimohodu mimo zbranih gostov gostov so krenili vsi pred Mestni dom, kjer je čakala na odkritje spominska plošča v čast ponešenim gasilec. Spominska plošča je bila zakrita z državno zastavo in okrašen z zelenjem. Najprej je spregovoril predsednik prostovoljne gasilske čete g. Leopold Zupančič in v kratkem nagovoru podčrtal, da so v 70letnem delovanju prostovoljne gasilske čete padli v službi bližnjemu že štirje požrtvovalni člani društva. Četa se žrtvam dela oddoljuje sedaj na ta način, da jim odkriva spominsko ploščo v trajen spomin in zahvalo za njihovo veliko požrtvovalnost, ki so jo plačali s svojim življenjem. Govornik je za tem naprosil župana dr. Adlešiča, naj prevzame spominsko ploščo v varstvo mestne občine. Godba je zaigrala mogočen koral, g. župan pa je za tem z lepim nagovorom prevzel spominsko ploščo v varstvo mestne občine.

Slavnostni občni zbor

Izpred Mestnega doma so krenili gasilci v veliko dvorano Mestnega doma, kjer je bil slavnostni občni zbor. Dvorana je bila okusno okrašena in za predsedstveno mizo je vodil zborovanje predsednik L. Zupančič, ob njem pa sta bila še poveljnik čete g. Stanko Pristovšek in tajnik g. Fr. Bahar. Po pozdravih navzočih odličnikov je predlagal predsednik pozdravno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., pokrovitelju gasilstva kraljeviču Tomislavu in vsemu kraljevskemu domu, kar so vsi zborovalci sprejeli z odobravanjem, godba pa je zaigrala državno himno. Brzojavna pozdravka je bila poslana tudi ministru za telesno vzgojo g. Dušanu Pantiču. Predsednik je izrekel še zahvalo vsem, ki so stali čez to noč na strani in jo podpirali, zlasti pa banskim upravi, občini in ljubljanskim meščanom.

Daljša poročila o zanimivem zgodovinskem razvoju prostovoljne gasilske čete skozi 70 let je dal nato tajnik g. Fr. Bahar. Za tem je spregovoril ljubljanski župan dr. J. Adlešič, ki je v lepem govoru prostovoljni gasilski četi najprej čestital k tako lepemu jubileju 70 letnega uspešnega dela in korist ljubljanskega meščanstva. Po udaril je, da je požrtvovalno delo ljubljanskih gasilcev prihranilo v 70 letih ogromno premoženje. Do leta 1922, ko je bila ustanovljena poklicna gasilska četa, so bili ljubljanski prostovoljni gasilci tisti, ki so vedno reševali pred ognjem hiše in

palaše ljubljancem. Prav tako važno pa je 70letno delo prostovoljnih gasilcev na narodnostnem polju. Ker je društvo bilo ustanovljeno iz mestnih potreb, so dobili gasilci svoj dom v Mestnem domu. V doglednem času bo Mestni dom lahko zopet postal pravi gasilski dom ter bo tako izročen svojem prvotnemu namenu. Za tem so čestitali k jubileju društva še predsednik Rdečega križa dr. Fetič, starešina gasilske zajednice dravske banovine dr. Kodre, ki je poudarjal poslanstvo našega gasilstva glede vzgoje in narodnega dela ter zaključil z ugotovitvijo, da bo slovensko gasilstvo, ki je zrastle iz naroda, ostalo tudi narodu vedno zvesto. Čestital je še podstarešina župe V. Struželj in izročil društvu častno diplomu.

Odlikovani gasilci

Za tem so bila izročena številna odlikovanja zaslužnim gasilskim delavcem. Starešina zajednice dr. Kodre je izročil najprej srebrne križce najvidnejšim in najbolj zaslužnim gasilskim delavcem, s katerimi jih je odlikovala gasilska zajednica.

Križce so prejeli: Ivan Perme, Anton Pertekel, Ivan Tomažič, dr. Mavričij Rus, Janko Vidmar, Franc Jug, Albin Kopač, inž. Nace Perko in dr. Ivo Frelich.

Odlikovanja za 50letno in večletno službovanje pa so prejeli: Franc Medic, Ivan Per-

l Mohorjeve knjige so prispele. Naročniki, ki so naročili knjige pri Ljudski knjižnici v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, jih prejmejo vsak dan od 8 do 12 in od 2 do 6 pop. v knjižnici. Za poštno prispelajo 3 din. Istočasno se prosijo, da pri prevzemu knjig plačajo še članarino za bodoče leto. Članarina znaša 20 din.

l Akademski kongregacija »Regina apostolorum« pri oo. jezuitih ima v sredo, 16. oktobra, svoj redni sestanek. Vljudno vabljeni!

l Društvo »Dom in šolac za III. in IV. moško gimnazijo v Ljubljani« ima svoj redni občni zbor v nedeljo, 20. t. m. ob 10 dopoldne v risalnici bežigradske gimnazije. — Stariš dijakov teh gimnazij vljudno vabljeni. — Odbor.

l Angleško društvo v Ljubljani naznanja vsem svojim članom in vsem, ki se želijo učiti angleščine ali se v njej izpopolnjevati, da so se že pričeli razni tečaji. Se vedno se pa sprejemajo novi tečajniki, začetniki kakor naprednejši, ker se bodo s 15. oktobrom otvorili zopet novi tečaji za vse stopnje učenja. Prav posebno opozarjamo interese, ki angleščino že razmeroma obvladajo, da vodi ga. F. S. Copeland, lektorica na univerzi, posebne tečaje za konverzajo, literaturo in študij Shakespearea. Tudi za te tečaje se sprejemajo novi tečajniki prav tako kakor za posebne tečaje, ki jih je pričel novi učitelj angleščine g. A. Robinson, in sicer za konverzajo, literaturo in trgovsko-poslovno dopisovanje ter za tečaj moderne drame, ki se bo pričel s 15. oktobrom. Vpisovanje se vrši dnevno od 17 do 19 v društvenih prostorih, Tavčarjeva 12.

l Konferenca slovenskih esperantistov v Ljubljani. Esperantsko članstvo Ljubljana kot matična gibanja v Sloveniji je povabilo v Ljubljano delegate vseh esperantskih klubov iz naše banovine. Prišli so zastopniki iz Kranja, Kamnika, Rogaske Slatine in od drugod ter dali poročila o esperantskem delovanju v svojih krajih. Konferenca je bila v nedeljo v prostorih Jugoslovanske esperantske knjižne centrale. Začel jo je in vodil predsednik esperantskega društva v Ljubljani g. Jože Kozlevčar, ki je najprej dal izčrpen pregled o esperantskem pokretu v Ljubljani, Sloveniji in po svetu. Omenil je, da današnji čas ni naklonjen kulturnim gibanjem in da velja to tudi za esperanto. Prišel pa bo gotovo še čas, ko bo esperanto zopet služil kot mednarodni jezik in važen posredovalec. Prav je, če se esperantisti že sedaj pripravljajo na to in da esperantsko gibanje obdrži vsaj na dosedajni višini s tem, da prireajo osnovne in nadaljevalne tečaje za esperanto. Pri tem je v pomoč lahko »Glasilo jugoslovanskih esperantistov«, ki kljub hudi krizi redno izhaja. Na konferenci so bili nato sprejeti važni sklepi za bodoče delo. Jeseni in pozimi bodo začeli delovati novi tečaji, na društvenih sestankih pa bodo stari člani izpopolnjevali svoje znanje v razgovorih.

l Kostanje so začeli zopet podirati v Zvezdi. Ko so pred nedavnim razredčili drevored kostanjev na spodnjem delu Zvezde, se je pokazalo, da razredčitev drevja prav nič ne zmanjša mikavnosti Zvezde. Zato so začeli včeraj tudi v zgornjem delu Zvezde, kjer so še stale dvojne vrste kostanjev in delale hudo senco nad zelenimi tratami, podirati eno vrsto kostanjev. Delo gra hitro izpod rok. Najprej odkopljejo kostanj ob korenini in mu posekajo najmočnejše korenine, nato ga pa z vrvo, ki je privezana visoko na vrhu, nagibajo in podrejo.

l Tudi grobovom ne dajejo miru. Da se tatovi lotijo marsičesa, ni nič čudnega. Znamenje časa pa je vsekakor, če ne puste na miru niti grobov. Te dni je nekdo odnesel z groba družine Lovrin na ljubljanskem pokopališču belo mramornato ploščo, vredno 250 din. Najbrž jo bo skušal sedaj, ko se bližajo Vsi sveti, prodati komu drugemu naprej za okrasitev groba.

l Pri saprtju, motnji in prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

l Razne tatvine. Skoraj nov zimski temnosiv moški plašč in skoraj nov siv površnik je nekdo ukradel Cirilu Bitencu iz stanovanja v Hrenovi ulici. Oba plašča sta vredna 2700 din. — Iz stanovanja Kezele Julke na Jegličevi cesti je tat odnesel ovrtno veržico z obeskom, tri zlate prstane in srebrno moško veržico v vrednosti 1000 din. — Zepno moško srebrno uro, vredno 450 din, je nekdo ukradel na stavbi Pokojniškega zavoda za Šubičovo ulico Okornu Milanu.

l »Brezupni slučaj« je naslov filma, ki se od danes dalje predvaja v kinu »Unionuc«. Jenny Jugo, ki je v filmu »Pigmalyon« po romanu Bernarda Shawa stopila v osrednje filmskih pravecev in kasneje kreirala najtežje vloge v filmih duhovite vsebine, si je pridobila s svojo igro tudi v konzervativni Angliji, ki jo je z dovpti tako težko zabavati, neomejene simpatije. Naslov filma, v katerem se

me, Anton Pertekel in Ivan Tomažič. Odlikovanja za 40letno službovanje so prejeli: Anton Sever, Ivan Breskvar, Anton Zgonc. Odlikovanja za 30letno službovanje so prejeli: Anton Kadunc, Tomaž Kavčič, Josip Karu, Anton Zajc, Jakob Stergar, Karol Blatnik.

Odlikovanja za 20letno službovanje so dobili: dr. Mavričij Rus, Miroslav Cerar, Ivan Pozaršek, Maks Klanšek, Franc Pristovšek.

Odlikovanja za 15letno službovanje so dobili: Anton Hacler, Ignac Jontez, Karol Hribar, Ludvik Fortuna, Stanko Zorž, Valentin Jamnik, Anton Cizelj, Ivan Furlan, Anton Kavčič, Ivan Mramor, Josip Barbarovič, Janko Vidmar, Franc Jug in Josip Možek.

Odlikovanja za 10letno službovanje pa so dobili: Viljem Dragar, Ivan Knaus, Stefan Planinc, Stane Kratochwill, Martin Kaplan, Lojze Mramor, Anton Gorše, Alojz Škovec in Stanko Pristovšek.

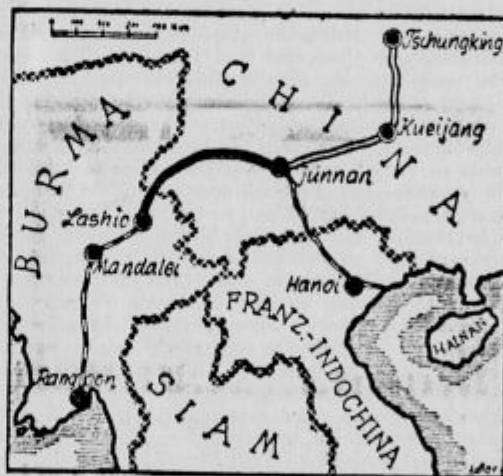
Pohvalna priznanja za so od četrte uprave prejeli: inž. Franc Dolenc, Anton Gorše, Anton Kavčič, Rudolf Kavčič, Janez Mavrič, Simon Keržič in Viktor Trček. Za tem je bila prisrčna slovesnost v Mestnem domu končana.

Spominu rajnih

Gasilci so se odpeljali s tramvajskimi vozovi, ki jih je dala na razpolago uprava Maloželezniške družbe, še na pokopališče k Sv. Križu. Ob velikem križu se je postavila častna četa gasilcev v uniformah, starešina čete g. Zupančič pa se je spomnil z lepimi besedami umrlih tovarišev ter položil ob križ lep venec. Četa je zaklicala pokojnim »Slava!«, s čemer je bila prisrčna jubilejna slovesnost naših vrlih gasilcev končana.

daj nastopa, pa sam pove, kakšno vlogo je morala prevzeti. Dekle, kateremu ni treba skrbeti za svojo eksistenco, prične iz golega samoljublja, da bi dokazala, kaj samo zmore, študirati medicino. S svojimi diagnozami kot nedovršena medicinka, razburja roditeljsko hišo in svojo okolico. Vendar pa obstaja tudi za dekleta, ki predstavljajo v svetu »brezupni slučaj« rešitev, in to je ljubezen. — Film je odličen in vreden ogleda.

Burmanska cesta

Burmanska cesta. Na sliki vidimo preko 2000 km dolgo burmansko cesto iz Rangoona do kitajske meje pa do kitajske, oziroma Čankajške prestolnice Čungkinga. Ta cesta, ki jo bodo Angličje oktobra odprli in s tem omogočili Čankajšku uvoz orožja, utegne zažgati velik požar na Daljnem vzhodu.

Decembra leta 1937, so zasedli Japonci takratno kitajsko prestolnico Nanking. Maršal Čankajšek se je moral umakniti v Čungking na jugozahodnem delu Kitajske, jugozahodne kitajske province so vsled tega oživele in se začele vidno razvijati. Čankajšek pa je bil oropan morskimi potmi. Angleško in ameriško blago je moralo odslej prihajati po mnogo dražjih suhozemskih poteh. V tistem času so vrgli Angličje na Kitajsko 450 milijonov funtov, Amerikanci pa 400 milijonov dolarjev. Če bi ne mogli Čankajška več v vojaškem pogledu podpirati in bi on propadel, bi bile te velike količine denarja za njih izgubljene, ker Japonci brez dvoma ne bi hoteli vrniti tistih dolgov, ki so jih naredili Kitajci, da so se lahko vojskovali proti Japoncem. Kar so pošiljali Čankajšku Sovjeti, z ozirom na velike potrebe kitajske vojske vojske, sploh ni omejevalo vredno.

Nastala je torej potreba, najti možnost, kako Kitajce podpreti vse dotlej, da bi Čankajšek zmagal ali da bi se Japonci utrudili in izčrpali. Padel je sklep: Angličje in Amerikanci bodo zgradili cesto od Burme do Čungkinga, da bodo lahko po tej poti dovažali orožje Čankajškovi armadi.

Burma je člen angleškega imperija. Meri 262 tisoč kvadratnih milj ter ima 15 milijonov prebivalcev. Preje je pripadala Indiji, pred petimi leti pa so jo izločili in jo povzdignili v samostojno članico angleškega imperija. Burmancev je 9 milijonov. Pripadajo indijsko-mongolski rasi, njihova govorica pa spada v kitajsko tibetansko jezikovno skupino. V Burmi je še 1.400.000 Karencev in 1.000.000 Sansov. Oboji pripadajo dvema popolnoma ločenima narodnostima. Poleg tega je v Burmi raztresenih še okrog 1 milijon Indijcev. 8.000 kvadratnih milj še sploh ni raziskanih.

Burma ima še neko posebnost. Ima namreč dve prestolnici: letno in zimsko. Prva je Rangoon, druga Maimio. Burmanska zakonodajna oblast je senat s 36 člani. 18 članov imenuje angleški guverner, drugih 18 pa voli predstavniška zbornica, ki ima 132 članov. Tudi ženske so lahko izvoljene. V tej deželi se nahajajo razsežni gozdovi in pragozdovi, proizvajajo pa mnogo olja, cinca in kovin sploh. Drago kamenje v Burmi ni redka prikazen.

Pristanišče Rangoon leži v Martabanskem zalivu. Od glavnega mesta je speljana železnica preko goratih krajev do Lašja, obmejne postaje na burmansko-kitajski meji. Angleške in ameriške pošiljke, ki so bile še na ladajah, namenjenih v Hongkong, so krečile v Rangoon. Tam so jih pretovorili na vlak in prepeljali na kitajsko mejo

Iz Julijske Krajine

Zitna letina na Goriškem zadovoljiva. Kakor povzamemo po uradnih podatkih, je žitna letina za našo v prvi vrsti poljedelsko deželo vsekoli zadovoljiva, četudi obilica deževja ni bila ugodna za žitne nasade in vinograde. Kozurice pomode pridelali okrog 200.000 kvintalov; pridelek bo presegal za približno 20 odstotkov pridelka prejšnjih let in bo nadomestil odpadli pridelek pšenice. K tej razveseljivi ugotovitvi dostavlja tržaški »Piccolo«: Če primerjamo letošnjo letino z ono lanskega leta, potem vidimo, da so vsi poljedelski pridelki v stalnem povečanju ne samo, ker je bilo vreme za nekatere kulture ugodno, temveč ker so soški kmetje upoštevali zapoved Duceja pri vseh panogah podvojili svoje napore in povečali produkcijo, ki bi vedno bolj divjela poljedelstvo in doprinesli svoj primeren prispevek k agrarni avtarkiji, ki je eden prvih temeljev za doseg neizbežne zmage. Pridelek krompirja in fižola bo presegel, čeprav še ne moremo napraviti točne bilance, vsaj za 15% pridelek lanskega leta. Isto velja za oves, ječmen in rž.

Mussolini na Goriškem. V sredo, 9. oktobra je posetil našo deželo načelnik vlade in vodja fašizma Mussolini. Kot vrhovni poveljnik celokupne armade je Mussolini od zadnje sobote sem pregledoval in nadziral enote padške armade (Armata del Po), ki so sedaj nastanjene med Padom in Alpami. Padška armada je jedro in ponos italijanske armade in slovi radi svoje udarnosti in nepremagljivosti. Ker je nekaj edine močne armadne skupine začasno na velikih vajah tudi v naši pokrajini, je njihov vrhovni poveljnik prišel še med nas. Njegov obisk je bil strogo vojaškega značaja in ni veljal civilnim oblastem in civilnemu prebivalstvu. Kljub temu ga je ljudstvo tudi pri nas kakor prejšnje dni v starih pokrajinah in v Furlaniji z veseljem pričakovalo in ga navdušeno pozdravljalo. V Gorici je priletel s svojim trimotornim letalom, ki ga je sam vodil, v sredo okrog pol devetih zjutraj. Pristal je na letališču ob Tržaški cesti. Od tam se je v avtomobilu z velikim spremstvom odpeljal preko Vipavske doline na Crni vrh, kjer je bil pregled čet. Okrog dveh popoldne se je vrnil v Gorico, ki jo je kmalu potem z letalom zapustil. Njegov prihod ni bil razglašen, vendar se je vest, da ima priiti, v prvih jutranjih urah zaznala in bliskovito raznesla po mestu in po vsej deželi. Povsod so se začele takoj zbirati množice, ki so ga pri njegovi vožnji po mestnih ulicah in po Vipavski dolini, zivahno in vdano pozdravljale. Zlasti na Crnem vrhu se je bilo nateklo mnogo ljudstva iz vsega idrijskega okolišja in ga z radostjo sprejelo. Upamo, da je vodja Italije odnesel iz naših krajev, katerih lepoto dobro pozna, najlepši vtis, zlasti ker je bilo vreme še dokaj lepo.

Nagrada za dvojčke. Goriški prefekt je v imenu Duceja nakazal materi Mariji Volk iz Dobravev v Vipavski dolini nagrado 600 lir, ker je rodila zdrave dvojčke.

po tej novi železnici. Tej železnici je kmalu sledila železniška zveza med Lašjo in kitajsko prestolnico Čungkingom. Od takrat vozijo angleški ter kitajski vlaki obloženi s tovorom generala Čankajškega.

V istem trenutku, ko je stekel prvi vlak med Rangoonom in Čungkingom, so se oglasili Japonci. To železnico smatrajo kot sovražno dejanje proti sebi. Protest za protestom je romal iz Tokija v Rangoon. Tudi ugledni Burmanci, ki so očitno pod japonskim vplivom, so zahtevali, naj se burmanska proga zapre, ker prihaja po njej, tako so trdili, na tisoče Kitajcev v njihovo državo. Pritisk je bil naravnost grozilen, pri Hongkongu pa je bilo zbrano japonsko brodovje. Ker so imeli Angličje na svojem otoku dela in nevarnosti čez glavo, so popustili. Angleški poslanik je podpisal sporazum, v katerem se Anglija zavezuje zapreti burmansko cesto za prevoz orožja, streliva, tovornih voz in petroleja. Poleg tega so dovolili Japoncem kontrolo prometa na tej progi. Izgovarjali so se s tem, da bo proga v avgustu in septembru vsled deževja tako ali tako neuporabna, potem pa bodo že videli, kaj bo boljše.

Mogoče bi Anglija pozabila na burmansko cesto, če bi ne bilo trojne zveze med silama osištja in Japonci. Sedaj pa so Angličje izjavili, da bo cesta s 17. oktobrom zopet odprta in dolgi vlaki bodo zopet prevažali orožje v Čankajškovo središče.

Disciplina pri cenah v Nemčiji

Tekom prvega bojnega leta so se cene v Nemčiji povišale mnogo manj kot v kateri koli drugi evropski državi in tudi znatno manj kot prvo leto svetovne vojne. Ta rat so narasle cene poljedelskih proizvodov v trgovini na debelo za 57%, cene industrijskih surovin za 41%, cene življenjskih potrebščin v surovinah za 52%. Sedaj so v Nemčiji v vsem poskočile cene le za 3,9%, kar pomeni, da so se v prvem letu svetovne vojne dvignile cene dvanajstkrat več kot v sedanji vojni.

Bohinjska Bistrica

Tujska sezona v Bohinju je zaključena, letošnja je bila seveda slabša ko druga leta. Okrog sicer živahnega jezera je zavladal skota popoln mir. Le tu in tam je še videti manjše skupine turistov in hribolazcev, ki se kar ne morejo ločiti od naših prekrasnih hribov in dolin. Sicer pa je Bohinj v tem času skoro leden ko poleti. Bohinjski smo sedaj bolj sami med seboj in naše misli so obrnjene na naše domače gospodarstvo, za čigar napredek delamo v naših gospodarskih organizacijah. Pred leti je bila ustanovljena tudi Podružnica čankajškega in vrtnarskega društva, katera ves čas svojega obstoja prav živahno deluje. Priredila je več strokovnih predavanj, katera so bila dobro obiskana. Najvažnejša društvena prireditve pa bo vsekakor I. sadjarska razstava v Bohinjski Bistrici, ki bo v nedeljo, dne 13. t. m. Razstava bo v gasilski dvorani in bo odprta od devetih zjutraj do večera. Namen razstave je ugotoviti in določiti sorte, ki so v kraju, da bi se sčasoma mogel določiti sadni izbor za Bohinj. Pri pospeševanju sadreje se bo namreč treba zelo ozirati na posebnost bohinjskega podnebja in določiti sadne vrste, ki so za Bohinj najbolj primerne in ki bodo res uspevale. Da pa bo to mogoče je treba predvsem pregledati, kaj vse v Bohinju dobrega raste. Člani sadjarskega društva se z veliko vnemo pripravljajo za to razstavo, ki bo gotovo prinesla veliko pobudo za delo v tej važni gospodarski panogi in s tem tudi gospodarski napredek Bohinjske Bistrice in ostalih vasi v občini.

Spominska plošča.

KULTURNI OBZORNIK

Leoš Janaček: Jenufa

V soboto, 12. t. m. je izvedlo operno gledališče v začetku sedanjega stoletja nastalo močno češko operno umetnino, ki si je med visokoromantičnimi stvaritvami pridobila vidno mesto ter spada po svoji umetniški kvaliteti v okvir najpomembnejše svetovne operne literature. Celotno delo nosi poleg mojstrskega muzikalno grajenega ter obdelane neprestano z močno učinkovitostjo stopnjevanje dramske zasnove, ki doseže svoj višek ob koncu zadnjega dejanja, še oznako razne svojstvenosti, katere prvinski činitelji so osnovni dram in glasbi. Dramatska zasnova temelji na realistični obdelati dela življenjskega obdobja slovaške vasi, ki po kaže svojo pristnost in tipičnost v plesih, običajih, sploh v mentaliteti itd., ko jo zgane in vzemir osrednje gibalno: razvoj ljubezenskega razmerja mlade lepote Jenufe do veseljaškega fanta ter s tem nastale usodne posledice, ki v skrb za Jenufino bodočnost še bolj pa zaradi lastnega ponosa zavezujejo cerkvnico, njeno mačko, v detomiristvo nad Jenufinim otrokom, čigar spočetje je bilo okoliški prikrito. Toda odkritje zločina pride ravno v trenutku v zakonsko družitev se pripravljajoče Jenufe z novim izvoljenecem. Ta dogodek, s katerim doseže drama višek, ko se pod težo vesti zruši cerkvnica v izpovedanje lastne krivde, kesanja, ki se izlije v prošnjo za odpustanje, na drugi strani pa dvig Jenufe po dolgi borbi, trpljenju in skušnjah v resnično in dozorelo ljubezen do Laca, kamor jo je nagnilo spoznanje njegove plemenitosti in pristnosti. Drama nudi silno močne dramatične vzpone v posameznih prizorih, kakor tudi notranjo stopnjevitost v celotnosti. Avtor glasbe se je v muzikalni obdelavi tesno naslonil ob dramsko zasnovo ter jo v orkestralni gradnji dosledno spremlja v smislu dramskega podčrtavanja in ilustriranja zlasti v zadnjem dejanju. Janaček je vnesel v delo obdelave narodne motivike in s tem, da je pevske linije gradil na podlagi studija melodij ljudskih georinih tiaz, je delu vtisnil tem večjo pristnost realnosti kmetskega dejstvovanja. Poleg tega pa daje operi ritmika ljudskih plesov v prvem dejanju in ples v dekliskem kolu v zadnjem dejanju z vsem že navedenim značaj človeško žive, iz ljudskega slovaškega življenja zajete in polnokrvno organizirane dramske in glasbene vsebine v mogočno, zaradi svojih rasihi prvini pristvo in temboji prepričljivo umetniško glasbeno-dramatsko delo, ki bo zaradi svoje ljudske tipike in iz človeka iztrgane glasbene govornice vedno zanimalo, privlačevalo; glasba bo učinkovala bodisi s svojo najnostjo bodisi s svojo elementarno brutalnostjo, ki je vprav značilna za celo vrsto slovanskih skladateljev — Čehov in Rusov predvsem.

Predvsem nalaga to delo največjega napora na soliste, od katerih terja v prvi vrsti znatne glasovne prodornosti, ki je zaradi nujne poudarjalne igre orkestra potrebna, sicer zamori orkestrsko dinamično stopnjevanje, zahtevano in dano že v partituri v smislu nujno izpeljanega ilustrativnega in dramskega izražanja, melodične linije, ki tudi kljub temu ne morejo na nekaterih mestih priti do veljave. Najtežje za solista je v tej operi tehnično zmagovanje petja edinstveno grajenih melodij, ki zahtevajo od kantilensko značajnih črt, ki se gibljejo v višjih in prav visokih legah, neprestane skoke v nižini parlandirajočega petja. Zaradi dobre zasedbe so solisti v splošnem prav dobro prestali to posebno Janačkovo, ki se očitno ni dosti oziral na pevsko-tehnične možnosti. Zato pa zahteva izvedba res prvovrstnih pevskih sodelavcev.

Staro Burjevko, užitek in gospodinjstvo v mlino je pela g. N. Španova, ki je svoje vlogo igralsko izoblikovala prepričljivo. Pevka ima lep polnozvočen glas. Töne pa čimboli proti višini tem bolj pokriva, zaradi tega izgubi na prodornosti v prostoru kar je pevkinji znatni glasovni kvaliteti v kvar. Sicer pa je pevsko izvedla svojo nalogo v smislu glasbene kultiviranosti dobro. — Laca — g. Gostič je bil pač pevsko najdovršenejši, pa najsibo v pevsko-tehničen, bodisi v glasbeno kulturnem oziru. V postavljanju višinskih tonov je znatno boljši kot v lanskii sezoni, v večini slučajev pa je pokazal v tej predstavi vprav dobro ter tehnično pravilno izdelanost. Seveda mu znanje in uvežbanost nudita večjo zbranost in glasbeno ter dramsko oblikovanje, ki ga je v resnici tudi oboje dvignilo v visoko nadpovprečnost in prepričevalno obojestransko: pevsko-dramatsko zlitost. — Števo je pel g. Marček, ki je v dobri igri zlasti v prvem dejanju oblikoval vselega in razpisnega fanta, ljubljena deklet. Proti koncu pa je igra za spoznanje pešala. Kar se tiče pevske strani, moramo ugotoviti, da z veliko

težavo muskulaturnega napora zmaguje pevske naloge. Nejasna barva njegovega glasu, ki je zgu-bil nekdanji metalni blesk in morda zaradi pomanjkljive pevsko-telne izvežbanosti sedaj že pretrujenega pevskega organa nastali močno prisiljeni ton, moti delo samo in poslušalca. — Cerkovnica Burjevka je zaigrala g. E. Karlovčeva z veliko notranjo napetostjo, ki ji je tudi v glasbeni interpretaciji nudila tistega vzgona, ki jo poleg tehnično izvrstno izvedene pevske naloge, poleg v obširnem obsegu barvno izenačenega glasu in kulture uvršča med poustvarjalce izrednih sposobnosti. Njen glas je naravnost fenomenalen, višine so to pot boljše izdelane kot konec lanske sezone ob priliki nastopa v Wertherju in naravnost dovršene, prav tako tudi nižine. Le znatno pokrivanje tonov slabi jasnost vokalov in glasovno prodornost, ki bi se lahko še povečala. — Jenufa — g. Heybalova je dramsko prav dobro poustvarila svojo junakino zlasti v najmočnejših mestih drugega in tretjega dejanja. Pevsko pa ni bila v celoti na višini, kakor bi pričakovali; sklepam, da je bila prehlajena in utrujena, kajti na nekaterih mestih so bile višine nekam krhke in negotove, v nizki legi pa še zmerom pripihava sapo, kar povzroča spričo njene glasovne izenačenosti v srednji in visoki legi občuten prelom v drugobarvni in vibrirani ton, ki zapuša vtis drugega registra, kar pa estetsko slabi njeno petje. Upam pa, da bo pevka, ki je nadarjena glasbena in dramska oblikovalka, znala najti izhod iz te pomanjkljivosti, kajti s tem se ji kvaliteta znatno dvigne. — Vloga mlinarja je pel g. Janko, ki je bil v dramskem, zlasti pa v pevskem delu zelo zadovoljiv. Velika kultura v petju, ki so jo izkizovale dovršene izdelane fraze v muzikalnem smislu, je pripomogla k velikemu uspehu celotne izvedbe. Odlikuje g. Janka jasna vokalizacija, ritmična preciznost, predvsem je lepo podal govoreča mesta. Dalje so nastopili še v manjših vlogah g. Ivančičeva, Polajnarjeva, Poličeva, g. Zupan, ki je predvsem igralsko učinkoval, prav tako tudi g. Barbičeva in drugi.

Zbor je ob tej priliki igralsko nastopil skoraj kot dovršena enota, kar je bilo do sedaj vedno pogrešati. Seveda je tu imela svoj vpliv režiserjeva zamisel gibanja in premikanja, toda sedaj so bile tudi posamezniki žive figure, da je celota dajala vtis pristnosti in nenarejenosti, kar zlasti to delo, ki je zajeto iz kmečkega življenja, zahteva. Pevska stran je bila zelo skrbno in dobro naštudirana, le žal, da je zgolj slučaj zrušil ritmično preciznost in s tem združen pravi učinek zbora v prvem dejanju. S pravilnim pojmovanjem izvedbe ljudske obredne slovesnosti pred poroko, je del ženskega zbora lepo razarjal v kolu ob lepo zapeti pesmi. Sploh je celotna izvedba režisersko na izvenredno visokem nivoju. Vse je lepo povezano med seboj, nikjer ni dramski razvoj prekinjen, dosežena je morda najidealnejša skladnost z muziko katere nobena dramska gesta ni ušla režiserju in to na zelo proflinjen način, da gledalec tega niti ne opazi. Vzporedno z notranjim stopnjevanjem razvoja v dramskem in glasbenem činitelju, je dosegel v emiselni režijski gradbi silovito stopnjevitost, ki je dramami sami in pretresljivo podrtavajočemu orkestru še pomnožila notranjo napetost. Krašno režirano je tretje dejanje, kjer zbor in posamezniki dosežejo morda največjo igralsko popolnost, ki se je kdaj nudila v operni hiši. Pretresljivo dogodka v tem dejanju je podana kar najbolj prepričljivo. Estetsko je najdovršenejši del izvedbe. Skoro dvomim, da bi moglo celotno osebje še kdaj priti v tako močno poustvarjalno ekstazo in nam tako zaigrati. Kajti taki evetli trenutki so samo enkratni. Prizadevnost g. Simonitija v delu z zborom ter velika zmožnost režiserja g. C. Debevca sta rodili daleko nadpovprečen uspeh, ki je morda v največji meri pripomogel k sodbi in oceni celotne izvedbe, po kateri lahko zabeležimo prav znaten dvig kvalitete naše dramsko-muzikalne poustvarjalne sile. Tudi orkester, ki ga je vodil g. Niko Štrifot, je moral opraviti veliko delo, ki mu ga nudi težko pisana partitura, zahtevajoča precizne tehnike in močne poustvarjalno profinjene kulture dirigenta. Dasi bi si seveda želel malo večje enotnosti posameznih grup, večje ritmične natančnosti predvsem v kovinskih pihalih, ki skoro vedno za mianso vstopajo prepozno ter večje ritmične preciznosti tolkal, kar se opaža pri vsaki izvedbi, vendar moram priznati vseeno muzikalno dotrajno dobro interpretacijo, za kar gre pač priznanje dirigentu. — Predstava Jenufe znači napredek — Občinstvo pa naj blagovoli posesti mesta pravočasno, da ne moti z ropotom in z vetjanjem v parterju, kar je mučno za poslušalce in izvajalce.

sil,

Angleški kraljevski par si ogleduje velika razdejana v neki mestni četrti v vzhodnem Londonu.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Slovenska liga

SK Mars : SK Amater (Trbovlje) 2:0 (1:0)
SK Kranj : SK Ljubljana 3:1 (2:0)
SK Železničar : SK Bratstvo 4:0 (1:0)
SK Maribor : SK Olimp 4:1 (3:0)

Tabela slovenske lige pa je sedaj tale:

1. Amater	7	5	1	1	20:10	11
2. Ljubljana	7	5	0	2	29:13	10
3. Železničar	7	4	1	2	16: 9	9
4. Kranj	7	4	1	2	14:12	9
5. Mars	7	3	0	4	15:14	6
6. Maribor	7	2	1	4	13:18	5
7. Bratstvo	7	2	0	5	13:25	4
8. Olimp	7	1	0	6	6:25	2

Juniorske prvenstvene tekme

SK Ljubljana : SK Hermes 4:0
SK Grafika : SK Korotan 3:1
SK Mars : SK Moste 3:0

Prvenstvo I. razreda

SK Korotan : SK Moste 3:3 (3:0)
SK Hermes : SK Svoboda 7:0 (0:0)

Drug nogomet v državi

Belgrad : Zagreb 2:1 (0:1)
Zagreb : Belgrad (jun.) 2:1
Bask : Slavija (S.) 2:2 (1:1) liga tekma
Gradjanski (Bj.) : Slavija 11:2 (9:0)
Vojvodina : Jugoslavija 5:2 (3:1) prij. tekma
Hajduk : Železničar (Subotica) 7:5 (4:3)

Lahkoatletski miting Primorja

Tek na 400 m seniorji:

1. Poljšak (Primorje) 54.0, 2. Nabernik (P.) 55.0,
3. Boltavzer (P.) 56.3

Tek na 400 m juniorji:

1. Zupančič (P.) 56.6.

Tek na 1500 m:

1. Kien (P.) 4:12.2, 2. Gojčovič (P.) 4:29.1, 3. Hlepoe (P.) 4:33.0, 4. Tavčar (P.) 4:48.1, 5. Aleksa (Litija) 5:02.6.

Tek na 1000 m juniorji:

1. Mikuš (P.) 2:54.7, 2. Boris (P.) 2:56.2.

Tek na 100 m seniorji:

1. Boltavzer (P.) 12.0, 2. Ivan (Marathon Zagreb) 12.4, 3. Šušteršič (P.) 12.6, 4. Polak (P.) 12.8, 5. Skaza (P.) 13.1.

Tek na 100 metrov juniorji:

1. Boris (P.) 13.1, 2. Zupančič C. 13.3, 3. Gol-dan 13.4, 4. Ivan (Zagreb, Marathon) 13.4.

Met kroglice:

1. Skaza (P.) 11.21 m, 2. Kajfež (P.) 10.88 m.

Skok v višino:

1. Poljak (P.) 155, 2. Boris (P.) 145, isti atlet je izven konkurence preskočil 165 cm.

Tek na 10.000 m:

1. Perc (P.) 37.30.8.

Met diska:

1. Kajfež (P.) 36.88 m, 2. Skaza (P.) 34.25 m.

Rokoborba: Pekovski (Maribor : Hrv. policijski SK (Zagreb) 4:2

Potek posameznih borb pa takole izgleda: Kot prvi par sta nastopila peresno lahke kategorije Stručelj (Redarstveni SK) in Jezernik (Pekovski SK). Jezernik je uspel z naglim prijemom, da tušira sicer mnogo boljše Stručlja v 5. minuti s tako imenovanim »federušem«. — V lahki kategoriji sta nastopila Grahovac (R) in Kozic (P.). V 2. minuti drugega polčasa je s hitrim prijemom čez glavo Kozic tuširal Grahovca. V polrednji kategoriji sta nastopila v živahni in lepi borbi Mihulja (R) in Savorici (P.). V 20 minuti je Mihulja prinesel prvo zmago Zagrebu. — V srednji kategoriji sta nastopila Novakovič (R) in Cokan (P.). Novakovič se je izbornu boril in prinesel drugo zmago Zagrebu. — V poltežki kategoriji sta nastopila Marjan (R) in Fischer (P.). Ze v 1. minuti je Fischer tuširal s lomljenjem mosta Marjana. Kot zadnji par sta nastopila Mirič (R) in Pirher (P.). Pirher je premagal Miriča v 3. minuti.

Rokoborba: Jugoslavija (Blgr.) : Hajduk (Sarajevo) 4:3

Kolesarska dirka po severni Srbiji

Končni izidi: 1. Boris Vojnov; 2. Pavlovič Sava, 3. Peterneli 4. Davidovič; 5. Veljkovič; 6. Erdelji. 7. Valant; 8. Gregorič, vsi v času 14 ur 25 minut. Dvanajsto mesto je dosegel Slovenec Gartner s časom 14:46.55, trinajsto pa Golob v času 14:48.15.

Lahkoatletski dvoboj Zagreb : Osijek 50:50

Ljubljana dobi nov stadion

Naši slovenski metropoli primanjkuje športnih igrišč in naprav; prav v tem oziru zaostajamo za ostalimi športnimi centri v državi. Dajte mladini športnega razvedrila pod strokovnim vodstvom in vzgojili bomo zdravo in odorno generacijo, ki bo kos sedanjemu času. Tega se je ZSK »Hermes« prav dobro zavedal in je zgradil impozanten stadion, ki ne bo v ponos samo železničarskemu stanu, temveč celotno Ljubljano.

Igrišče bo izročeno v uporabo z nedeljsko otvoritvijo, s katero so združeni nastopi vseh sekcij pri raznih prireditvah. Pokroviteljstvo nad otvoritvijo stadiona je prevzel minister za promet gosp. inž. Beslić, blagoslovitev pa izvrši prevz. g. knezoškof dr. Rožman.

Veliko žrtv in truda je bilo treba, preden se je ustvarila ta športna naprava, brezmejni so bili napori odbornikov in vodstva kluba preden je prišel ZSK »Hermes« do takega igrišča.

Na slavnostni otvoritvi v nedeljo bodo brenčali motorji, predstavila se nam bo elita slovenskih kolesarjev, lahkoatletov, v goste pridejo stanovski tovarši nogometaši iz Belgrada in tudi boksarji bodo pokazali svoje znanje in napredek. K sporedu se še povrnemo.

Lahkoatletski miting

Lahkoatletski miting priredi na svojem novem stadionu ZSK Hermes, Ljubljana, in sicer v soboto, 19. oktobra ob 14.30. V nedeljo, dne 20. oktobra bo v odmoru med kolesarskimi in motornimi dirkami, t. j. ob 15.30, balkanska in švedska štafeta. Miting velja obenem kot miting po dolžnosti. Teče se po 450 m dolgem tekaščišču, ki je pokrito z ugaski in ima dva nedvignjena zavoja. Pravico starta imajo verificirani in neverificirani atleti. Prijavnine in nagrad ni. Prijave sprejema načelnik g. Perović, Ljubljana, Masarykova cesta 17, do petka, 18. oktobra.

Spored v soboto, 19. oktobra (začetek ob 14.30): tek 100 m seniorji, tek 100 m juniorji, tek 100 m neverificirani, met diska, met kopja, skok v višino, tek 1500 m, met kroglice, tek 400 m, tek 5000 m, skok v daljavo.

Odmor 30 minut. V odmoru trening motoristov. Po odmoru: tek 200 m, tek 800 m, tek 1000 m za neverificirane, štafeta 4x100 m.

V nedeljo, 20. oktobra ob 15.30: Balkanska štafeta, švedska štafeta.

IV. veliki table-tenis turnir

za prvenstvo dravske banovine

pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačena

V nedeljo 20. t. m. bo gornji turnir pod pokroviteljstvom g. bana. Turnir bo največja prireditev te vrste v letošnjem letu. Obenem pa bo turnir tudi največja nedeljska prireditev v Ljubljani. Turnir bo obsegal vse možne discipline t. j. moštva, gospode posamezno juniorje posamezno, dame double in mešane pare. Na tem turnirju bodo nastopili najboljši slovenski igralci. Došle pa so tudi prijave najboljših zagrebških igralcev in večkratnih državnih reprezentantov, katerih imena bomo objavili prihodnjic.

Turnir se bo odigral v telovadnici II. drž. gimn. na Poljanah. Občinstvo naprošamo, da prireditev poseti v obilnem številu.

Najboljši hrvatski atleti so bili

do smrti diskvalificirani

Zagrebska atletska zveza je dosmrtno diskvalificirala one svoje atlete, ki so kljub prepovedi sodelovali na letošnjih balkanskih igrah in to: Aleksa Kovačević, Abramovič, Čurčić in Markušić, medtem ko bo kazen za Goića in dr. Buratoviča izrečena takoj, ko bosta zaslišana. Poleg te kazni je predlagala zagrebška atletska podzveza še naslednje kazni: 1. da se vsem omenjenim dosmrtno prepove, da bi izvrševali kako funkcijo pri športnih forumih ali klubih, 2. da se jim zabrani dostop na vsa športna igrišča in 3. da se preko hrvatske športne sloge doseže, da se imenovani ne bodo mogli baviti z nobenim drugim športom.

Koristi morskega volka

Ko so zasedli Italijani Angleško Somalijo, so ustanovili v pristanišču Berberi veliko industrijsko podjetje. Namen tega podjetja je načrti in obsežen lov na morskega volka. Samo po sebi je razumljivo, da ne delajo tega zgolj iz človekoljubja in ne lovijo morskih volkov samo zato, ker so nevarni mornarjem, ampak v glavne mza industrijske namene. Meso teh morskih roparjev kemično predelujejo, vzamejo iz njega maščobo in dobivajo iz njih olja ter mast; tudi kožo ustrojijo in predelajo v usnja.

Gogolj: Revizor

(Premiera 11. oktobra 1940.)

Gogoljevega »Revizorja«, ki smo ga sicer gledali že lani, je vodstvo naše drame uvrstilo tudi v redni letošnji spored ter dalo tako v bistvu nespremenjeni uprizoritvi značaj premiere. Več vzrokov je, ki nas silijo, da temu ne ugovarjamo. Prvič je prišlo delo lani na oder tako pozno, da bi tudi v rednih razmerah ne moglo učinkovati tako kakor zaslužl. Razen tega so ga spremljale skrajno neugodne okoliščine ter se je mogla komedija odigrati le zato, ker je gostoval v vlogi glavarja g. Markovič, ki je nadomestil odsotnega g. Cesarja. Tako je letošnja uprizoritev po tej strani nova za vse tiste, ki lani niso videli prve predstave. Za vse pa je letošnja uprizoritev nova zato, ker nastopa v vlogi lažnega revizorja Hlestakova g. Josip Daneš-Gradič, ki je spomladl želel za novo predstavo štiridesletnico svojega gledališkega delovanja, a mu je bolezen to preprečila.

Ponovitev pa opravičuje slednjič tudi celotna odrska podoba, saj spada sedanj »Revizor« med najbolj skrbno pripravljene uprizoritve na našem oderu. Režiser dr. Bratko Kreft je s pravilnim pojmovanjem dal tej satirni komediji kar najbolj sprejemljivo podobo s tem, da je spretno združil vsebinske in teatralne poudarke. Poleg zadetega sloga in živnega tempa dejanja je treba poudariti zlasti posrečeno skupinsko igro, s katero so režiser in igralci ustvarili vrsto nenadkriljivih prizorov. Pri letošnji prvi predstavi sta bili posebno močni četrti in peto dejanje, ki ju moramo šteti za največje uspehe naše gledališke umetnosti. Prav zaradi tega bi si želeli, da bi bila igra vseskozi na isti višini. Motijo še zmerom začetni prizori, prav tako pa resnemu delu ni v prid, če se na primer obe ženski (ge. Nablocka in Levareva) v tretjem dejanju preveč približujeta občinstvu. Kajpada moram zato tembolj pohvaliti njuno igro v četrtim in petem dejanju. Ker je letos popolnoma izpadel prizor

trgovci, bi bilo treba odpraviti vrzel, ki se sedaj nekoliko čuti v besedilu.

Ker smo o posameznih igralcih že poročali, naj omenimo le splošno, da si vsi sodelujoči slej ko prej prizadevajo, da bi dali igri čim več odrske verjetnosti. Posebej naj imenujemo gg. Lipaha (oskrbnik dobrodelnih zavodov), Kralja (sluga), Severja (Bobčinski) in Drenovca (šolski nadzornik), ki se zde letos še dovršenejši v svojih vlogah. Isto velja tudi za g. Cesarja: njegov glavar je v resnici ustvaritev, ki je v čast igralcu in naši draml. Višek je dosegel nedvomno v petem dejanju, tako v razposajenem prividu zaželenega povišanja, kakor tudi v nepričakovanem padcu in streznjenju, ko se ta nadvse komična figura sprevrže v podobo usmiljenje bučeče človeške revščine.

Posebej pa nas je zanimala letošnja uprizoritev zaradi vloge Hlestakova, v kateri je nastopil u. Daneš, tembolj, ker se je ta igralec z uspehom uveljavil v nji že v prvih povojnih letih. Čeprav nam je ta časovna razlika nehoti prišla na um, je bilo vendarle videti, da g. Daneš že zmerom z veliko ljubeznijo oblikuje ta prav tako zanimivi kakor nelahki odskri lik. Njegov Hlestakov je bil podan brez vsake pretiranosti, bodisi v besedi bodisi v kretnji, ki sta bili zadržani prav tako kakor vse njegovo vedenje. Morda je dal v splošnem tej nemirni in težko ulovljivi podobi preveč tež, vendarle je zunanji zanos nadomestil s čustvom, ki si ga čutil za zvito se smehljajoči oči. Tako njegov Hlestakov kljub navidezni pasivnosti ni bil hladen. Posebej pa mu moramo šteti v dobro, da ni prav nič iskal zunanje teatralike, v katero prav lahko zaide igralec te vloge. S tem, da ni silil sebe v ospredje, je prav dobro zadel bistvo te podobe: to je hlestakovščina, ki tako iz individualnih potez lažnega in oblastnega gizdalca prehaja v pri-spedobno laži in pokvarjenosti, ki je v taki konfrontaciji lažnega revizorja in pokvarjenih uradnikov v resnici prišla do izraza kakor spaka v ogledalu.

France Vodnik.

MARIBOR

Maribor je dobil moderno urejen „gasilski dom“

Gasilce bo v njihovih bivališčih alarmirala najmodernejša naprava

Predsednik mariborske gasilske čete ravnatelj Bogdan Pogačnik

Maribor, 14. oktobra.

Na Koroški cesti v hiši št. 12 se je vršila večerjanska proslava, ki je bila za pomembnost dogodka skoraj preskromna. Mariborski gasilci so v tem poslopju odprli svoj modernizirani gasilski dom. Gasilska četa ima svoj sedež na Koroški cesti 12 sicer že od leta 1896, toda deliti je morala prostore s poveljstvom policijske straže, ki je zavzemala prostore v pročelnem poslopju, dočim so se gasilci zadovoljili z dvorišnimi zgradbami, kjer so imeli garaže in mehanično delavnico. Leta 1918 je gasilska četa dobila priložne prostore v pročelnem poslopju, kjer si je uredila reševalno postajo za prvo pomoč, v majhni sobi pa je imela četa svojo pisarno, ki je obenem služila za sejno sobo in za stanovanje šoferja.

Pod vplivom novega zakona o organizaciji gasilstva se je tudi gasilsko delo v Mariboru razgibalo in pomnožilo tako, da se je pokazala nujna potreba po večjih, primernejših prostorih. Zlasti je bilo to nujno, ko je Maribor dobil lastno gasilsko župo. Mestna občina je v polni meri uvidela potrebo, da se prostori razširijo ter je zato našla za poveljstvo policijske straže primerne prostore v svoji hiši v Stolni ulici, kamor se je nedavno preselila. Prvo nadstropje pročelne hiše v Koroški cesti 12 pa je občina izročila mariborski gasilski četi in župi. S primernimi preureditvami so gasilci svoj dom opremili tako, da sedaj povsem odgovarja vsem zahtevam. V pritličju je še nadalje ostala postaja za prvo pomoč reševalnega oddelka ter stanovanje mehanika, prejšnja pisarniška soba pa je izpremenjena v alarmno centralo. V prvem nadstropju pročelne hiše imajo gasilci mo-

derno opremljeno pisarno, zraven nje zelo reprezentativno sejno dvorano, potem je tam samska soba za šoferja in stanovanje za podpoveljnika, iz tega poslopja pa vodi poseben hodnik v dvoriščno poslopje, kjer ima moštvo, ki se nahaja v službi, tri velike prostore. Najprej je dnevna soba s čitalnico, kjer so moštvo na razpolago časopisi, revije ter bogato založena knjižnica; nato pa sledita dve spalnici, ki sta jako okusno opremljeni. Za spalnicami je higiensko urejena umivalnica.

V zvezi z ureditvijo gasilskega doma je mariborska gasilska četa s pomočjo mestne občine in delno s svojimi sredstvi nabavila novo napravo za tihi alarm. Napravo je dobavila berlinska tvrdka Siemens & Halske. Člani čete — gasilci — so dobili v svoja stanovanja alarmne zvonce, častniki pa še posebej telefonske aparate. Stara alarmna naprava, ki so jo mariborski gasilci dobili že l. 1898, že nekaj let ni funkcionirala, ker se ni dala več popravljati, pa se je vršil gasilski alarm samo še z bitjem plat zvona v stolpu stolnice. Seveda je s tem udarnost gasilcev precej trpela. Po mestu so izpeljali posebni vodi, ki se poznajo po rdečih izolatorjih. Alarmno napravo je mogoče razširiti na vse dele mesta ter vključiti na njo tudi pomožne alarmne naprave. Poleg tega se lahko priključijo na jo industrijska podjetja s posebnimi požarnimi javilci ter sirene protiletalske zaščite. Kljub temu pa bodo gasilci še nadalje uporabljali plat zvona kot pomožno sredstvo za alarm, in sicer vsaj tako dolgo, dokler ne bodo alarmne naprave še bolj razširjene.

Poleg teh pridobitev si je gasilska četa iz svojih sredstev nabavila nov gasilni avto, ki je najmodernejšo tovornost v rodni državi, ki to kombinacija avtobusa z vodnim tankom, gasilsko turbino in opremljen je z raznim gasilskim kemijem in drugim orodjem, tako da je usposobljen kot univerzalno sredstvo za borbo proti vsem možnim požarom. Za moštvo je važno še posebno to da se bo v novem avtomobilu vozilo v zaprti kabini, kakor v avtobusu, kar bodo gasilci cenili posebno tedaj, kadar se bodo vsi premočeni in prestrašeni vračali od gasilskih akcij. Novi avto bo stavljen v službo prihodnje leto.

Reperioar narodnega gledališča v Mariboru: Torek, 15. oktobra ob 20: Vojaška predstava. Sreda, 16. oktobra: Zaprti. Četrtek, 17. oktobra ob 20: »Cyrano de Bergerac«, Red A.

m Opozorilo upokojencem. Postaja Maribor obvešča vse upokojence, provizijske, miloščinarje in rentnike drž. železnice, ki prejema draginske doklade, da jim letos ne bo dostavljena prijava v izpolnitev na dom, temveč naj jo nemudoma, najkasneje pa do 25. t. m. dvignejo od 8 do 12 v prometni pisarni postaje Maribor.

m Še en Besarabček se je rodil v Mariboru. Tudi v noči na ponedeljek so imeli v transportnem vlaku, ki je peljal besarabe Nemce iz Zemuna v Nemčijo, vesel dogodek. 43-letno kmetico Elizo Reich so morali iz transportnega vlaka spraviti v mariborsko porodnišnico, kjer je povila dete. — Vnedeljo pa je šel skozi Maribor bolniški vlak s 750 besarabskimi bolniki. V vlaku so bile same bolniške postelje, večinoma pa so bili na vrhu označeni z velikimi znaki Rdečega križa.

m Vojaška predstava v mariborskem gledališču bo danes zvečer. Prihodnjo soboto pa bo dramska premiera, Senečičev »Nenavaden človek«, ki bo letos svojevredsten rekord, saj bodo v enem tednu tri premiere tega izvrstnega hrvaškega dramskega dela in sicer ga bodo vpriporila v Belgradu, Sarajevu in Mariboru.

m Ne nasedajte! Nekateri ljudje v teh težavnih časih ne najdejo boljšega dela, kakor da hodijo okrog ter ponujajo razne brošure, med njimi brošuro: »Sodnik Rutheford odkrije peto kolono« ter letak »Rim in biblija«. Takim ljudem ne nasedajte in brošur, ki jih ponujajo, ne kupujte in ne sprejemajte, ker jih izdajajo nasprotniki katoliške vere in Cerkve.

m Smrt kosi. V bolnišnici je umrl 21-letni tkalac Viktor Skledar. — Na Zrzkovski cesti 58 na Pobrežju je umrl v starosti 77 let posestnik Ivan Glavič. — V Stritarjevi ulici 16 je pobrala smrt 46-letnega upokojenega železniškega uradnika Alojza Krambergerja. — Visoko starost 80 let je dočkal upokojeni železniški zavirač Josip Herman, ki je umrl na Gosposvetski cesti 21 na Pobrežju. Naj počiva v miru.

m Zoparska nadloga vedno bolj nadležna. Na življenjski trgu postajajo žepne tatvine posebno ob tržnih dnevih vedno bolj nadležne. Zadnjo soboto je bilo izvršenih na trgu pet več tatvin. Sodnikovi soprogi Hildi Lampret je izmaknil žepar denarnico z večjo vsoto denarja. Delavki Mariji Sluga je odnesel denarnico s 430 din, delavki Justini Hajšek s Koroške ceste denarnico z 235 din, delavki Ani Ponikvar iz Gerečje vasi pa denarnico z 204 din. Nobena od žrtvi ni tatvine poprej opazila, dokler ni pri plačanju pogrešila denarnice. Najbrže je na poslu na trgu organizirana zoparska družba, ki je silno spretna, tako da ji tatvine vselej uspejo. Te žepne tatvine se vršijo sedaj na trgu že več mesecev, pa so mariborske gospodinjice zaradi tega že vse plačale.

m Dišajski kuhinji v Mariboru so nakazali: dr. Breznik Franc, sanit. referent v Celju, mesto venca na grob rajnega dvoja, svet. dr. Alfonza Kronvogla in mesnega sanit. evnika dr. Josipa Wammlerja 200 din; J. Marzidovšek, vojni kuuar v pok. v Sv. Jurju o. j. žel. 100 din; neimenovani v Belgradu 400 din; sreški odbor Rdečega križa 800 din; Gradnjaški Jurij, osemsolec l. rg., 20 din. — Iskrena hvala!

m Priprave za gradnjo palače Vzajemne zavarovalnice so se že pričele. Občina podira objekte bivše tovarne tunja pod mostom, ki jih je lanske leto kupila od tovarnarja Berga. Podrli bodo cel blok starih tovarniških naprav ob severni strani Dravske ulice. Na nekaterih objektih so že lanske leto razdrli strehe, ker so rabili material za gradnjo novih skladišč mestnega gradbenega urada v Strmi ulici.

V dveh dneh — sedem tatvin koles. Sedaj pred nastopom zime so postali tatvi koles izredno živahni. Na policijski so v dveh dneh zabeležili pravkar rekord tatvin. Delavcu Francu Kogoju je bilo ukraden kolo Gloria vredno 600 din, pekavskemu pomočniku Vilku Placincu kolo Gloria vredno 1000 din, kjevozevu Verasu Antonu kolo Styria vredno 900 din, mesarju Rudolfu Orthaberju kolo Lucifer v vrednost 800 din. Vsa kolesa so bila ukradena na ulici pred poslovnimi lokali. V klet Trgovske akademije na Zrinjskega trgu se je splazil tat ter je

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(91) Na videz neprodušne stene, v katerih ni bilo videti nobenih vrat ali oken, so se začele odpirati in bruhati od vseh štirih strani cele množice roparjev. V hipu sta bila uboga ubežnika spet ujetnika sredi besneče množice, ki ju je hotela kar raztrgati, saj sta se drznila priti celo v njihovo zakladnico.

(92) Mihec pa je z mogočnim glasom prevpil ves ta peklenski hrup in zakričal: »Stojte, rod Lisjakarjev! Priznati moram, da sem spet premagal. Preden pa me ubijete, vam hočem še pokazati, kako tale piščalka poje!«

Celje

c Predstava opere »Jenufa« se prične drevi v gledališču že ob 7.

c Dražba hiše v Dr. Gregorja Žerjavovi ul., last trgovca Königa, je danes na okrajnem sodišču v Celju.

c Začetek prosvetnih večerov KPD v Celju. V torek, 22. oktobra bo KPD pričel s prosvetnimi večeri. Prvi prosvetni večer je posvečen osemdesetletnici Mohorjeve družbe. Ob pol 9. bo govoril v veliki dvorani Ljudske posojilnice slovenski literarni zgodovinar g. prof. dr. Ivac Grafenauer. Predavanje bodo pojasnjevale skopične slike, na prosvetnem večeru pa bo nastopil tudi mešani zbor Celjskega zvana pod vodstvom g. profesorja Antona Knapa. Vstopnice se dobe v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c Banovinski cestni nadzorniki so zborovali v Celju. Društvo banovinskih uslužbencev in upokojencev, odsek cestnih nadzornikov, je imel v nedeljo dopoldne na okrajnem načelstvu v Celju svoje redno letno zborovanje. Vodil ga je cestni nadzornik Pezdur France iz Celja. Brzljavna poročila je bila poslana z zborovanja dr. Pirca. Nadzorniki so razpravljali o težkem gnetnem položaju in o potrebnem izboljšanju plač. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Vajenec Miroslav iz Velikih Lašč, za podpredsednika Blazim Roman iz Maribora, za tajnika Spast Avgust iz Mokronoga, za namestnika Orešnik Mirko iz Litije, za blagajnika Pezdur France iz Celja, za namestnika Senica Anton iz Celja.

c Smrt živčno razrvane žene v vodnjaku. V Rušah pri Petrovčah se je odigrala pri Lednikovih žaloigra, ki je presunila vso okolico. Elizabeta Lednik, 38-letna žena tapetnika iz Celja, je zadnje čase močno bolela na živcih. V tem stanju se je nesrečno pognala v domači vodnjak in utonila. Pokojno so potegnili iz vodnjaka in pokopali banovinskega zdravnika dr. Ločnikarja iz Zalca. Nesrečnica pa je bila že mrtva. Zapušča dva nedolletna otroka in moža. Naše sožalje!

c Odlikovanji. Z redom sv. Save sta bila odlikovana v Mozirju župnik in duhovni svetnik g. Krošelj in banski svetnik g. Remše Fortunat.

c Lahkoatletski miting v Celju. V nedeljo so bili doseženi na zadnjem letošnjem mitingu SK Celja sledeči rezultati: 100 m Kolenc 11,6, Pleteršek (C) 12, Stegenšek (C) 13,2; met diska: Lužnik (Maraton) 36,35 m, Kuk (Pl.) 33 m, Stegenšek (C) 22,87; 5000 m: Agrež (C) 16,45,2, Stojšek (M) 16,51,4, Reberšek F. (C) 17,46; 110 m zapreke: Pleteršek (C) 16,8, Reberšek (C) 18, Lužnik (M) 18,3.

c Lešnik Izidor. V Medlogu st. 38 je umrl 61-letni posestnik Lešnik Izidor. Pogreb bo danes ob 4 popoldne iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Vsi v miru počiva!

c Prsni koš in ključnico si je poškodoval pri padcu po stopnicah na Mariborski cesti 32-letni Lipovšek Franc iz Celja.

c Hude poškodbe po glavi je dobil pri padcu s kolesa 27-letni trgovski pomočnik Vrnč Jakob iz Petrovč. Nezvestnega so pripeljali v celjsko bolnišnico.

Dovje-Mojstrana

»Sedučnikov« potok regulirajo. Ob vsakem večjem deževju je povzročal »Sedučnikov« potok veliko škodo dovskim kmetom. Popravljali je njive in travnike in donasal nanje iz Sedovca mnogo peska in kamenja. Letos je občinski odbor na pobudo g. župana Viktorja Janše sklenil, da se mora ta potok regulirati. Ze nekaj tednov popravljajo več delavcev strugo »Sedučnikovega« potoka, tako da se letošnjo jesen ni bati poplave tega potoka.

Angleški letalec s fotoaparatom.

Litija

Mohorske knjige, ki so prišle letos zelo zgodaj, so hitro poromale med naročnike, katerih imamo za letošnje razmere še kar precej, od lani celo 18 več. Ako primerjamo druge župnije z dvakrat in trikrat toliko prebivalci, pa s še enkrat in dvakrat in trikrat manj naročniki, moramo reči, da naši ljudje prav radi berejo. In resnično je misel, ki jo je nekoč povedal nek knjigar, da se v času denarne krize največ knjig proda. Torej je le kriza tudi za nekaj dobra.

V interesu javnosti je, da bi javna luč svetila tudi zgodaj zjutraj, posebno ob nedeljah.

Veliko črnila se je že prelilo, da bi se napravil podvoz pri progi za glavarnostvo. Tam pasira kakor je uradno ugotovljeno, dnevno čez 2.000 ljudi, ki morajo vsi čez rampe, ali čakati, da se izvrše vsa premikanja. Je sicer nek podvoz precej nižje dolgi, pa Bog ve za koga. Da povemo javnosti v primeri, je to tako, kakor bi bil podvoz, ki bi bil potreben takoj za glavnim kolodvorom v Ljubljani, narujen za Zeleno jamo, kjer ni nobene hiše več. V javni blagor bi bil ta podvoz. Ako bi privatnik kaj tako pomankljivega naredil, kakor je železniška proga na tem mestu čez litijsko proggo, bi ga gotovo kaznovali, oziroma mu prehod zaprli.

Gomilsko

Na dopis dne 9. okt. vas prosimo, da nam daste prostora tudi za drugo plat zvona.

Piscu omenjenega članka, ki se zavzema za čim hitrejšo gradnjo ceste Gomilsko-Parižlje, bi dali naslednje stvari v premislek. Kakor mu je dobro znano, je potok Bolska s pritoki samo v dobrem mesecu petkrat prestopil bregove in napravil milijonsko škodo našim kmetovalcem. Ali ve dopisnik, da bo, ako se njegov načrt uresniči, ta cesta prvi jezik za razdvajanje vode in bo katastrofo še povečala? Tudi mi smo za javna dela, toda ne takšna, ki so na škodo naših ljudi, ampak v korist. Zato je tukaj najlepša priložnost, da se najprej Bolska regulira in potem šele cesta dela. Ta nesrečna regulacija, ki je pri nas na programu že čez desetletja še vedno spi. Izgovor, da se bo cesta poglabila, da ne bo ovirala vode, je prazen, kajti s tem bi se stroški tako povečali, da bi s tistim denarjem z lahkoto najhujše ovinke presekali. — Občan.

Prva zračna borba

Prvi zračni dvoboj (mnogeto starejši, kakor bi si ugnili misliti. Do prvega dvoboja v zraku namreč ni prišlo v špansko-amerikanski vojni v začetku našega stoletja, kakor smo do sedaj mislili, ampak se je odigral že sto let prej.

Leta 1808. sta se borila dva plemena gospoda, gospod Le Pique in gospod Grandpre za naklonjenost lepe primadone pariške opere. Pri tem je prišlo na obeh straneh do ostrih besed. Gospoda sta se nazadnje odločila za dvoboj. Izbrala sta zelo izvršen in pozornost zbujajoč način dvobojevanja. V dveh balonih sta se dvignila v zrak nad pariškim dirkališčem Longchamps in sta začela na dogovorjeni sodnikovi znak, ki ga je dal doli na zemlji, s samokresni streljati drug na drugega. Gospod Grandpre je kmalu prestrelil balon svojega nasprotnika, ki je strmoglavil na zemljo in si zlomil tilnik. Sodnik (in verjetno tudi primadona) je proglasil za zmagovalca gospoda Grandpreja, ki se je mirno spustil na dirkališče.

Dobra žetev v Nemčiji

Po podatkih nemškega statističnega urada lahko letos računamo v Veliki Nemčiji (brez Protektorata) s skupno žetvijo 24,6 milijonov ton, kar je malo zaostaja za žetvijo v mirnih časih, ko je znašala povprečno med leti 1934 do 1938 25,1 milijonov ton. Nemčija torej lahko govori o dobri letini.

Tudi v Ameriki zbira staro železo

Ob prisotnosti newyorškega župana La Guardia so začeli v začetku oktobra v New Yorku porirati znano newyorško železnico, ki teče nad hišami. Na ta način hočejo dobiti 62.000 ton železa, ki ga bodo porabili za izdelovanje vojnega materiala.

Za dobro voljo

V gostilni.

Polde: »Si že plačal?«

»Nisem. Ti si že?«

»Tudi ne.«

Oba: »Kaj pa potem še čakava?«

Vsa pota vodijo k PHILIPSU ...

Če želite verno in čisto reprodukcijo ...
Če želite prejemnik svetovnega slovesa ...
Če želite radio aparat v trajen okras svojega doma ...
Če želite prejemnik, ki Vas ne bo nikoli razočaral ...

boste izbrali

PHILIPS 1941 "Super 4" RADIO

SVETOVNA ZNAMKA KVALITETNIH PREJEMNIKOV

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; zentovanijski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vstlica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Pekovskega pomočnika sprejme takoj pekarna Šuštar, Tržič.

Poslovodjo

za dobro tido gostilno na periferiji, iščem. Ponudbe na Dr. Vrtačnik, Trdinova 7.

Dva mizarska pomočnika dobra, sprejemem takoj. Alojzij Golob, strojno mizarstvo, Praprotno n. Skofjo Loko.

Denar

Kupuje: Prodaja: Hranilne knjižice bank in hranilnice ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR

Službe iščejo

Postrežnica mlajša, vajena šivanja in krpanja, išče zaposlitev za popoldanske ure. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15779.

Dijaki

Dijak nižješolci, išče skromno stanovanje na Poljanah. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Do 140 din« 15780.

Posredstva

»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Hišo

odnosno vilo, donosno, in parcelo, prodam. Ponudbe v upr. »Slovenec« pod »Stadion« 15773.

Enonadstropno hišo

blizu klavnice, štiri stanovanja, kopalnica, dve avtogaraje, velika mizarska delavnica in nekaj vrta, prodam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15759.

ISOB

ODDAJO: Gospodično sestanovalko išče sama gospa. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15740.

ISČEJO:

Gospodična mirna, solidna, išče sobo z vso opremo ali brez. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15757.

Kupimo

Staro železo in druge kovine kupuje po najvišjih cenah železnina Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska c. 1.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 9

Smrekove - hojve hlode

od 12 cm premera dalje in od 2 m dolžine dalje ter večje količine bukovega lesa kupuje stalno Jos. Gumzel, Celje, Medlog.

Kupim ali si izposodim knjigo »Unheilbar schenken« K. Frankfurter. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Proti odškodnini« št. 15777.

Razno

Brezplačno zavojček Dostalovega toaletnega blisa na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolji, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v smankah. — Kemikaltja, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Objave

V upravi »Slovenec« naj dvignejo inserenti sledeče ponudbe: Gradba ceste 15269, Harmonija 15178, Kavčija 15428, Nizka cena 15289, Plačam takoj 15286, Ravniška 14107, Resni ponudnik 15442, Sigurna bodočnost 15015, Stalno mesto, Zanesljiva 15008, Zanesljiva 15315.

Auto-motor

DKW 200 cm

v odličnem stanju - na prodaj za 4200 din. Vprašati Posredovalnica služkinj, Gosposvetska 1.

Tovorni avto

pettonski in dvotonski, na ogled, kot v novem stanju, po zelo nizki ceni naprodati. Vprašati: Posredovalnica za služkinje Gosposvetska 1.

Prodamo

Salonska črna suknja naprodati po ugodni ceni. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15471.

»National« blagajno

prodam. »Pri Miklavžu«, pod lemenatom, Ljubljana.

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Preker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Fotelj (Ohrenstuhl)

lep, velik, prav dobro ohranjen, prodam po zelo nizki ceni. Ogled pri tapetniku Pavletu, Vegova 10. (1)

Stružence

za embalažo, izolacijo, kurjavo, visoke kalorične vrednosti, bukov, v zelo dolgih, mehkih trakovih, suhe in čiste, ca. 3000 kg, nudi po 25 din za 100 kg Remec & Co., Kamnik, dokler traja zaloga.

DRVA PREMOG

IV. SCHUMI DOLENJSKA CESTA

„SLOVENEČ“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Zahvala!

Trgovski samopomoči v Mariboru

izrekan odano zahvalo za točno in izdatno izplačilo posmrtnine po mojem umrlem soprogu dr. Wankmüllerju Alfonzu. Pri tej priliki si usojam predosem gg. trgovcem in obrtnikom priporočati pristop k tej kulantni humanitarni instituciji.

Maribor, 14. oktobra 1940.

Frida Wankmüller, vdova.

Vnajem

ODDAJO:

Majhno hišico oddam takoj v najem. — Podobnik Janez, Pšta št. 39, p. Dol p. Ljubljani.

Ženitbe

Vdova

z gostilniško koncesijo in udobnim stanovanjem, resna in skrbna - poroči značajnega, starejšega upokojenca. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Mirno življenje« št. 15756.

+

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni brat, stric in svak, gospod

Žnidaršič Matija

bivši učitelj jahalne šole

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 16. oktobra ob 2 popoldne z žal. kapelico sv. Janeza, k Sv. Križu. Ljubljana, št. Jernej, 14. oktobra 1940.

Zalujoči ostali.

+

Občina Planina pri Rakeku

naznanja, da je njen dolgoletni član občinske uprave in krajevnega šolskega odbora, gospod

ANTON URBAS

s Planine pri Rakeku št. 15

v nedeljo, dne 13. oktobra 1940, nenadoma preminul. Pogreb pokojnika bo v torek, dne 15. oktobra 1940 ob 9 dopoldne na tukajšnjem pokopališču.

Uprava občine Planina pri Rakeku

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Zdaj leži na ladji. Kri, ki ga je bila oškropila, so v naglici obrisali, spet je svetel kot prej. Pokonci in ponosen stoji na ladnjem krovu in vidi je, kot bi se mu mudilo, kot bi on vlekel ladjo in ne ladja njega; mudi se mu na morje, komaj čaka na premost, ki ga bo požiral, na razdalje, ki jih bo premagoval in se obdajal z dimom tam, kjer sedaj še niha njegovec. Tako lep je videti od daleč, da so delavci pozabili na njegov zločin in pozdravljajo njegov odhod z navdušenim vpitjem. Sledijo mu s pogledi ljubezni. Pojdi v svet po svoji poti. Pluj proti vetru, proti morju, proti viharjem. Ljudje so ti dali toliko sile, toliko moči, da se ti ni treba nikogar bati. Toda ne bodi hudoben, če si že tako močan. Ohrani zase to strašno moč, ki si jo pokazal in zlorabil ob svojem odhodu. Vodi svojo ladjo z ljubeznijo, zlasti pa spoštuj človeško življenje, če hočeš, da boš v čast tovarni v Indretju.

Zvečer se je od enega konca otoka do drugega vse zabavalo in veseljačilo. Čeprav je nesreča nekoliko ohladila navdušenje, so vendar v vsaki hiši hoteli veselo praznovati. To ni bilo več ono delovno, mrzlično in sopihajoče mesto, ki zvečer tako hitro zaspi. Povsod, celo v pustem gradu se je razlegalo petje in ženketanje kozarcev. Iz osvetljenih oken je bila svetloba in se v Loiri mešala z zvezdnimi odsevi. Pri Roudicovih so se okrog dolge mize zbrali številni prijatelji, vsa delavniška gospoda. Najprej so se pogovarjali o nesreči... Otroci so bili še nedorasli, direktor je vdovi obljubil pokojnino... Nato so nekaj časa govorili samo o stroju. Več mesecev so delali na njem, a zdaj je od vsega ostal le spomin. Spo-

minjali so se raznih dogodkov in težav, ki so jih imeli z njimi. Ko bi slišali, kako je rusasti velikan Lebecam pripovedoval, kakšne muke je imel z železom in kako se mu je upiralo, ko ga je koval: »Zapazil sem, da varjenje ni prišlo... Pozor! sem vzkliznil tovaršem... dajmo dajmo, udarite. No, le! Hitreje!»

Kar vživel se je. S stisnjenimi pestmi je tolkel po mizi, da se je tresla. Oči so mu žarele, kot bi se kovaški ogenj v njih odseval. Ostali so prikimali in pritrjevali. Jakec je taktal prvič poslušal z zanimanjem. Bil je novinec med veterani; in lahko si mislite, da so spomini na prestani trud strašno osušili njihove goltance in da vsa zadeva ni minila brez duškov in polnih kozarcev. Nazadnje so pričeli peti: »K domačim bregovom«, Jakec je pomešal svoj glas v njihovo neubrano petje in ponavljal z ostalimi:

»Da, da... le zapojmo, le dajmo je veterček mil...«

Če bi ga ljudje iz Jelšova videli, bi bili z njim zadovoljni. Oster zrak in kovaška vročina sta mu porjavili obraz; hrupave roke je imel trde od starih žuljev, zategnjenim glasom je prepeval z njimi to ljudsko popevko in se prav dobro prilagel svoji okolici. Postal je pravi delavec. In Lebecam je omenil očetu Roudicu:

»Poglej ga!... Tvoj vajenec se je popolnoma spremenil. Mislim, da bo še nekaj iz njega, gromska strela!«

IV.

Zennaidina dota.

V tovarni je Jakec večkrat slišal, ko so se tovariši norčevali iz Roudicovega družinskega življenja. Razmerje med Klariso in Nantaisjem ni bilo nikomur več skrivnost. Ko ju je direktor ločil, je nehoti povzročil, da se je zadeva razkrila in da ženinca padca ni bilo mo-

goče več preprečiti. Dokler je bil njen nečak v Indretju, se je Klarisa lahko ubranila ljubezni lepega risarja. Zadrževalo jo je spoštovanje do svojega zakonskega doma in čast njegove okolice; saj bi z ozirom na njuno sorodstvo postal njen greh še večji in še grši. Od kar pa je on stanoval v Saint-Nazaire, kjer ga je direktor namenoma zadrževal mesec za mesecem, se je vse razmerje precej spremenilo. Najprej sta si dopisovala, nato sta se pričela sestajati.

Iz Saint-Nazaire do Labasseindre ni bilo več ko dve uri in od Labasseindre do Indretja je bilo treba prekoračiti samo Loirin rokav. V Labasseindre sta se sestajala. Predpisi v »Prekoceanskem« ni bili tako strogi kot v tovarni v Indretju in zato je Nantais imel pristo, kadar je hotel. Tudi Klarisa se je lahko odpeljala čez reko ob vsaki priliki; izgovorila se je, da gre nakupovati stvari, ki jih na otoku ni dobili. Najeta sta si sobo v neki gostilni, ki je bila bolj na samem ob cesti. V Indretju je vsak vedel za njuno razmerje; javno so o tem govorili. In kadar je Klarisa stopala po glavni cesti proti pomolu, ko je vse delalo, se razlegal hrup in ko je tovarniška zastava bila spuščena in jo varovala pred njenim možem, je zapazila, da jo spremljajo pomenljivi nasmeški delavcev in čuvajev in da jo mimoidoči pozdravljajo s predzno domačnostjo. Skozi odprta hišna vrata ali za dvignjenimi zavesami, kjer se je šivalo ali likalo, je opazila sovražne obraze in prečežne poglede. Med potjo je slišala, ko so pred vrati šepetali: »K njemu gre... k njemu gre...«

Jasno! Privlačnost je bila močnejša od nje. Da, šla je! Spremljala jo je splošno zaničevanje, umirala je od sramote in strahu, oči je imela pobešene in senca znojna. Lica ji je zalivala rdečica, ki je sveži Loirin veter ni mogel vedno pregnati. Šla je kljub vsemu Te vrste brezbrizni in zaprti značaji so včasih grozni.

Jakec je vse to vedel. Minil je čas, ko sta si z Madou-jem belila glavo nad besedo »cip-kac«. Delavnica otrokom hitro odpre oči, celo pokvari jih; in delavci se niso pred njim prav nič sramovali imenovati stvari z njihovim praviim imenom. Brata Roudica so n. pr. razločevali takole: »Roudic — pevec in Roudic bebec. In smejali so se. Navadni ljudje se ob takih žalostnih primerih smejejo. Stara galska kri tiči za tem.

Jakec pa se ni smejal. Pomiloval je ubogega, prostodušnega, zaljubljenega in slepega moža. Pomiloval je tudi to žensko, ki je bila tako šibka in ravnodušna, da se je to videlo celo v načinu, kako si je privezala lase. Bila je zamišljena in tiha, roke so ji brezbrizno visle in na licu je imela vedno izraz kot bi proslila usmiljenje. Hotel je govoriti z njo, ji dejati: »Pazite, opazujte Vas... zasledujejo Vas...« In ko bi mogel tistega visokega lepota Nantais-ja potegniti kam v kot, se povzpeti do njegove višine in ga zganiti, mu vzbuditi čut sramote: »Pojdite vendar proč... pustite v miru to žensko!«

Predvsem ga je pa silno zadelo, ko je videl, da njegov prijatelj Belizar v tej nečedni zadevi igra neko vlogo. Krošnjar, kateremu je njegov poklic nalagal, da je moral letati po cestah, je služil kot nečeden sel med obema grešnikoma. Vajenec ga je večkrat presenetil, ko je spustil pismo v Klarisin predpasnik in dobil v zameno nekaj drobiža. Tako ga je bolelo, ko je videl, da njegov prijatelj pomaga pri tem sramotnem varanju, da se ga je odslej izogibal in se ni hotel več ustavljati, da bi z njim kramljali. Zaman je krošnjar pačil svoje lice v najprijaznejši nasme, zaman mu je govoril o tisti lepi gospe in o neki gnjat. Car teh spominov ni več deloval. »Dober dan!« je dejal Jakec »Drugič... danes nimam časa.« Odšel in pustil začudenega krošnjarja z odprtimi usti.